

ANSVAR I KRIS

Budget 2024 för Region Stockholm

Budget 2024 för Region Stockholm

Dokumenttyp

Fastställd

Giltig till och med

Dokumentnummer

Fastställd av

Upprättad av

Informationssäkerhetsklass

Verksamhetstyp

Innehållsförteckning

1.	Inriktning.....	4
1.1	Hälsa- och sjukvården är behovsstyrd, jämlik och förebygger ohälsa.....	8
1.2	Kollektivtrafiken är tillgänglig och attraktiv	27
1.3	Den hållbara regionala utvecklingen ligger i framkant.....	38
1.4	Verksamheten är långsiktigt hållbar och kostnadseffektiv	46
1.5	Kompetensförsörjningen är långsiktig.....	58
2.	Ekonomiska förutsättningar.....	64
2.1	Makroekonomisk utblick.....	64
2.2	Befolkningsförändringar	66
2.3	Skatteintäkter, utjämning och statsbidrag.....	68
2.4	Riktade statsbidrag och överenskommelser	72
2.5	Pensioner	73
2.6	Sammanfattande ekonomiskt utgångsläge	75
3.	Budgeterade ekonomiska förutsättningar.....	78
3.1	Finansiering av Region Stockholms verksamhet	78
3.2	Resultaträkning	80
3.3	Balansräkning.....	86
3.4	Finansiella mål för god ekonomisk hushållning	88
3.5	Kassaflödesanalys och finansieringsbudget.....	89
3.6	Anslag till nämnder	90
3.7	Ersättning för tillfälliga pensionskostnader.....	94
3.8	Resultatkrav för nämnder och bolag	95
3.9	Koncernfinansiering.....	98
3.10	Skadekontot.....	98
4.	Investeringar	100
4.1	Budgeterade investeringsförutsättningar	100
4.2	Tillkommande investeringsbehov	103
5.	Nämnder.....	105
5.1	Regionstyrelsen	105
5.2	Hälsa- och sjukvårdsnämnden.....	109
5.3	Primärvårdsnämnden	114
5.4	Patientnämnden	117

5.5	Stockholms läns sjukvårdsområde.....	118
5.6	Karolinska Universitetssjukhuset.....	119
5.7	Trafiknämnden.....	120
5.8	Klimat- och regionutvecklingsnämnden.....	126
5.9	Kulturnämnden.....	128
5.10	Fastighets- och servicenämnden.....	130
5.11	Revisorskollegiet.....	135
6.	Bolag.....	136
6.1	Generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag.....	136
6.2	Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB).....	139
6.2.1	Södersjukhuset AB.....	140
6.2.2	Danderyds Sjukhus AB.....	142
6.2.3	Södertälje Sjukhus AB.....	144
6.2.4	S:t Eriks Ögonsjukhus AB.....	146
6.2.5	Folktandvården Stockholms län AB.....	148
6.2.6	Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (AISAB).....	150
6.2.7	Tobiasregistret AB.....	152
6.2.8	MediCarrier AB.....	153
6.2.9	Locum AB.....	155
6.2.10	Film Stockholm AB.....	159
6.3	AB Storstockholms Lokaltrafik (SL).....	161
6.3.1	Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB).....	164
6.3.2	AB SL Finans.....	166
6.3.3	SL Nya Tunnelbanan AB.....	167
7.	Kommunalförbund och verksamhetsstiftelser.....	168
7.1	Kommunalförbund.....	168
7.1.1	Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje.....	168
7.1.2	Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling, KAS.....	169
7.1.3	Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, KSA.....	170
7.2	Stiftelser.....	170

1. Inriktning

Ansvar i kris

Budgeten för 2024 läggs i en tid av kris. Inflationen slår med full kraft mot samhället och ekonomin. Ett krig pågår i vårt närområde. Klimatkrisen accelererar och måste mötas på alla samhällsnivåer. Allt detta ställer Region Stockholm inför stora utmaningar.

Välfärden står inför den svåraste ekonomiska situationen sedan 90-talet. Inflationen innebär betydande tillfälliga ökningar av pensionskostnaderna. Den har också en bestående inverkan på löpande kostnader så som löner, drivmedel och material. Dessa löpande kostnader kan inte täckas med underskott utan behöver hanteras genom effektiviseringar och intäktsförstärkningar.

Detta sker samtidigt som Region Stockholm fortfarande dras med effekter från pandemin, i form av en kvarvarande vårdskuld i hälso- och sjukvården och minskat resande i kollektivtrafiken. I det läget avstår regeringen från att ta sitt ansvar och lämnar patienterna och resenärerna i sticket.

Budgeten för 2024 är stram och återhållsam. Det är en budget som tar ansvar för ekonomin, sjukvården och kollektivtrafiken. Det är inte en budget med satsningar och ambitionshöjningar. Mittenkoalitionen och Vänsterpartiet prioriterar och skyddar hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken från dramatiska besparingskrav. Men trots stora intäktsförstärkningar kan inte kollektivtrafiken och sjukvården skyddas helt.

Ledarskap i en svår tid

Situationens allvar kräver ett ledarskap som är inlyssnande. Det måste präglas av hopp och framtidstro, men samtidigt stå rustat att ta ansvar i svåra tider.

Prioriteringarna har varit svåra, men målet har hela tiden varit att värna Region Stockholms kärnverksamheter i allra möjligaste mån, och samtidigt hitta effektiviseringsvinster och kapa onödiga kostnader och administration.

För att detta ska vara möjligt krävs ett ledarskap som sätter patienterna, resenärerna och personalen i första rummet och aktivt lyssnar till sin omvärld. Där transparensen och delaktigheten stärks. Varje medborgare såväl som medarbetare ska veta att deras åsikter blir hörda och lyssnade på.

Region Stockholm kommer fortsätta att i ord och handling stå bakom den självständiga staten Ukraina i dess kamp mot Rysslands olagliga anfallskrig. Region Stockholm har redan fattat en rad beslut för att på olika sätt stötta Ukraina och dess folk och inga nya stödinsatser utesluts. Nämnder och bolag inventerar löpande vad som kan avvaras och hur Region Stockholm kan bistå Ukraina i deras frihetskamp. Region Stockholm har utsett en särskild ukrainasamordnare i syfte att kunna fortsätta stötta Ukraina på ett ordnat och uthålligt sätt.

Den nya riktningen för Region Stockholm fortsätter

Stockholmsregionen ska vara en konkurrenskraftig, öppen, grön och jämlik region som utmärks av såväl delaktighet som inkludering och lika livschanser. Där människors längtan och initiativkraft tas till vara och ges utrymme, oavsett vem de är eller var de kommer ifrån.

Region Stockholm är en stark och dynamisk region som är tätt sammanlänkad med vår omvärld. Därför påverkas Region Stockholms villkor och förutsättningar i stor utsträckning av det osäkra ekonomiska läget, av säkerhetsrisker och av klimatförändringar. Kriminaliteten och brottsligheten i vårt samhälle begränsar människors frihet. Segregationen hindrar människor från att leva goda, hälsosamma och självständiga liv. Därför behövs en ny riktning.

Det nya styret i Region Stockholm har inlett ett stort förändringsarbete. Trots de tuffa ekonomiska förutsättningarna har vi tagit flera viktiga steg. Den nya inriktningen för att utveckla och förbättra hälso- och sjukvården i Region Stockholm ligger fast. Vården ska bli mer behovsstyrd, komma närmare medborgarna och ges i tid. Det ska vara patienternas vårdbehov som styr planering och utveckling av sjukvården. Vården ska också bli mer jämlikt fördelad över hela länet. Genom att stärka den nära vården skapas större trygghet och kvalitet för patienterna såväl som bättre arbetsförhållanden för personalen. Det är en viktig strukturreform att hålla fast vid när vårdens resurser är knappa.

Personalen i hälso- och sjukvården ska få arbetsro för att ge patienter den vård de behöver. I denna budget värnar vi hälso- och sjukvårdens personal från omfattande varsel och stora besparingskrav. Det handlar om att ta hand om dem som tar hand om oss. Region Stockholm ska vara en god arbetsgivare med starka arbetsrättsliga villkor oavsett verksamhetsform.

Klimatkrisen blir alltmer akut och behovet av att hela samhället ställer om är tydligare än någonsin. Detta gäller givetvis också Stockholmsregionen. Vi ska klara klimatomställningen och klimatmålen ska nås. Region Stockholms klimat- och hållbarhetsarbete ska fortsätta att utvecklas och

senast 2035 ska Region Stockholm ha nettonoll-utsläpp. För att nå klimatmålen måste fler få möjlighet att ställa bilen och resa kollektivt och klimatsmart i hela Stockholmsregionen. Kollektivtrafiken ska därför fortsätta utvecklas och bli mer attraktiv, och ett sammanhållet cykelnät av hög kvalitet behöver säkerställas.

Vi kommer att växla upp det regionala utvecklingsarbetet för att tillsammans med kommunerna stärka den gröna omställningen och kraftsamla mot bostadsbrist, kompetensbrist och brister i elförsörjningen. För innovation, fler jobb och företagande.

Det svåraste ekonomiska läget för välfärden sedan 90-talskrisen

Den ekonomiska krisen påverkar hela vårt samhälle, från de övergripande samhällsekonomiska strukturerna till den enskilda människans vardagsekonomi. Region Stockholm är inget undantag, även i våra verksamheter märks det svåra ekonomiska läget tydligt. Situationen är densamma för nära nog samtliga regioner i Sverige.

På kort tid har inflationen orsakat stora utgiftsökningar för Region Stockholm. Samtidigt har statsbidragen minskat i jämförelse med tidigare års nivåer. Sveriges kommuner och regioner, SKR, gör bedömningen att landets regioner skulle behöva ett tillskott på mer än 20 miljarder kronor för att behålla verksamheten på dagens nivåer. Regeringen har tillfört tre miljarder kronor i generella statsbidrag. Det är alldeles för lite för att möta behoven. Effekten av inflationen är att de reala skatteintäkterna förväntas sjunka. Vissa andra riktade statsbidrag finns också, men dessa syftar till ambitionsökningar snarare än att trygga dagens verksamheter. Därtill innebär det kommunala utjämningsystemets utformning att Region Stockholm missgynnas ekonomiskt.

Samtidigt har det under lång tid byggts upp strukturella problem i flera av Region Stockholms verksamheter. I budget 2024 genomförs därför en rad effektiviseringar och besparingsåtgärder för att minska kostnadsutvecklingen och möta den svåra ekonomiska situationen, på kort och lång sikt. Ett strukturerat och aktivt arbete med att effektivisera, minska administration och kapa kostnader fortsätter. Trots detta innebär det mycket ansträngda ekonomiska läget att den regionala skatten behöver öka med 30 öre, till 12,38. Höjningen är nödvändig för att hindra stora nedskärningar i kärnverksamheterna i Region Stockholm. Alternativet hade varit ytterligare mycket stora och kännbara besparingskrav på såväl hälso- och sjukvården som kollektivtrafiken.

Det tuffa ekonomiska läget tillsammans med förändrade resmönster medför också att SL-taxan behöver höjas. Taxan för ett månadskort höjs med 50 kronor 2024 och 40 kronor 2025. Priset för en enkelbiljett höjs med tre kronor. Samtidigt fryses priset för reducerade biljetter under 2024 och åldersgränsen för barn som får resa gratis tillsammans med betalande vuxen höjs till 11 år.

Ambitionen är att, när det ekonomiska utrymmet medger det, trappa ned den föreslagna höjningen av skattesatsen. Ambitionen är också att genomföra sänkningar av SL-taxan för barn och ungdomar, studenter och pensionärer om ekonomiskt utrymme finns.

I Budget 2023 åberopade regionfullmäktige synnerliga skäl för att budgetera med underskott med anledning av tillfälligt högre pensionskostnaderna under 2023 och 2024. För 2024 kommer inflationen öka pensionskostnaderna med ytterligare 1,6 miljarder kronor. Det innebär att pensionskostnaderna ökar till 13,0 miljarder kronor, vilket är 5,8 miljarder kronor högre än budgeterad nivå 2022. Med anledning av de tillfälligt höga pensionskostnaderna åberopas synnerliga skäl för att budgetera med -4,0 miljarder kronor i underskott i Budget 2024.

Prognosen i delårsbokslutet 2023 påvisar att det finns fortsatt stora underskott inom hälso- och sjukvården, samtidigt som biljettintäkterna inte utvecklas lika positivt som var planerat. Region Stockholm går under 2024 in i ett mycket svårt ekonomiskt skede. Den höga inflationen ökar Region Stockholms kostnader för pensioner, bemanning samt andra driftskostnader. Samtidigt ökar inte skatteintäkterna i motsvarande utsträckning. För att undvika åtgärder som i slutändan skulle drabba invånarna negativt höjs skattesatsen med 30 öre, vilket stärker skatteintäkterna med 2,4 miljarder kronor.

Trots detta kommer det att krävas att nämnder och bolag genomför identifierade effektiviseringsåtgärder motsvarande 2 miljarder kronor för att det budgeterade resultatet på -4,0 miljarder kronor ska nås. Det är mycket svårt att förutspå hur inflationen och Region Stockholms ekonomiska förutsättningar kommer att utvecklas under kommande år. Därför krävs ekonomiska marginaler för att säkerställa att Region Stockholm kan upprätthålla en robust och pålitlig hälso- och sjukvård och kollektivtrafik. Om åtgärder inte vidtas riskerar underskotten att växa, vilket skulle kunna innebära behov av kraftiga nedskärningar i verksamheten på några års sikt. Det är därför av största vikt att tydliga prioriteringar och strukturella förändringar genomförs, för att stärka resultatet i samtliga verksamheter och möjliggöra en ekonomi i balans från

år 2025. Överskott krävs under efterföljande år för att återställa Region Stockholms soliditet.

1.1 Hälsa- och sjukvården är behovsstyrd, jämlik och förebygger ohälsa

Hälsa- och sjukvården ska styras efter patienternas behov – en strategisk plan och målbild

Mittenkoalitionen och Vänsterpartiet står för ett inlyssnande ledarskap för hälso- och sjukvården. Även i mycket svåra ekonomiska tider måste vården i Region Stockholm fortsätta att utvecklas till att bli mer behovsstyrd och mer fokus sätts på den förebyggande och nära vården. Det är patienternas vårdbehov och professionen som ska styra utvecklingen, tillsammans med mål om en god tillgänglighet. Väntetiderna på Region Stockholms akutmottagningar ska kortas, primärvården ska förstärkas och bli mer tillgänglig, och det växande behovet av vård för psykisk ohälsa ska mötas. En jämlik tillgång till vård i hela Region Stockholm utifrån behov prioriteras.

Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att i samråd med primärvårdsnämnden ta fram en strategisk plan och målbild för hälso- och sjukvården. Planen och målbilden ska ha sin utgångspunkt i utvecklingen till nära vård, samtidigt som Region Stockholm ska ha god kapacitet inom akutsjukvården och en plan för antalet vårdplatser. Inriktningen ska vara en behovsstyrd och kostnadseffektiv hälso- och sjukvård med god tillgänglighet. Utvärderingen av den tidigare framtidsplanen ger värdefulla perspektiv i arbetet framåt.

En bärande del av en mer behovsstyrd hälso- och sjukvård är förstärkta behovsanalyser. Vårdbehovsanalyser ska vara en del av budgetunderlagen för hälso- och sjukvårdsnämnden och primärvårdsnämnden i syfte att kartlägga behov och användning av vård i hela länet. Arbetet fortgår under hela mandatperioden i syfte att kartlägga behov och användning av vård i hela länet.

Vårdbehovsanalyserna ska ligga till grund för den planerade utbyggnaden av vård. Det handlar om att se över vita fläckar där det saknas vård, möta framtida behov i takt med att befolkningen i länet växer samt underlätta planering av vårdfastigheter och planering inför val av avtalsform. Förfining av metodik pågår löpande under mandatperioden i dialog med centrumbildningar och akademien.

Analyserna ska sedan, tillsammans med löpande analyser av vårdlokalsbehovet, ligga till grund för planeringen av hur vårdmottagningar ska etableras och byggas ut. Med utgångspunkt i de regionala stadskärnorna ska tydligare geografiska principer slås fast för hälso- och sjukvården. Syftet är att säkerställa en jämlik och sammanhållen vård. Som ett led i detta behöver möjligheten till geografiskt avgränsade vårdvalsområden ses över under mandatperioden.

När en vårdgivare inom vårdval avslutar ett vårdavtal saknas det reella möjligheter för Region Stockholm att säkra vårdutbudet. Det riskerar att leda till att patienter inte längre har en mottagning att gå till inom ett specifikt geografiskt område eller i vissa fall att vårdutbudet riskerar att försvinna. Detta behöver förändras. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att i samband med att en vårdgivare avslutar avtal inom ett vårdval bedöma om det krävs åtgärder för att säkra vårdutbudet.

Hälsofrämjande och förebyggande insatser för en god folkhälsa

Målet om en god hälsa och vård på lika villkor för alla våra invånare ligger fast. Ett hälsofrämjande arbete innebär att vården ska stödja invånarnas förmågor och förutsättningar att ta hand om sin hälsa och stärka den självupplevda hälsan och välbefinnandet. Som ett led i detta uppdras primärvårdsnämnden att prioritera arbetet med En frisk skolstart.

Att leva i socioekonomisk utsatthet påverkar allt i livet. Uppväxtvillkor, utbildning, inkomst, arbete och boendesituation har betydelse för vilka förutsättningar människor har att leva hälsosamma liv. Ojämlik hälsa är inte bara negativt för individer med sämre hälsa utan påverkar hela samhället. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska motverkas genom riktade insatser för att stärka folkhälsan.

Närmare en fjärdedel av befolkningens ohälsa och vårdbehov kan kopplas till ohälsosamma levnadsvanor som kan förebyggas. För att vända trenden krävs evidensbaserade hälsofrämjande insatser som särskilt riktar sig till socioekonomiskt utsatta grupper. Därtill behövs ökad kunskap om varför vissa psykiatriska diagnoser ökar, framför allt bland unga.

Utvecklingen inom vaccinationsområdet går snabbt. Nya nationella vaccinationsprogram samt rekommendationer utreds. Region Stockholm inför successivt nationella och regionala rekommendationer om vaccinationer. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att införa avgiftsfrihet för vaccination mot kikhosta till gravida.

Omhändertagandet och bemötandet av personer med funktionsnedsättning inom vården ska förbättras. Ett digitalt högkostnadsskydd för tekniska

hjälpmedel ska införas under mandatperioden i samband med budget 2025. Fritt val av hjälpmedel inom primär hörselrehabilitering kommer under mandatperioden att avskaffas för att ersättas med ett system som förbjuder tillverkare från att också vara förskrivare, samtidigt som tillgängligheten till vård och mångfalden av utförare upprätthålls. Detta innebär att även det så kallade check-systemet ska revideras.

Mottagandet av våldsutsatta ska förbättras i hela hälso- och sjukvårdssystemet. Samverkan med länets kommuner ska öka för att stärka mottagandet av våldsutsatta. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att förstärka samverkan men länets kommuner för att stötta våldsutsatta och däribland utöka befintligt utbildningsuppdrag till akutmottagning för våldtagna. Detta riktas bland annat till andra samhällsaktörer som möter personer som utsätts för våld.

Ett viktigt uppdrag för hälso- och sjukvården är att arbeta för att förebygga ohälsa. Den svenska hälso- och sjukvårdens struktur är fortfarande till stor del uppbyggd med fokus på sjukdomsbehandling och mindre på prevention. Omställningen till en god och nära vård syftar till att stärka fokus på insatser som bidrar till att upprätthålla en god hälsa och som förebygger sjukdom gynnar både individen och hälso- och sjukvårdssystemet. Akademiskt primärvårdscentrum är Region Stockholms kunskapsorganisation för alla primärvårdens aktörer och en värdefull resurs för omställningen till en god och nära vård och primärvårdens viktiga arbete med förebyggande insatser.

En stor del av det primärpreventiva arbetet sker utanför hälso- och sjukvården och civilsamhället har en viktig roll i det förebyggande hälsoarbetet. Region Stockholm riktar årliga verksamhetsbidrag för att stödja och stimulera verksamheter som främjar jämlik och förbättrad hälsa och bidrar till att minska hälsoklyftorna i Stockholmsregionen. För att underlätta för ideella organisationer att planera sina verksamheter på längre sikt inleds arbetet med att skapa fleråriga bidrag. Samverkan med kommunerna är avgörande för att arbetet med folkhälsofrämjande insatser ska ha avsedd effekt. Region Stockholms samverkan med elevhälsan och arbetet med att främja hälsosamma levnadsvanor hos barn kommer att vara en prioritet.

Sexuell och reproduktiv hälsa är en förutsättning för människors allmänna hälsa och är därför också en viktig del av folkhälsoarbetet. Varje person ska ha lika möjligheter till en god sexuell och reproduktiv hälsa.

Nära vård för alla invånare

Vårdcentralerna ska fungera som nav för invånarnas hälso- och sjukvård, med helhetsansvar för somatisk och psykisk hälsa. Omställningen till nära vård kommer därför fortsätta att prioriteras för att skapa en stabil grund och kontinuitet. Primärvårdsnämnden uppdras att tillse att handlingsplanen för att nå 1100 patienter per fast läkarkontakt i enlighet med Socialstyrelsens riktvärde ska ligga till grund för kommande prioriteringar. För att stödja utvecklingen i primärvården kommer ersättningen till husläkarmottagningar att höjas med sju procent och socioekonomiskt utsatta områden där ohälsan är som störst kommer att prioriteras. Akademiskt primärvårdscentrum har ett viktigt uppdrag för att stärka utvecklingen och kvalitetssäkra primärvården.

Vården behöver komma närmare invånarna och primärvården stärkas. Stockholmsregionens invånare blir allt fler och allt äldre vilket leder till ökande vårdbehov som samhället måste svara upp mot. Samtidigt blir folkhälsan generellt bättre. I Region Stockholm erbjuder 1177.se invånarna information och råd och också digitala behandlingsprogram som är tillgängliga dygnet runt. Kvaliteten på 1177 Vårdguiden över telefon behöver stärkas för att minska hänvisningarna till sjukhusens akutmottagningar. Ett återtagande av 1177 Vårdguidens sjukvårdsrådgivning på telefon har påbörjats och ska skyndsamt genomföras. Under mandatperioden utreds ett ökat ansvar för vårdcentralerna gällande sjukvårdsrådgivning på telefon under dagtid till sina patienter.

Region Stockholm bidrar aktivt till att webbplatsen 1177 fortsätter utvecklas och blir en samlingsplats för information för invånarna. Patienten ska få överblick över samtliga vårdkontakter och information om den egna vården, samt kunna kontakta sina vårdgivare, hitta deras digitala tjänster och jämföra väntetider mellan vårdgivare. En jämförartjänst för hälso- och sjukvården där fakta och kvalitetsmått om de olika vårdgivarna redovisas ska införas under mandatperioden.

Vårdcentralernas förutsättningar ser olika ut beroende på patientunderlag och var vårdcentralerna är lokaliserade. För en jämlik och tillgänglig primärvård med god geografisk spridning i hela Stockholms län uppdras primärvården att under 2024 utreda och ge förslag på åtgärder för att särskilt stödja husläkarmottagningar i socioekonomiskt utsatta områden och i geografisk periferi i hela länet. Vidare uppdras primärvårdsnämnden att särskilt beakta tillgång till god och nära vård även i perifera områden i utvecklingen av vårdcentralernas uppdrag. Arbetet är ett led i att minska hälsoklyftorna inom Region Stockholm.

Under det senaste decenniet har utomlänsfaktureringen för digital vård utvecklats i mycket hög takt. Krafttag krävs för att skattebetalarnas pengar ska användas till de som behöver det mest. Primärvårdsnämnden uppdras därför att, i samråd med hälso- och sjukvårdsnämnden, identifiera och påbörja juridiska processer när så är lämpligt samt om möjligt införa begränsningar i vårdavtalen i syfte att upphöra betala för digital utomlänsvård, framför allt i de fall som aktörerna har fysiska mottagningar förlagda i Region Stockholm

För att vårdcentralerna ska kunna ta ett större ansvar i att vara navet i vården uppdras hälso- och sjukvårdsnämnden att, i samråd med primärvårdsnämnden, skyndsamt förbättra samt underlätta primärvårdens möjlighet till snabb konsultationshjälp från specialistläkare med syfte att snabbare kunna diagnosticera, sätta in rätt behandling direkt samt bidra till ett tätare samarbete mellan primärvård och den områdesspecifika specialistvården. Primärvårdsnämnden uppdras att stödja vårdcentralerna i ett utökat arbete för att kunna konsultera specialistläkare vid behov, samt bidra till ett tätare samarbete mellan primärvård och den områdesspecifika specialistvården.

Som ett led i arbetet med att låta professionens kunskap få en mer central roll i utvecklingen av vården uppdras primärvårdsnämnden att tillsammans med relevanta professionsföreningar finansiera och organisera en pilotverksamhet med så kallad Hippokratesrevision mellan ett antal bestämda husläkarmottagningar. Piloten ska sedan utvärderas och ligga till grund för hur uppföljning, effektiviseringar och kvalitetsgranskning inom primärvården kan struktureras och utvecklas framåt.

Utifrån beslut i omställningsplan för vårdval ska primärvårdsrehabilitering utredas för att bedöma förutsättningarna för att upphandla enligt lag om offentlig upphandling samt verksamhet i den egenägda vården. Utredningen föreslås att även inkludera översyn av gränsdragning gentemot vårdval specialiserad fysioterapi för att säkerställa en samlad bild av rehabiliteringsinsatser. Målsättningen är att knyta primärvårdsrehabiliteringen närmare vårdcentralerna och att skapa förutsättningarna till en förbättrad arbetsmiljö och vårdkvalitet.

Egenvård är en viktig del i omställningen till en god och nära vård. En stor del av alla tillstånd som länets invånare söker information om och vård för kan hanteras genom egenvård. För invånare med tillstånd som medger egenvård behöver Region Stockholm i första hand tillhandahålla egenvårdsrådgivning, till exempel via digitala verktyg. Arbetet med detta ska fortsätta.

Vårdcentralerna arbetar aktivt med att säkerställa en jämlik vård i hela länet för patienter med lätt till måttlig psykisk ohälsa. Första linjens psykiatri för barn och unga ska ges möjlighet att pröva nya arbetsätt och utveckla en närmare samverkan med elevhälsa, skola och socialtjänst.

Vårdcentralerna ska utgöra navet också för vården av barn och unga, de svårast sjuka barnen omhändertas på akutsjukhusen. Fokus är att fortsatt säkerställa tillgänglighet samt vård på rätt kompetensnivå, liksom förbättrad ändamålsenlig styrning av patientflöden och ökat samarbete mellan olika vårdnivåer.

Vården för barn och unga ska utvecklas

För de yngre barnen är barnavårdcentralerna och familjecentralerna avgörande för att förebygga framtida ohälsa – deras verksamhet är hälsofrämjande, tidigt förebyggande och stödjande. Ersättningen till barnavårdscentral ska styras mer mot vårdbehov. Region Stockholm arbetar tillsammans med kommunerna i Stockholms län med det utökade hembesöksprogrammet som är en riktad insats för att stötta förstagångsföräldrar som bor i socioekonomiskt utsatta områden. Arbetet har mottagits positivt bland föräldrarna och kommer att fortsätta för att överbygga skillnader i livsvillkor för att nå målet om jämlik hälsa hos befolkningen. Utvecklingsarbetet som påbörjades under 2023 fortgår.

Familjecentralerna bygger på ett framgångsrikt arbete mellan Region Stockholm och länets kommuner, inte minst i socioekonomiskt utsatta områden. Under 2023 har arbete pågått för att stärka tilläggsuppdraget till barnavårdscentralerna och barnmorskemottagningarna. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att i samråd med primärvårdsnämnden utifrån geografiska samt socioekonomiska parametrar identifiera var tillgången till familjecentraler är låg för att säkerställa ett jämlikt utbud och identifiera vita fläckar. Vidare uppdras hälso- och sjukvårdsnämnden, i samråd med primärvårdsnämnden, att initiera dialog med länets kommuner för att sprida familjecentralverksamheten.

Belastningen inom den specialiserade barnsjukvården är hög, vilket påverkar väntetiderna både på akutmottagningar och till operation. Behoven behöver mötas med rätt antal vårdplatser, med fullgod täckning av jourlinjer och med att premiera specialistutbildning av befintlig personal med erfarenhet av barnsjukvård i syfte att dessa ska kunna fortsätta arbeta inom barnsjukvården med stärkt kompetens.

Omställningsplanen för vårdval pekar ut fortsatt utredning av vårdval barn- och ungdomsmedicinska mottagningar. Utvärderingen ska leda till förslag som innebär en utveckling av barnsjukvården som syftar till mer

sammanhållna vårdkedjor, prioritering av barn med störst behov och deras familjer samt en förbättrad arbetsmiljö för personalen inom barnsjukvården. Genom stärkta sjukhusanslutna barn- och ungdomsmedicinska mottagningar och ökade krav på samarbete mellan dessa, öppenvården och vårdcentraler får vården bättre kontinuitet och blir mer sammanhållen.

En sammanhållen och trygg vård för äldre

Under 2023 inleddes framtagandet av en ny beställarplan för vård av äldre, en så kallad Geriatrikplan. Planen ska ligga till grund för utvecklingen av den geriatriska vården i Region Stockholm. Geriatrikplanen ska ta fram förslag för att ersätta det tidigare vårdval geriatrik. Inriktningen är att nuvarande vårdval ersätts med upphandling enligt lag om offentlig upphandling. Samverkan med andra vårdnivåer, framför allt avancerad sjukvård i hemmet, akutsjukhus och primärvård har särskilt stor vikt i det fortsatta arbetet. För detta behöver den geografiska styrningen av de geriatriska vårdplatserna förstärkas. Sammanhållen seniorvård och förstärkt utskrivning har varit framgångsrika arbetssätt och är viktiga delar av den fortsatta utvecklingen. I arbetet med reformering av geriatriken ska särskilt den idéburna vården värnas med hjälp av lagstiftningen om idéburen välfärd.

Omställningsplanen för vårdvalen pekar ut vården i hemmet som ett särskilt prioriterat område. Under 2024 fortsätter utredningsarbetet med att införa ett nytt samlat uppdrag för vård som utförs i hemmet. Uppdraget ska inbegripa flera av de vårduppdrag som idag utförs i hemmet av olika vårdgivare med begränsad samordning. Förslaget om ett nytt samlat uppdrag för vård i hemmet ska utgå från ett patientcentrerat perspektiv och utformas för att möta det framtida vårdbehovet hos en växande och åldrande befolkning. Det är av särskild vikt att det geografiska områdesansvaret och samverkan mellan avancerad sjukvård i hemmet, vårdcentraler, geriatriska mottagningar och akutsjukhusen förstärks för att skapa mer sammanhållna vårdkedjor. Arbetet med geografiska principer för vården är en viktig del av detta för att underlätta samverkan mellan vårdnivåer. Gränssnittet mellan basal och avancerad sjukvård i hemmet ska ses över för att säkerställa vård på rätt vårdnivå.

Äldre som har fallit är en av de vanligaste patientgrupperna på akutmottagningarna. Väl framme riskerar den äldre få vänta länge på hjälp, när andra mer akuta fall behöver prioriteras vid situationer med stort patientinflöde. Därför ska ett nytt förslag till implementering av mobil röntgen tas fram, antingen via upphandling eller i egen regi. Mobil röntgen är en röntgenfunktion där personal åker ut till patienter och undersöker dem redan på boendet, i hemmet eller på vårdcentralen. En ambulerande

röntgenenhet besparar sköra äldre påfrestande transporter och väntetider. Därtill avlastas vårdpersonalen på akutmottagningarna.

Fler patienter ska erbjudas en sammanhållen individuell planering, även inom psykiatri. Arbetet med kommunerna för en förbättrad utskrivningsprocess ska prioriteras för att motverka återinskrivningar. Den regionala överenskommelsen om vård och omsorg för äldre ska revideras och arbetet påbörjas under 2024. Den lokala samverkan fortsätter att utvecklas med samordnade vårdcentraler i varje kommun och stadsdel.

Förebyggande behandling till patienter med osteoporos ska ske enligt mål från Socialstyrelsen. I Region Stockholm får idag knappt en av tio personer med osteoporos behandling. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att påbörja inrättandet av ett kunskapscenter för osteoporos med ansvar för frakturkedjor på samtliga akutsjukhus i Region Stockholm

Hälso- och sjukvårdsnämnden och primärvårdsnämnden ska långsiktigt planera för att möta vårdbehovet hos den ökande andelen äldre i befolkningen och i takt med att gruppen äldre blir fler behöver kompetenseffektiva vårdformer utvecklas. Basal och avancerad sjukvård i hemmet och på särskilda boenden utgör redan idag en betydande vårdform för personer med stora vårdbehov. För att minska risk för försvårad sjukdom och slutenvårdsbehov behöver snabb så kallad subakut tillgänglighet till den fasta vårdkontakten säkras i högre utsträckning, exempelvis genom digital kontakt, monitoreringsstöd och dagvårdsmöjligheter.

Ett förbättrat akut omhändertagande

Invånare i behov av akut omhändertagande ska mötas av en tillgänglig och effektiv vård. Inriktningen är att fler bör kunna få en snabb kontakt och bedömning hos vårdcentralen för att undvika onödiga besök vid närakuter eller på sjukhusens akutmottagningar.

Patienter med akuta tillstånd, vars vårdbehov inte kan mötas på vårdcentralen men som inte kräver akutsjukhusets resurser, erbjuds vård vid länets närakuter. Närakuternas lokalisering i anslutning till sjukhusens akutmottagningar tycks ha varit positivt för verksamheterna. Systemet med närakuter utreds i sin helhet, i syfte att stärka kontinuiteten för patienten, samordna allmänläkar- och distriktssköterskeresurser samt avlasta akutmottagningarna mer ändamålsenligt än idag.

Precis som andra regioner har Region Stockholm kraftigt ökade och opåverkbara inflationsrelaterade kostnader. Statsbidragen täcker inte dessa, vilket medför behov av åtgärder. I en mycket pressad ekonomisk

situation kommer inte det avtal som rör Närakut Hötorget som löper ut vid utgången av 2024 att förnyas.

Väntetiderna på akutmottagningarna ska kortas och det ska finnas tillräckligt med vårdplatser för att täcka behovet. Vistelsetiderna på akutmottagningarna har ökat under många år. Särskilda åtgärder krävs för att komma till rätta med det. En vårdplatsplan tas fram som ska beakta Socialstyrelsens riktvärde, och den akuta vårdstrukturen ses över för att säkra ett stärkt mottagande och rätt kapacitet över hela länet. Högt prioriterat är att minska vistelsetiderna för patienter som är äldre än 80 år. Alla akutsjukhus utvecklar arbetsätt avseende det akuta omhändertagandet för att trygga patientsäkerheten. Men ytterligare arbete krävs för att stärka grundbemanningen och sänka beläggningsgraden. Bemanning av dygnet-runt-verksamheten är centralt eftersom det är en förutsättning för tillgängliga vårdplatser. Andra möjliga åtgärder för geriatriska patienter är förstärkt utskrivning samt direktinläggning.

I dygnet runt-vården behöver relevanta jourlinjer vara tillräckligt bemannade. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att tillsammans med regionstyrelsen kartlägga inom vilka områden det är problematiskt att bemanna jourlinjer samt ta fram åtgärdsförslag till förbättrad möjlighet att bemanna jourlinjer utifrån ett systemperspektiv. Kartläggningen ska inkludera olika aspekter såsom rekrytering, bemanning, schemaläggning, avtalsmässiga förutsättningar samt effektivt resursutnyttjande av Region Stockholms samlade resurser.

Prisuppräknningen i sjukhusavtalen uppgår till fyra procent för 2024. Därutöver tillskjuts sammantaget 1 044 miljoner kronor per år till akutsjukhusen i sjukhusavtalen 2024–2027 som täckning för den kostnadsnivå som inflationen och löneökningstakten har inneburit. Därigenom får akutsjukhusen och deras medarbetare förutsättningar för att omhänderta vårdbehoven med god tillgänglighet i enlighet med vårdgarantin och en rimlig beläggningsgrad, samtidigt som sjukhusen kan genomföra sina planerade åtgärder för att effektivisera verksamheten med en ekonomi i balans. Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje ersätts för ökade kostnader för vård utanför Norrtälje kommun som konsekvens av tillskottet på 1044 mkr till akutsjukhusen.

Från och med 2024 ska nya avtal gälla för akutsjukhusen i Region Stockholms egen regi. Avtalen syftar till att säkerställa att invånarnas behov av vård på akutsjukhus tillgodoses. Avtalen ska gälla i fyra år, ge goda styrnings- och planeringsförutsättningar och justeras för pris- och löneutveckling. En ny modell där effektiviseringar nås genom färre administrativa beställningar och krav ska tas fram. Resurserna styrs om

från administration till personal och vårdplatser för att öka patientsäkerheten. Beläggningsgraden ska minska. Det akuta vårduppdraget ska ersättas genom en höjd fast ersättning och vård som utförs utöver beställd volym ersätts ekonomiskt i syfte att korta köerna.

De nya sjukhusavtalen ska också främja flexibilitet, till exempel genom att begränsa detaljstyrningen och möjliggöra samarbete mellan aktörer för att jämna ut arbetsbelastning och möta patientens vårdbehov utan onödiga väntetider. Avtalen ska också stimulera till samordnade investeringar i såväl lokaler som medicinteknisk utrustning. Avtalen ska slutligen främja utveckling av teknik, kompetens och arbetssätt som poliklinisering, digifysisk vård och delade vårdtillfällen. Ledsagning på sjukhus för personer med hörsel- och synnedläggning ska införas.

I enlighet med uppdrag i budget 2022 påbörjades under 2023 ett arbete med att upphandla S:t Görans sjukhus inför att nuvarande avtal löper ut i januari 2026. I upphandlingsarbetet tas särskild hänsyn för att hindra att sjukhusets verksamhet övertas av en geopolitiskt känslig aktör.

I syfte att maximalt utnyttja sjukvårdens samlade resurser och fortsatt utveckla effektiva vårdkedjor i Region Stockholm ska hälso- och sjukvårdsnämnden i samråd med Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje se över möjligheten att nyttja Södertälje sjukhus och Norrtälje sjukhus för fler planerade operationer.

Omställningsplanen för vårdvalen verkställs för att skapa en mer behovsstyrd hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvården ska styras utifrån patienternas behov och vårdpersonalens kunskaper. Kostnadskontrollen ska skärpas för att möjliggöra en utbyggd primärvård och stärkta akutsjukhus. Mittenkoalitionen i samarbete med Vänsterpartiet har utifrån detta påbörjat en omställning till en mer behovsstyrd hälso- och sjukvård. Under 2023 fattade hälso- och sjukvårdsnämnden och primärvårdsnämnden beslut om omställningsplan för vårdval. Omställningsplanen har tagits fram med ett särskilt fokus på att säkerställa jämlik vård, förbättra tillgängligheten, minska kostnader för medicinskt omotiverad vård samt stärka förutsättningar för forskning, utveckling och utbildning samt långsiktig kompetensförsörjning i hela hälso- och sjukvårdssystemet.

Arbetet med att ta fram omställningsplanen har genomförts i två etapper. Först gjordes en översyn av samtliga avtalsområden inom avtalsformen vårdval för att identifiera avtalsområden med utmaningar. Faktorer som var viktiga i genomlysningen var främst jämlik vård, tillgänglighet, kompetensförsörjning, kostnadsutveckling, medicinskt omotiverad

vårdkonsumtion, nivåstrukturering, patientsäkerhet samt forskning, utveckling och utbildning. Därefter genomfördes utredning för de områden där störst utmaningar identifierats. I utredningarna undersöktes möjliga åtgärder kopplat till avtalsform baserat på avtalsområdets utmaningar och förutsättningar. Detta för att klargöra om problem kunde lösas genom revidering av vårdvalet eller krävde ändrad avtalsform och i så fall vilken. Vårdgivare och intressenter har involverats i olika skeden under arbetets gång.

Utvecklingen mot en mer behovsstyrd vård genom omställningsplanen ska ske stegvis och målmedvetet. Omställningsplanen, tillsammans med vårdbehovsanalyser och geografiska principer ligger till grund för en ökad styrning av vården för att säkerställa en behovsstyrd, jämlik, tillgänglig och kostnadseffektiv vård.

Under 2024 fortsätter arbetet med reformering av utpekade vårdvalsområden enligt beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden samt primärvårdsnämnden. Vårdval geriatrik omhändertas inom ramen för ny plan för vård av äldre, vårdval avancerad sjukvård i hemmet och läkarinsatser på särskilda boenden ses över tillsammans med angränsande vårduppdrag genom ett samlat uppdrag för vård i hemmet. Den specialiserade allergologin ska samlas för att trygga vårdområdet inför framtiden och detsamma gäller vårdval specialiserad neurologi, i stället för att bedrivas som vårdval. Fortsatt arbete sker även med vårdval specialiserad ögonsjukvård, vårdval ortopedi och handkirurgi samt specialiserad gynekologi. Inom vårdval specialiserad gynekologi ska särskilt den geografiska fördelningen beaktas i nära dialog med den egenägda vården. Därtill fortgår arbetet med en ny vårdstruktur för långvarig smärta, utmattningssyndrom och ME/CFS (*myalgisk encefalomyelit/kroniskt trötthetssyndrom*). Vårdval planerad lymfödemrehabilitering övergår till egen regi för att säkerställa upprätthållet vårdutbud samt knyta samman utredning och behandling samt forskning och utveckling.

Vårdvalsområden som pekas ut för fortsatt utredning inom ramen för omställningsplanen utreds fortsatt under året i syfte att återkomma med åtgärder för en mer behovsstyrd vård.

Det inlyssnande ledarskapet är centralt i arbetet med omställningsplan för vårdvalen. God dialog och delaktighet från patientorganisationer, professionen och vårdgivare är högt prioriterad. Särskild dialog ska ske med primärvårdsrepresentanter inom berörda vårdområden.

Akademiska specialistcentra ska ha en ledande roll i utvecklingen av vården, eftersom de fungerar väl som samordnande noder för vård,

utbildning och forskning kring flera kroniska sjukdomar. De har även ett viktigt uppdrag att ge stöd till primärvården och en viktig roll i strategin för den specialiserade somatiska vårdens roll i arbetet mot nära vård. Akademiskt specialistcentrum pekas särskilt ut inom vårdval specialiserad neurologi. Möjligheten att inrätta fler specialistcentra fortsätter utredas, särskilt inom ramen för omställningsplanen för vårdval.

Akutsjukhusen ska kunna bedriva mer öppen specialistvård och ha en samordnande uppgift inom specialistområden. Syftet är att skapa en mer sammanhållen vårdkedja för patienterna, stärka specialistutbildningen samt kunna erbjuda rotationstjänster för en bättre arbetsmiljö inom dygnet-runt-vården. Detta påbörjas skyndsamt inom barnsjukvården. Möjligheten för akutsjukhusen att bedriva mer elektiv vård ses över så att jouruppdrag matchas med elektiva uppdrag. Det behöver också finnas förutsättningar för att säkerställa kompetensutveckling, utbildning och klinisk forskning.

Nuvarande vårdvalssystem innebär svårigheter för idéburna vårdgivare att etablera sig i Region Stockholm. Den nya lagen om idéburen vård ska tillämpas i Region Stockholm och ett särskilt fokus ska vara att stärka den idéburna vården genom bland annat partnerskap. Detta ökar mångfalden inom vården och främjar nya arbetssätt. Detta prioriteras särskilt inom den geriatriska vården och hudsjukvården, och ses löpande över i samband med översyn av vårdområden.

Antalet patienter med diagnosen endometriosis har ökat under de senaste åren. Hälso- och sjukvården har haft svårt att säkerställa rätt vård för denna patientgrupp. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras därför att säkra patientgruppen med endometriosis inom ramen för arbetet med smärtvården samt fortsatt arbete utifrån översyn i aktuellt regionalt programområde och i arbetet med vårdval specialiserad gynekologi.

Krafttag mot välfärdsbrottlighet och oseriösa aktörer för att gynna de som gör rätt

Skattepengarna ska gå dit de är avsedda. Det handlar om att skapa ett grundläggande förtroende för hälso- och sjukvården och i välfärden i stort. Tydliga spelregler som gynnar vårdgivare i offentlig, privat eller idéburen regi som gör rätt för sig ska gälla. Den demokratiska kontrollen över hälso- och sjukvården ska skärpas. Det är en fråga om kostnadskontroll, men framför allt om patientsäkerhet och en trygg arbetsmiljö för hälso- och sjukvårdens medarbetare.

Oseriösa eller geopolitiskt problematiska aktörer undergräver förtroendet för hälso- och sjukvården i Region Stockholm. Kraven för att bedriva vård

ska höjas och skarpare ägarprövningar genomföras vid såväl nyetablering som ägarförändringar. Samma krav ska ställas på alla offentligt finansierade vårdgivare oavsett driftsform.

Region Stockholm har skärpt arbetet mot kvalitetsbrister och felaktiga utbetalningar ytterligare genom att som första region etablera en funktion specifikt mot oegentligheter och välfärdsbrott. De granskningar som hittills gjorts har lett till att Region Stockholm och andra berörda myndigheter har polisanmält misstänkt brottslighet för cirka 110 miljoner kronor. Det motsvarar stoppade framtida felaktiga utbetalningar från Region Stockholm för ungefär 50 miljoner kronor per år. Tydliga regler ska gälla för alla för att främja de vårdgivare som gör rätt för sig. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att identifiera och använda mer effektiva metoder och arbetssätt för att utesluta oseriösa aktörer i syfte att motverka välfärdsbrottslighet.

Arbetet med avtalsskärpningar och fördjupade uppföljningar pågår löpande för att motverka oseriösa aktörer. Ytterligare steg ska tas för att skärpa krav vid etablering och granskningar vid ägarförändringar för att skydda skattebetalarnas pengar från organiserad brottslighet och oseriösa aktörer. Nya skärpta avtalsmallar ska implementeras i högre grad under 2024 och kommande år för att säkerställa detta.

Region Stockholm ska utreda förutsättningarna för att komma åt fusk och oegentligheter genom en ökad transparens i redovisningssystemen. Transparensen leder till att färre oseriösa aktörer överhuvudtaget ger sig in på marknaden samtidigt som det gynnar de vårdgivare som gör rätt för sig. Hälso- och sjukvårdsnämnden och primärvårdsnämnden uppdras att utreda förutsättningarna för att utöka insynen hos aktörer som har avtal enligt LOU, LOV och direktavtal.

Region Stockholm ska säkerställa att behovsprincipen styr vid medicinsk prioritering hos vårdgivare som har avtal med regionen. Detta ska tydligare kravställas i avtal utan att inverka på tillgängligheten. Arbetet inleddes under 2023 och fortgår löpande under kommande år för att utreda och utveckla nya modeller i syfte att säkra en behovsstyrd offentligt finansierad vård.

Idag tar inte alla vårdgivare som finansieras av Region Stockholm sitt ansvar för utbildning och forskning, vilket undergräver den framtida kompetensförsörjningen och utvecklingen av vården. Därför ska kraven på att samtliga vårdgivare ska delta i utbildning och forskning skärpas. Hälso- och sjukvårdsnämnden behöver vidare ta fram förslag på hur ett krav kan ställas i avtalet med den privata vårdgivaren som ska säkerställa att deras

medarbetare i händelse av kris ska kunna arbetsledas och förflyttas av Region Stockholm. Förvaltningen ska ta fram genomförandeplan för implementering av kraven i avtalen.

En utvecklad cancervård

Antalet cancerfall ökar men fler som drabbas överlever. Nya läkemedel och en högre överlevnadsgrad innebär samtidigt nya krav på hälso- och sjukvården. Uppemot 40 procent av alla cancerfall går att förebygga, bland annat genom mer hälsosamma levnadsvanor och minskade miljöföroreningar. Det är en angelägenhet för hela samhället. Personer som insjuknar ska få hjälp av en trygg vårdkedja, från upptäckt till behandling och vidare till rehabilitering. En ny cancerplan tas därför fram.

Evidensbaserad screening bidrar till högre överlevnad vid cancersjukdom. Region Stockholm följer Socialstyrelsens rekommendationer om screening för bröst-, tarm-, och livmoderhalscancer och inför successivt nya nationella och regionala rekommendationer. Pilotstudier av organiserad prostatatestning och screening för lungcancer pågår. För att säkerställa en god och jämlik mammografiscreening uppdras hälso- och sjukvårdsnämnden att utreda åtgärder för att öka deltagandet i programmet. Vad gäller deltagande i de norra länsdelarna ska arbetet ske i samarbete med Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att påbörja vaccination mot HPV för män och transpersoner i särskild riskgrupp för HPV-relaterad cancer.

Tidig upptäckt av cancer i primärvården är viktig för att fler människor ska få behandling och överleva. För att säkra arbetet att identifiera cancer i tidigt skede uppdras primärvården att permanenta finansieringen av kunskapsteamet för cancer i primärvården.

Ett prioriterat område är att säkra rätt vårdutbud för patienterna. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda förutsättningarna för att korta ledtider och öka jämlikheten i prostatacancervården ses över. I det ingår att se över förutsättningar att införa prostatacancercentra i syfte att åstadkomma mer sammanhållna vårdkedjor. När medicinska framsteg innebär att fler överlever cancersjukdom behöver fler rehabilitering. Den ska ge förutsättningar att leva så bra liv som möjligt. Utifrån detta behov revideras vårdval specialiserad cancerrehabilitering och vårdval planerad specialiserad lymfödembehandling övergår till egen regi.

Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att Rutveckla styrningen av Regionalt Cancercentrum Stockholm Gotland i syfte att tydligare integrera enheten med berörda parter, såsom övrig regional kunskapsstyrning, forskningsenheter och vårdgivare.

Trygg vård före, under och efter förlossningen

Regionfullmäktige beslutade 2021 om det så kallade åttapunktsprogrammet för framtidens förlossningsvård. Det innebär bland annat en utveckling mot arbetssätt som möjliggör en barnmorska per födande i aktiv fas och tydliga kompetens- och karriärmodeller. Regionfullmäktige beslutade också om utökade anslag för förlossningsvården på totalt 556 miljoner kronor under 2022–2025. Stora delar av arbetsformerna inom åttapunktsprogrammet är införda på Region Stockholms förlossningsmottagningar, men arbetet fortgår och ska följas upp. Särskild vikt läggs vid rotationstjänstgöring, eftervård och uppföljning av arbetet med en barnmorska per födande.

En ny förlossningsklinik öppnades 2023 på S:t Görans sjukhus. Den nya kliniken har inneburit en avlastning för övriga kliniker och medarbetare som tidigare lämnat förlossningsvården har sökt sig tillbaka. Kapaciteten för S:t Görans förlossning ska öka enligt plan de kommande åren.

Den nya inriktningen till en mer sammanhållen vårdkedja under graviditet, förlossning och eftervård tas vidare med en översyn av avtalsformer inom området. Syftet är att skapa en tryggare vård innan, under och efter förlossningen för blivande föräldrar. Särskilt prioritet ska ges till att stärka vården efter förlossning. Utgångspunkten är en målbild om ett 18-månadersperspektiv för förlossningsvården, med nio månaders graviditet och nio månader efter genomförd förlossning. Stort fokus läggs på att helt arbeta bort undvikbara förlossningsrelaterade skador. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att inom ramen för arbetet med sammanhållen kvinnosjukvård säkerställa tillgång till fysioterapi efter förlossning samt se över vårdval specialiserad fysioterapi för att säkerställa att detta inkluderas. I det ska även samarbete mellan och stöd från hälsoprofessionerna under eftervården ses över. Målet är en eftervårdsgaranti som innefattar amningsstöd och nollvision för oupptäckta förlossningsskador. Digitala verktyg för uppföljning ska implementeras och utvecklas för att underlätta vårdkontakter efter förlossning i de fall detta behövs.

Tilläggsuppdraget med sammanhållen vårdkedja inom vårdval förlossning fick under 2023 en uppräknig som säkrade verksamheten. Möjligheten för fler förlossningskliniker att ingå i tilläggsuppdraget ska bejakas under kommande år, med lärdomar från nuvarande klinik vid Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge. Liknande utvecklingsarbete inom förlossningsvården ska uppmuntras, bland annat inom ramen för arbetet med sammanhållen kvinnosjukvård. Hemförlossningar värnas fortsatt. Under mandatperioden ska barnmorskeledda enheter inom klinikerna införas, i tät dialog med verksamheterna.

Arbetsätt inom neonatalvården behöver följas upp med fokus på att samvård efterlevs i enlighet med gällande rekommendationer och riktlinjer.

Tillgängligheten till psykiatrisk vård ska förbättras

Under mandatperioden genomförs en förstärkning med en total ramhöjning på 200 miljoner kronor till den specialiserade barn- och ungdomspsykiatri (BUP), varav 40 miljoner kronor avsätts under 2024 enligt plan. Arbetet med att minska köerna och stärka vårdkedjan kring barn och unga med psykisk ohälsa och behov av neuropsykiatrisk utredning ska fortsätta, med fokus på förbättrad arbetsmiljö, ökad bemanning och fler utbildningsplatser för specialistläkare i barn- och ungdomspsykiatri. Samverkan mellan BUP, första linjens psykiatri, skola, elevhälsa och habilitering ska fortsätta stärkas i enlighet med de nya nationella riktlinjerna för ADHD och autism, och utifrån de behov som ytterligare framkommer i den planerade utvärderingen av första linjens psykiatri för barn och unga. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda hur samverkan mellan habilitering och psykiatri kan stärkas samt föreslå åtgärder.

För barn 0–5 år med psykisk ohälsa och deras föräldrar fortsätter Region Stockholm tillhandahålla behandling via Malina-mottagningarna. Psykoedukativa insatser ska erbjudas av habiliteringen i väntan på NPF-utredning för barn och deras familjer, samtidigt som ytterligare BUP-mottagningar med inriktning på barn med NPF-problematik öppnar under året.

Sedan länge har behovet av nya lokaler för psykiatri varit identifierat. Under 2024 kommer arbetet med Ungdomens hus i lokaler på Gamla Karolinska att påbörjas. Avtal ska tas fram för vuxenpsykiatri, i enlighet med inriktningsbeslut om att stärka vården vid samsjuklighet, däribland ätstörningar, ångest och depression samt missbruk. Region Stockholm ska skapa bättre förutsättningar för tidiga insatser och förstärkningar av öppenvården i förebyggande syfte. Det omfattar även ätstörningsvården, där de nationella riktlinjer som kommer under 2024 blir vägledande för omställningen. Primärvården ska identifiera och remittera ätstörningar, och elevhälsa och föreningar som arbetar nära ungdomar ska erbjudas utbildning i hur barn och unga ska kunna hänvisas rätt i vården.

Antalet patienter inom beroendevården ökar. Detta behöver följas under året och beaktas i de nya avtal för beroendevården som tas fram under 2024 enligt beställarplan för specialistpsykiatri för vuxna. I framtagandet ska även hänsyn tas till utvecklingen av arbetsätt samt behandlingsmetoder för att fortsätta öka tillgängligheten för patienterna.

Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att återkomma under 2024 med förslag på hur beroendevården kan anpassas efter vårdbehov.

Som en del i arbetet för ett tryggare län, och för att minska risken för att unga ska rekryteras in i gängkriminalitet, ska Region Stockholm bland annat delta aktivt i samverkan med Stockholms stad och polismyndigheten i det brottsförebyggande projektet Trefas. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att tillsammans med Stockholms stad arbeta aktivt för att utveckla en smidig och snabb samverkan gällande aktuella individer i målgruppen för Trefas med målet att få fler individer att fullfölja sin avhoppprocess.

En hög andel av de personer som hamnar i kriminalitet har vissa neuropsykiatriska diagnoser. Genom att tidigt fånga upp unga i riskzonen och tillhandahålla stöd och rehabilitering, kan Region Stockholms insatser bidra till en lyckad skolgång och därmed också andra livschanser. Det kan även finnas behov av psykiatriskt stöd och behandling för avhoppare som levt med omfattande våld i sin närhet.

En trygg tandvård och en god munhälsa för Region Stockholms invånare

Barntandvården är avgörande för att främja en god munhälsa genom hela livet. För att rikta resurser dit tandhälsan är som sämst är vårdvalet allmän barn- och ungdomstandvård organiserat i fyra olika vårdbehovsområden. Tandvårdsinformation på BVC och i hembesöksprogrammet är också av största vikt för personer med sämst förutsättningar till god munhälsa. Akademiskt barntandvårdscentrums arbete för att utforma och utvärdera nya behandlingsmetoder syftar till att öka hälsan ytterligare. Tandvården ska bli mer jämlik. Regionstyrelsen, i samråd med primärvårdsnämnden, uppdras att utreda ett stärkt befolkningsuppdrag för Folktandvården med syfte att främja en god och jämlik tandhälsa, samt bedöma hur det skulle påverka Folktandvårdens resultat och konkurrenskraft.

Primärvårdsnämnden ska bevaka tandvårdens ansvar i arbetet mot våld i nära relationer samt den statliga utredning som pågår på området i syfte att förbättra omhändertagandet av våldsutsatta.

I arbetet med omställningsplan av vårdvalen kommer specialisttandvård för barn ses över med syfte att uppnå hållbar kostnadsutveckling med bibehållen god tillgänglighet för patientgruppen. Eventuella skillnader i narkostandvård ska särskilt utredas. Barn i Region Stockholm har rätt till en jämlik och evidensbaserad tandvård.

För att säkerställa att sköra äldre som omfattas av tandvårdsstöd omhändertas på ett bra sätt och får en tandvård av god kvalitet, samt för att

anpassa kostnaderna, genomförs under 2023–2025 en utökad granskning och kunskapshöjande insatser.

En uppräknig av Folktandvårdens prislista på 4,1 procent kommer att genomföras vilket baseras på Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets förändrade referenspriser utifrån den allmänna kostnadsutvecklingen i samhället.

Ett nytt sammanhållet journalsystem

Vårdens verksamheter har ett stort behov av att få ett nytt journalsystem på plats. Under 2024 ska den centralt samordnade upphandlingen av ett nytt huvudjournalsystem fortsätta. Utgångspunkten för utvecklingen ska vara patientens väg genom vården och vilka förutsättningar som behöver finnas för att den ska fungera säkert. Verktyg, gemensamma rutiner, termer och begrepp som underlättar ett sömlöst informationsflöde vid vårdens övergångar ska identifieras och åtgärdas med fokus på användarvänlighet och flexibilitet. Implementering av en regional masterdataplattform pågår för att skapa gemensam informationsstruktur avseende vårdgivare, avtalsområden och vårdtjänster, vilket bland annat underlättar för ett nytt gemensamt journalsystem.

Läkemedelsförsörjningen behöver vara robust

Leveransproblem för läkemedel har ökat. Såväl nationellt som regionalt pågår arbete med att få till en mer robust läkemedelsförsörjning. Det nya avtalet för Region Stockholms läkemedelsförsörjning ställer högre krav på leverantören avseende lagerhållning och ansvar vid leveransproblem, vilket har medfört att avtalet har blivit cirka 70 procent dyrare. Under kommande år introduceras ett antal mycket kostsamma läkemedel för vissa ovanliga ärftliga sjukdomar och cancersjukdomar. Samtidigt leder patentutgångar till att läkemedel konkurrensutsätts och sjunker i pris. För att prissänkningar av så kallade biosimilarer ska resultera i produktbyte och kostnadsminskningar krävs informationsinsatser och uppföljning. Ett utökat kostnadsansvar för fler vårdgivare kan öka takten i det arbetet. Arbetet med att minska onödig förskrivning av antibiotika ska intensifieras.

En mer samlad prehospital vård i en orolig omvärld

I en orolig omvärld behöver den prehospitala vården bli mer robust och sammanhållen. Under 2023 fattade hälso- och sjukvårdsnämnden beslut om att återta den vägburna ambulansen samt den prehospitala läkartjänsten i Region Stockholms egen regi. Övertagandet av den vägburna ambulansen sker stegvis med start under 2024. Det är viktigt att både hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen stöder AISAB i detta arbete mot bakgrund av att det kommer att krävas en omfattande uppskalning av bolagens verksamhet under kommande år. Dialog med

medarbetare hos den idag upphandlade verksamheten är prioriterat för att säkerställa smidiga verksamhetsövergångar.

Den prehospitalla läkartjänsten med akut- och jourläkarbilar har varit en framgångsrik vårdform, men kan nyttjas i än högre grad. I och med övertagandet i Region Stockholms egen regi behöver samverkansmöjligheterna med den övriga prehospitalla vården förstärkas samt koordineras med prioriterings- och dirigerings-tjänsten.

För att ytterligare stärka robustheten pågår arbetet med att ta över ansvaret för ambulansstationer i egen regi. Arbetet kräver nära samverkan mellan berörda nämnder, bolag och regionstyrelsen. I det fortsatta arbetet är det prioriterat med en nära dialog med räddningstjänsten för att bevaka samverkansvinster samt säkerställa en god dialog med personalrepresentanter. Dialog med kommuner om lokalisering är även av stor vikt.

I enlighet med beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden i maj 2022 pågår arbete med övertagande av prioriterings- och dirigerings-tjänsten till egenägd vård. Arbetet bedrivs av hälso- och sjukvårdsnämnden i samråd med regionstyrelsen.

Stärkt krisberedskap i hälso- och sjukvården

Den viktigaste åtgärden för att stärka sjukvårdens kapacitet i kris är att göra den mer robust i vardagen. Ett sådant arbete i Region Stockholm pågår bland annat genom nya sjukhusavtal, insatser för att stärka primärvården och omställningsplanen för vårdval. Region Stockholm genomför även aktiviteter för att stärka det civila försvaret inom hälso- och sjukvården i enlighet med det nationella arbetet. Vidare pågår arbetet med krigsplacering av anställd personal. En ny epidemi- och pandemiplan har beslutats, och en överenskommelse har tecknats med Karolinska Universitetssjukhuset om beredskap för patient- och omsorgstagarprover samt storskalig provtagning och analys av prover vid en eventuell epidemi eller pandemi.

Arbetet med att säkerställa en mer robust läkemedelsförsörjning genom upprättande av beredskapslager för vissa läkemedel och medicintekniska produkter har fortgått enligt plan och har slutförts hos många vårdgivare.

1.2 Kollektivtrafiken är tillgänglig och attraktiv

En offensiv riktning i en orolig tid

Omvärldens oroligheter tränger in i Region Stockholms verksamheter. Sverige och Stockholmsregionen befinner sig i en lågkonjunktur med hög inflation. En osäkerhet råder om indexutvecklingen inom den köpta trafiken samt övriga effekter på kostnader och investeringsutgifter till följd av bland annat högre inflation och räntor. De ökade kostnaderna för drift, underhåll och avskrivningar ska mötas med förbättrad intäktssäkring och effektiva åtgärder för att både behålla resenärer och locka fler nya resenärer till kollektivtrafiken. Vidare ska kostnadsreducerande åtgärder vidtas för att klara resultatet och vara konkret beskrivna i samband med verksamhetsplanen.

Parallellt med denna utveckling noteras att kollektivtrafikens resenärsandel återhämtar sig efter pandemin. Allt fler väljer återigen kollektivtrafiken som färdmedel. Men resandet i kollektivtrafiken har förändrats, mycket på grund av den utveckling av distansarbete och ändrade resvanor som skedde till följd av pandemin. En gradvis ökning har skett sedan restriktionerna släpptes i februari 2022 och ligger nu på en nivå kring 80-85 procent av normalåret 2019 års nivåer. En del resor som tidigare genomförts med kollektivtrafik ersätts nu med bil, cykel och gång, eller genomförs inte alls. Fokus för arbetet framåt är att kollektivtrafiken blir mer konkurrenskraftig gentemot bilen. Samtidigt behöver vi säkra kollektivtrafikens attraktivitet samt dess tillgänglighet.

Trafiknämnden uppdras att utreda och påbörja ett pilotprojekt med dynamisk trafik enligt den så kallade Säfflemodellen i lämpligt område. Syftet med pilotprojektet är att öka kollektivtrafikens tillgänglighet, kostnadseffektivitet och andel av motoriserade resor.

Pendeltågstrafiken har under delar av 2023 haft en mycket svår situation. Krafttag behövs för att skapa en pålitlig trafik och återfå tilliten hos resenärerna. Trafiknämnden uppdras att avsätta ett permanent tillskott om 75 miljoner kronor från och med 2024 för att finansiera insatser för en tryggare, säkrare och bättre fungerande pendeltågstrafik. Det kan exempelvis handla om ombordpersonal med spårbehörighet som rör sig ombord på tåg som bidrar till en ökad trygghet och säkerhet. Insatserna ska, där det är relevant, tas fram i samverkan med operatör och arbetstagarorganisationer för att identifiera linjer och avgångar där det är prioriterat att dessa är närvarande.

Långsiktigt behöver Trafiknämnden skapa förutsättningar för en stabil och pålitlig pendeltågstrafik, där personalförsörjning är ett prioriterat område.

Trafiknämnden uppdras att utreda förutsättningarna för nattpendeltågstrafik i hela länet och över länsgränsen utifrån resenärsunderlag, personaltillgång, godstrafikens behov och service- och underhållsbehov samt se över övriga trafikslags nattrafik.

En grundläggande byggsten för tilliten till kollektivtrafiken är resenärsinformationen. Resenärerna ska veta att den information som de läser i SL-appen eller på skyltar stämmer. Då vågar resenärerna också välja kollektivtrafiken på vägen till jobb, skola eller andra viktiga ärenden.

Region Stockholm ska vara ledare i den hållbara utvecklingen

Kollektivtrafiken är motorn för den gröna omställningen i Stockholmsregionen och den utgör navet för ett hållbart resande och är en förutsättning för att nå Region Stockholms klimatmål. Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka i högre takt genom att kollektivtrafik, cykel och gång främjas. Med en grön mobilitet kan Stockholmsregionens klimatpåverkan och trängsel minska vilket är en förutsättning för att nå Region Stockholms klimatmål.

Kollektivtrafiken i Stockholm län ska bli världens bästa och den ska utgöra ryggraden för persontransporter i länet. För att nå dit behöver allt fler invånare och resenärer känna förtroende för att resa kollektivt. Därför krävs en konkurrenskraftig kollektivtrafik, satsningar på bättre infrastruktur för kollektivtrafik och cykel, men också åtgärder inom länets kommuner, inom region- och infrastrukturplanering samt inom statliga myndigheter och nationell politik.

För att fler resenärer ska välja kollektivtrafiken krävs att trafikutbud och tjänster utvecklas utifrån resenärernas behov. Trafikförändringsprocessen kommer därför göras mer transparent, inlyssnande och demokratisk. En långsiktig utbyggnad av kollektivtrafiken ska ske, framtidens biljettsystem och biljettsortiment ska utvecklas i syfte att biljettutbudet ska vara attraktivt för invånarna. För en pålitlig och robust kollektivtrafik på kort och lång sikt är det också avgörande att ta hand om kollektivtrafikens anläggningar och fordon, och att kraftsamla för att kunna bygga ut och säkra helheten i ett robust och pålitligt system.

Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka i högre takt genom att kollektivtrafik, cykel och gång främjas. Med en grön mobilitet kan Stockholmsregionens klimatpåverkan och trängsel minska.

Den särskilda kollektivtrafiken, färdtjänsten, är en rättighet som utgår från att säkerställa jämlika möjligheter till deltagande i samhället och att tillgodose alla invånares behov av att röra sig fritt. I Stockholms län ska alla

ha rätt till att leva ett gott liv, där har Region Stockholm ett särskilt ansvar att tillgodose våra invånare med en välfungerande färdtjänst. Framtidens kollektivtrafik ska vara hållbar, attraktiv och trygg oavsett var resenärerna befinner sig. Hela länet ska få ta del av kollektivtrafiken eftersom den spelar en viktig roll i byggandet av en jämlik Stockholmsregion.

Åtgärder för en ekonomi i balans

Lågkonjunkturen kan påverka resandet. På längre sikt kan resandet väntas öka långsammare än enligt tidigare prognoser eftersom länets snabba befolkningstillväxt har dämpats. Region Stockholm ska genomföra effektiva åtgärder för att fler invånare ska uppleva kollektivtrafiken som ett självklart sätt att resa. Resenärernas behov ska styra åtgärderna.

Kollektivtrafikens kostnader har ökat i en allt högre takt under de senaste åren. Under pandemin upprätthölls ett fullt trafikutbud för att minska smittspridningen, trots ett kraftigt minskat resande. Under 2023 låg trafikutbudet på en fortsatt hög nivå, samtidigt som resenärernas resvanor och resmönster hade förändrats. Samtidigt får kollektivtrafiken inte längre riktade statsbidrag, som under pandemin. Ett arbete med att effektivisera och anpassa kollektivtrafiken till ett nytt läge efter pandemin är nödvändigt för att möta nya resvanor och beteenden.

Planering av kollektivtrafik har relativt långa ledtider varför planering av trafikförändringar måste ske med god framförhållning. Mot bakgrund av nya resenärsbehov justeras trafikutbudet inför 2024. Målet är att ge kollektivtrafiken rätt förutsättningar att öka dess andel av de motoriserade resorna.

Ett stort antal nya trafikavtal, motsvarande över 80 procent av den totalt köpta trafiken, kommer att upphandlas de kommande åren fram till 2026. Vid nya avtal ska hållbara, kostnadseffektiva och innovativa lösningar utgöra inriktningen. Region Stockholm ska ha ett neutralt synsätt på olika driftsformer i kollektivtrafiken vilket ska möjliggöra för övertag av viss kollektivtrafik i egen regi vid kontraktets slut. Den aktör som i god konkurrens ger bäst kvalitet, styrförmåga och beredskap ska väljas oavsett driftsform. Trafiken i egen regi ska, i likhet med upphandlad driftsform, vara tidsbegränsad.

Innan egenregianbud eller drift i egen regi aktualiseras, behöver en analys som påvisar större effektivitet eller andra påtagliga fördelar göras. Trafiknämndens pågående uppdrag att utreda och föreslå för regionfullmäktige vilka förändringar i Region Stockholms styrande dokument som behövs för att uppnå en neutral hållning till olika

driftformer fullföljs enligt plan. Regionfullmäktige beslutar om förändringarna. För att uppnå en neutral hållning till olika driftformer ska trafiknämnden även genomföra eventuella nödvändiga förändringar i dess organisation, som identifieras i utredningen från budget 2023. Trafiknämnden uppdras att under mandatperioden identifiera minst ett trafikavtal som är lämpligt att driva i egen regi. Avtalet för pendeltågstrafiken ska särskilt övervägas i det här sammanhanget.

På Trafikförvaltningen inleddes det 2023 en konsultväxling. Denna väntas pågå under tre års tid för att uppnå stärkt intern styrning och kontroll inom investeringsverksamheten och väntas leda till lägre investeringsutgifter. Fler ska anställas inom de egna verksamheterna i förhållande till konsulter för att öka kostnadseffektiviteten. Åtgärden är också ett led i att vara en hållbar och attraktiv arbetsgivare. Det medför en tryggare kompetensförsörjning till lägre kostnad samtidigt som kunskapsöverföring inom verksamheten underlättas.

Trafiknämnden uppdras att komplettera den pågående utredningen om ett effektivare utnyttjande av Region Stockholms fastighetsbestånd, med andra tillvägagångssätt utöver upphandling. Utredningen ska exempelvis inkludera möjligheten att hyra ut ytor på fastighetstak till aktörer för att anlägga solcellsparker. Inom uppdraget ska Trafiknämnden samverka med Regionstyrelsens pågående översyn av mark och fastigheter i syfte att identifiera fastigheter som inte genererar intäkter, eller som inte har något strategiskt värde för Region Stockholm eller kopplat till kollektivtrafikens uppdrag. Syftet är att minska kostnaderna, öka intäkterna och göra trafiken mer attraktivt för att öka resandet.

Arbetet med ett ökat utbud av servicetjänster och intäkter från reklam och kommersiella ytor fortsätter. I kommande reklamavtal kommer trafiknämnden att öka andelen digital reklam i kollektivtrafiken vilket ger större intäkter. Det är samtidigt särskilt nödvändigt att i samband med detta se över behovet att uppdatera riktlinjerna för tillåten reklam i linje med Region Stockholms hållbarhetsarbete. Utgångspunkten är att kollektivtrafiken upplevs som tillgänglig, trygg och attraktiv. Nya riktlinjer för reklam i kollektivtrafiken ska bidra till detta.

Framtidens biljettsortiment och taxor

Region Stockholm har ett långsiktigt arbete med att utforma framtidens biljettsortiment och taxor. Trafiknämnden behöver använda alla verktyg för att skapa en hållbar utveckling för kollektivtrafiken. Taxan justeras för att delvis täcka kostnadsökningarna i en allvarlig ekonomisk situation. Samtidigt bibehålls det reducerade biljettpriset på föregående års nivå för att säkerställa att kollektivtrafiken är tillgänglig för pensionärer, studenter

och unga. I syfte att särskilt underlätta för barnfamiljer ska barn upp till och med 11 år få resa gratis med medföljande vuxen samtliga dagar i veckan. Sommarlovskortet har permanentats. Nästa steg är att kortet utökas till att gälla övriga lov, för barn och ungdomar 12 till 18 år gamla.

Trafiknämndens taxeutredning om hur kollektivtrafikens framtida biljettsortiment och taxor kan utvecklas och förändras pågår. Syftet är att öka kollektivtrafikens attraktivitet samt dess tillgänglighet för studenter, barn, ungdomar och pensionärer. Trafiknämnden uppdras att komplettera taxeutredningen med att se över hur företag och andra aktörer kan ges incitament att erbjuda SL-kort som förmån. Resultatet av utredningen presenteras för trafiknämnden.

En snabb resa från dörr till dörr

Det ska gå snabbt att resa med kollektivtrafiken. Samordning och möjlighet till snabba och effektiva byten mellan trafikslag är en viktig aspekt i detta. Behovet av framkomlighetsåtgärder är fortsatt stort och Region Stockholm ska därför accelerera arbetet med framkomlighetsåtgärder i samverkan med relevanta aktörer. Framkomlighetsarbetet ska fortsätta för att garantera fler resenärer en effektiv resa.

Ett långsiktigt arbete har påbörjats med bred samverkan kring fler busskörfält, så kallade BRT-lösningar (Bus Rapid Transit) för ökad busstrafik på tvären, prioritering av kollektivtrafiken i vägrummet, ökad signalljusprioritering och bättre strukturer för att kommunicera och koordinera planering av trafik. Framkomlighetsåtgärder för befintliga stombusslinjer och andra tungt belastade busslinjer där effekterna blir som störst ska särskilt beaktas. Trafiknämnden ska i sin samverkan med kommunerna och Trafikverket prioritera att kollektivtrafiken får egna körfält. De sedan tidigare påbörjade åtgärderna för att öka framkomligheten ska fortsätta.

Påstigning genom bussens alla dörrar vid busslinje 4 permanentas och uppdraget fullföljs med att omfatta alla stombusslinjerna i innerstaden. Som en del i arbetet bör en överenskommelse upprättas med Stockholms stad om nödvändiga framkomlighetsåtgärder. Målsättningen är att korta resenärernas restid.

Kollektivtrafiken är avgörande för den gröna omställningen

Region Stockholm ska vara ledare i den gröna omställningen genom att fortsätta sitt arbete med att bli en klimatneutral region. Kollektivtrafiken utgör navet för ett hållbart resande och en attraktiv kollektivtrafik är helt avgörande för att nå Region Stockholms uppsatta klimatmål. Region Stockholm ska i högre takt arbeta för att öka kollektivtrafikens andel av de

motoriserade resorna. Informations- och motivationsinsatser som syftar till att fler väljer hållbara färdmedel i sin vardag är viktigt för att uppnå detta. Det krävs också ett starkt trafikslagsövergripande samarbete inom Region Stockholm, med kommunerna och statliga myndigheter för att trafikmålen ska nås.

Redan idag bedrivs all kollektivtrafik på land i Stockholmsregionen helt av förnybara bränslen, i det är Stockholm den första huvudstadsregionen i världen. Den grunden bygger Region Stockholm vidare på. Trafiknämnden har ett uppdrag att påskynda elektrifieringen av bussflottan för att nå målet om en mer elektrifierad och förnybar fordonsflotta 2030.

Arbetet med sjötrafikutredningens del två, som utreder framtidens tonnage, fortsätter och har fortsatt en grön inriktning.

Region Stockholm ska ställa krav på förnybara drivmedel inom sjötrafiken med låga eller inga klimatpåverkande utsläpp, samt ökad energieffektivitet i alla kommande pendelbåts- och skärgårdsupphandlingar för att nå målsättningen om en förnybar sjötrafik 2030, under förutsättning att det historiska tonnaget bevaras.

Region Stockholm är en av världens största upphandlare av särskild kollektivtrafik. I rollen som stor upphandlare ska Region Stockholm ge goda förutsättningar för omställningen av fordonsflottan. Omställningen skall fortsätta till en mer elektrifierad fordonsflotta, och som i övrigt drivs av förnybara bränslen.

Arbetet med att integrera cykeln i kollektivtrafiken behöver fortsatt stärkas. En hållbar kombinerad mobilitet innebär en enklare resa från dörr till dörr med miljövänliga färdmedel. Nästa steg i det långsiktiga arbetet med cykel ombord på kollektivtrafik är att ta fram en handlingsplan. Trafiknämnden uppdras att underlätta att kombinera cykel och kollektivtrafik genom att permanenta möjligheten att ta med cykel på tvärbanan i lågtrafik, samt inom ramen för handlingsplanen utreda hur fler lokalbanor ska ges samma möjlighet. Implementeringen ska ske i samverkan med skyddsorganisationerna.

Region Stockholm är regional kollektivtrafikmyndighet i Stockholms län, med uppgift att i dialog med andra aktörer ta fram ett regionalt trafikförsörjningsprogram. Arbetet med ett nytt program är i slutfasen och programmet väntas kunna antas under 2024.

En utbyggd, framtidsinriktad och stark kollektivtrafik

Stockholmsregionen växer och parallellt med denna utveckling ska utbyggnaden av kollektivtrafiken expanderas med nya linjer och dragningar. Planerade investeringar anpassas efter uppdaterade

resandeprognoiser. Ett större utbud av kollektivtrafik förstärker kapaciteten och tillgängligheten i hela Stockholmsregionen. Kopplingen mellan utbyggd kollektivtrafik och bostadsutveckling är central. För att skapa nya resvanor behöver kollektivtrafiken vara med tidigt vid utveckling av nya bostadsområden. Hänsyn bör tas till de kommuner som uppnår sitt bostadsåtagande enligt regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2050 samt inom sjötrafiken till kärnöar där antalet boende ökar och bostäder för permanentboende byggs. Nu pågår en historisk utbyggnad av tunnelbanan. Den utgör kärnan i Stockholmsregionens kollektivtrafik och byggs ut mot Barkarby, Nacka och Arenastaden samt Älvsjö-Fridhemsplan.

Nästa steg i framtidens spårutbyggnad har påbörjats för att säkra fler invånares tillgång till en effektiv och tillgänglig kollektivtrafik. Arbetet med de utpekade åtgärderna i Kollektivtrafikplan 2050 behöver fortsätta. En systemövergripande utredning har startats om hur framtidens tunnelbane- och spårtrafik behöver utvecklas för att uppnå kollektivtrafikens resenärsändelsmål och för att avlasta det befintliga systemet. Utredningen ska identifiera vilka nya investeringar som kan bidra till detta, exempelvis tunnelbana till Bromma flygplats, sammankoppling Hjulsta-Barkarby, utbyggnation Älvsjö-Hagsätra, tunnelbana till Fagersjö samt någon form av spårbunden trafik till Tyresö. Trafiknämndens arbete med att ta fram en behovsanalys för framtidens tunnelbane- och spårutbyggnad samt utreda kollektivtrafikplanens åtgärder fortsätter enligt plan.

Parallellt fortsätter arbetet med objekten inom Sverigeförhandlingen som slöts under våren 2017, enligt ingångna överenskommelser om tidigare-läggning och förskottering av tunnelbana Fridhemsplan-Älvsjö, Spårväg Syd och förlängning av Roslagsbanan till City.

Utredningen om kollektivtrafikförsörjning av Norra Djurgårdsstaden, med en förlängning av Spårväg City till Ropsten, ska utgöra grunden för en fortsatt dialog om finansiering med berörda intressenter. Region Stockholm ska ta ett särskilt ansvar för att samordna samtalen mellan de två övriga parterna Stockholms kommun och Lidingö kommun. Trafiknämnden uppdras att underteckna en avsiktsförklaring med berörda parter avseende förlängningen av Spårväg City till Ropsten och ta vidare avsiktsförklaringen för att säkra den långsiktiga utvecklingen av kollektivtrafikförsörjningen av Norra Djurgårdsstaden.

Region Stockholm och de upphandlade verksamheterna ska vara en attraktiv arbetsgivare som lockar människor att arbeta för Stockholmsregionens utveckling. Personalen i kollektivtrafiken arbetar varje dag för att resenärerna ska möta en välfungerande kollektivtrafik och personalen ska ha goda arbetsvillkor. Trafiknämnden ställer numera krav

på att trafikutövaren ska arbeta aktivt med frågor rörande arbetsvillkor, attraktiv arbetsplats, jämn könsfördelning och kulturell mångfald. Trafiknämnden ställer också krav på rapportering i dessa avseenden. Trafikutövare ska ha anställningsvillkor för medarbetare som medverkar till yrkesstolthet och vilja att stanna kvar i yrket, samt bidrar till kollektivtrafikens utveckling.

Trafiknämnden uppdras att upprätta ett permanent trafiksamverkansforum där trafikförvaltning, trafikutövare, facklig representation och politik möts. Arbetsmiljöfrågor ska särskilt beaktas vid forumets samtal. Exakt form behöver ta hänsyn till att Trafikförvaltningen inte har en arbetsgivarroll till de anställda hos trafikutövare. Trafiknämnden ska under 2024 utifrån forumets dialog, och i samråd med oberoende experter, utreda hur man som upphandlare kan stärka kravställning och uppföljning avseende arbetsmiljö, samt hur dialog och samverkan i samband med större organisatoriska förändringar kan förbättras.

Region Stockholm ska fortsätta att vara en aktiv kraft i att hitta moderna lösningar för framtidens finansieringsmodeller för kollektivtrafiken. Vidare ska Region Stockholm fortsatt verka för att regionalisera trängselskatten med målsättningen att använda intäkterna för att bidra till bättre framkomlighet och hållbara transporter.

Skärgårds- och pendelbåtstrafiken utvecklas

Region Stockholm bedriver både skärgårds- och pendelbåtstrafik. Det finns en stor potential att använda länets vattenvägar mer effektivt och bygga ut sjötrafiken. På det sättet kopplas bostadsområden, stadsdelar, ösamhällen och kommuner ihop med varandra, byggbar mark tillgängliggörs, genvägar skapas och vägar liksom övrig landbaserad kollektivtrafik avlastas. För att förbättra sjötrafiken både vad gäller kostnadseffektivitet, kapacitet och för att nå klimatmålen behöver Region Stockholm snarast investera i nytt egenägt pendelbåts- och skärgårdstonnage. Det behövs även då delar av det befintliga tonnaget har nått sin tekniska livslängd och för att få mer ändamålsenliga fartyg. Inför investeringsplan med planår 2025-2034 ska tonnageutredningens slutsatser av investeringsbehov inarbetas i samband med budget 2025.

Skärgården ska leva hela året. Trafiknämnden uppdras att permanent delta och verka i Klimat- och regionutvecklingsnämndens dialoger som förs för en utveckling av skärgården i en riktning som verkar för levande skärgårdssamhällen på kärnöarna och säsongförlängning av besöksnäringen i skärgården.

En utredning av nyttor för resenärer, juridiska, ekonomiska och planeringsmässiga förutsättningar samt intresse för biljettsamverkan med privata rederier genomförs. Utifrån utredningens resultat tas nya ställningstaganden om att eventuellt pröva biljettsamverkan och synlighet i reseplanerare. Dialogen kring besöksnäringens trafikbehov ska också utvecklas. Även utredningen om dagens uppdelning med olika taxor vid parallellgående trafik för sjötrafiken tillsammans med möjligheten att införa bokningsbara biljetter under högsäsong är ett viktigt underlag för att utveckla kollektivtrafiken framåt.

Bytesmöjligheterna mellan land- och sjötrafik ska fortsatt förbättras. En del av detta arbete är att förbättra realtidsinformationen till resenärerna. Arbetet med att säkerställa ökad samordning mellan båt- och busstrafik fortsätter inom ramen för översynen av trafikplaneringsprocessen.

För kopplingen mellan land och sjötrafik är replipunkterna viktiga knutpunkter där skärgårdens öar öppnas upp mot fastlandet. Dessa replipunkter måste utvecklas och moderniseras. För detta krävs nya resurser och en gemensam standard. Region Stockholm har sedan 2023 fått i uppdrag att ta ett större samordningsansvar för replipunkterna och höja standarden inom sina egna ansvarområden, exempelvis väderskydd och trafikinformation, samt verka för att replipunkterna blir tillgänglighetsanpassade och får toaletter, cykelparkeringar och serviceutbud. Trafiknämnden uppdras att inom ramen för samordningsansvaret bjuda in relevanta aktörer som kommun, Trafikverket, markägare och intresseföreningar till sektorsvisa dialoger om replipunkternas utveckling och modernisering. Syftet med samordningsansvaret är att tillsammans med berörda aktörer identifiera åtgärder, ansvar och eventuella kostnader med målet att höja standarden för replipunkterna. I arbetet ska tidigare analyser, exempelvis det under länsstyrelsens ledarskap framtagna "replipunktslyftet" beaktas.

Det pågående arbetet med medfinansiering av bryggor i skärgården fortsätter under mandatperioden och permanentas, trafiknämnden uppdras att avsätta 2,5 miljoner årligen inom ram.

Att utveckla möjligheterna att resa med pendelbåt adderar attraktivitet till kollektivtrafiken lokalt. Försökslinje 83 permanentas med en sömlös övergång och försökslinje 84 startar i april 2024 med permanentning efter försöksperioden. Utbyggd pendelbåtstrafik kräver långsiktighet och samverkan. Därför ska trafiknämnden samverka med Stockholms hamnar i samarbete med trafiknämnden i Stockholms stad i syfte att analysera och utreda åtgärder som behöver genomföras med målsättningen att starta tre nya pendelbåtlinjer till 2026/2027. Målet med samverkansarbetet är att

säkerställa stabila ekonomiska förutsättningar, bland annat genom avsiktsförklaringar och modeller för eventuella åtgärder för pendelbåtlinjerna samt för den fortsatta utvecklingen av kollektivtrafik på vatten.

Mot bakgrund av ovan uppdras trafiknämnden att under 2024 ta fram relevanta beslutsunderlag för att påbörja införandet av de utredda pendelbåtlinjerna Sundbyberg-Gamla stan, Norra Ulvsunda - Hägersten och Ropsten - Täby för att kunna fatta beslut med målsättningen om trafikstart under 2026 eller 2027. Samt ta fram avsiktsförklaringar med berörda aktörer såsom Stockholms stad, Stockholms hamnar, Sundbyberg, Solna och Täby.

Den särskilda kollektivtrafiken – trygg och tillgänglig i hela länet

Resenärernas nöjdhet ska öka genom bättre resenärsinformation, korta handläggningstider, ett dörr till dörr-perspektiv, bättre samåkningsfunktion och en trygg resa. Det finns ett behov av att stärka tillgängligheten i länets yttre delar. I och med 2023 års upphandling av färdtjänsttaxiverksamheten har tillgängligheten i Stockholms läns yttre delar också stärkts.

Ett antal uppdrag pågår idag för att nå visionen om en mer tillgänglig särskild kollektivtrafik. Arbetet med utredningen av en egen beställarcentral pågår. Syftet med utredningen är att se över om ett övertagande av beställarverksamheten i egen regi kan säkerställa en kostnadseffektiv och högkvalitativ verksamhet som bidrar till en god resenärsupplevelse. Utredningen ska utgå ifrån att kundval och auktorisationsmodell ska kunna införas. Arbetet med att stärka trygghet och resenärsinformation för att öka tryggheten bland resenärerna fortgår.

Trygghet i den allmänna kollektivtrafiken

Kollektivtrafikens resenärer ska känna sig trygga dygnet runt, under hela sin resa. Det systematiska arbetet med att förbättra den fysiska hållplatsmiljön vid otrygga platser ska utvidgas. Kollektivtrafikens miljöer ska vara hela och rena med fungerande rulltrappor, hissar och god belysning.

Arbetet med trygghetsskapande åtgärder, som att utöka andelen synlig personal i trafiken fortsätter. Även trafikförändringar kan bidra till att skapa ökad trygghet för resenärer. Trafiknämnden uppdras att permanenta pilotprojektet med flexibla nattstopp och utöka det till lämpliga busslinjer där detta kan bidra till ökad trygghet.

Trygghetsarbetet ska utvecklas successivt i hela kollektivtrafiken. Utvecklingen av trygghetscentralen, samverkan för trygghetsskapande åtgärder och utbyggnaden av trygghetskameror för att täcka de vita fläckar som finns i och i anslutning till kollektivtrafiken fortsätter. Möjligheten att samla ordningsvakter och biljettkontrollanter i egen regi tillsammans med trygghetscentralen utreds i syfte att uppnå ökad effektivitet och samordning.

Kollektivtrafikens ordningsvakter är en viktig resurs i trygghetsarbetet. Det är centralt att de är väl rustade att förstå och hantera utmanande situationer. Trafiknämnden uppdras att för kollektivtrafikens ordningsvakter markant öka antalet utbildningstimmar samt införa krav på återkommande genomförande av utbildning. I uppdraget ingår att den längre utbildningen ska inkludera etiska frågor, icke-diskriminering, att förebygga våld och konfrontation, samt bemötande av resenärer med psykisk ohälsa. Trafiknämndens trygghetsuppdrag fortsätter med att utveckla riktlinjer för hur samverkan med fastighetsägare, kommuner, polisen och civilsamhället.

Trafikens transformation – ny teknik och nya resmönster

En transformation av kollektivtrafiken i både innehåll och förutsättningar har börjat ta form. Det handlar om nya resmönster, elektrifiering, ny teknik och nya arbetssätt. Transformationen ska modernisera kollektivtrafiken och ske med resenären i åtanke och i nära dialog med personal. Trafiknämnden uppdras att i nära dialog med trafikutövare och fackliga organisationer se över bemanning med syfte att anpassa den utifrån dagens biljettsystem och kundbehov. Utgångspunkten för detta ska vara att tillgänglighet och upplevd trygghet upprätthålls. I processen ska kompetens och kunskap kring kollektivtrafiken och dess anläggningar säkerställas.

Trafiknämnden uppdras att förbereda ett pilotprojekt med en spärrfri tunnelbanestation. Pilotprojektet ska kunna genomföras under 2025. Projektet ska genomföras på en tunnelbanestation utanför de mest trafikerade och belastade delarna av kollektivtrafiken. Målet är att utreda möjliga konsekvenser för människors resande och påverkan på intäkterna.

Nya tåg som kompletterar de nuvarande möjliggör att fler kan åka med Roslagsbanan i framtiden. Nya och upprustade tåg innebär en modernare och trevligare miljö ombord på tåget med bättre tillgänglighet och mer plats för resenärer med till exempel rullatorer och barnvagnar. Trafiknämnden uppdras att utreda behovet av framtida ombordpersonal på Roslagsbanans nya fordon.

1.3 Den hållbara regionala utvecklingen ligger i framkant

En hållbar regional utveckling

Stockholmsregionen har alla förutsättningar att vara världens bästa storstadsregion, och denna potential ska nyttjas både till invånarnas bästa och för att genom exemplets makt bidra till lösningar på globala problem som klimatförändringarna och miljöförstöring. Att utgöra ett föredöme är i sin tur något som stärker Stockholmsregionens konkurrenskraft, näringsliv och arbetsmarknad i en tuff ekonomisk tid.

Uppföljningen av den regionala utvecklingsplanen visar att allt fler är högutbildade, att antalet anställda i näringslivet har ökat under 2022 samt att exportvärdet har återhämtats efter pandemin, liksom den hårt drabbade besöksnäringen. Samtidigt som länet står starkt råder stora inomregionala skillnader och det är viktigt att Stockholmsregionens styrkor inte tas för givna. I internationella rankingar har Stockholmsregionen den senaste tiden tappat i både konkurrenskraft och attraktionskraft.

Stockholmsregionen står inför stora utmaningar; andelen långtidsarbetslösa ökar, trösklarna in på bostadsmarknaden är för höga och klimatomställningen går för långsamt.

För att stärka den internationella konkurrenskraften måste Stockholmsregionen - i enlighet med uppföljningen av den regionala utvecklingsplanen 2022 - öka omställningstakten, trygga energiförsörjningen, klara kompetensförsörjningen, främja bostadstillgången för olika grupper och minska de inomregionala skillnaderna. Region Stockholm har tagit flera initiativ för att möta dessa utmaningar, som till exempel Klimatarena Stockholm, Kompetensarena Stockholm, Fordonsdalen, regionala elförsörjningsforumet REST samt arbetet med att utreda en samverkansplattform för bostäder. Men det krävs ytterligare kraftsamling på ett antal områden.

Antagen inriktning för arbetet med ny regional utvecklingsplan

I juni 2023 antogs en inriktning för arbetet med en ny regional utvecklingsplan. Beslutet pekar bland annat ut ett ökat fokus på klimatomställning, beredskap, bostadsförsörjning, energiförsörjning och trygghet. Arbetet tar sikte på antagande av en ny regional utvecklingsplan 2026. Parallellt med framtagandet av den regionala utvecklingsplanen ska Region Stockholm även ta fram handlingsplaner för de regionala stadskärnorna i enlighet med det uppdrag som gavs i budget 2023. Region Stockholm vill med den befintliga såväl som med den kommande regionala utvecklingsplanen verka för en högre målförlevnad och arbeta

aktivt för att antagna mål och prioriteringar genomförs i länet tillsammans med kommuner och andra aktörer.

Minska utsläppen från transportsektorn

Region Stockholm ska aktivt verka för att klimatpåverkande utsläpp från transporter i Stockholmsregionen ska upphöra till år 2035. För att lyckas med detta krävs ett starkt trafikslagsövergripande samarbete inom Region Stockholm, med kommunerna och statliga myndigheter, och fokus behöver ligga på att bygga ett transporteffektivt samhälle med en transportinfrastruktur som möjliggör för invånarna att i större utsträckning resa hållbart med kollektivtrafik, gång och cykel. Utvecklad kollektivtrafik, utbyggda cykelstråk, samt en välutbyggd laddinfrastruktur är förutsättningar för detta. Det är av vikt att utbyggnaden av transportinfrastrukturen kommer hela länet till del.

Transportsektorn står för cirka hälften av länets direkta klimatpåverkan och tydliga åtgärder behövs för att öka andelen resor som görs med kollektivtrafik, gång, cykel samt påskynda elektrifieringen av vägtrafiken. Region Stockholm ska därför i kommande länsplanearbete öka andelen medel som går till kollektivtrafik, gång och cykel och utbyggnaden av ett regionalt sammanhängande cykelnät prioriteras. Region Stockholm ska även fortsätta med den regionala cykelförhandlingen som påbörjades 2022.

Region Stockholm har i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen högt ställda trafikmål som enbart kan nås genom en kombination av statliga, kommunala och regionala verktyg och styrmedel. Region Stockholm har inlett ett utredningsarbete kring hur trafikmålen kan nås, och det arbetet måste utvecklas och fullföljas.

Att genomföra ett grönt trafikskifte är en förutsättning för att nå trafikmålen. Ett grönt trafikskifte innebär att resandet med bil minskar och reseandelen med cykel, gång och kollektivtrafik ökar i enlighet med trafikmålen i den regionala utvecklingsplanen, samtidigt som resterande del av vägtrafiken görs fri från fossila bränslen, framför allt genom elektrifiering. Att genomföra ett sådant trafikskifte är en förutsättning för att nå trafikmålen. Region Stockholms nämnder och bolag ska arbeta samordnat och kraftfullt för att möjliggöra trafikskiftet. Samverkan med andra nationella, regionala och kommunala aktörer ska också stärkas i det syftet. Tillsammans med länets kommuner kan samordning ske vad gäller kombinationsresor där cykel enkelt kan kombineras med kollektivtrafik, exempelvis anslutning av låncykelsystem. Ett ansvar för en sådan samordning vilar på regionstyrelsen, trafiknämnden och klimat- och regionutvecklingsnämnden.

Regionstyrelsen i samråd med trafiknämnden uppdras att lämna förslag på hur nämndernas arbete med trafikslagsövergripande frågor kan samordnas vad gäller resurssättning, samverkansformer, incitament, ledningsstruktur och åtgärder i relevanta styrdokument. Både regionstyrelsens och trafiknämndens resurser ska bidra till arbetet. Förslagen ska presenteras för regionstyrelsen och trafiknämnden i tid för kommande budgetprocess.

Regionstyrelsen uppdras i samråd med trafiknämnden att ta vidare arbetet med den kunskapssammanställning om hur andelen som reser med gång, cykel och kollektivtrafik i Stockholmsregionen ska öka, som presenterades för regionstyrelsen under 2023, och komma med förslag på hur analysens slutsatser kan integreras i det interna och externa arbetet. Detta gäller i synnerhet slutsatserna att åtgärder mellan olika huvudmän behöver samordnas bättre. Förslagen ska presenteras för regionstyrelsen och trafiknämnden i tid för kommande budgetprocess.

Världen står inför ett klimatnödläge och det är viktigt att alla beslutande institutioner genomför nödvändiga åtgärder för att stoppa klimatförändringarna. Region Stockholm går före i klimatomställningen. Andelen investeringar som går till hållbara transporter ska öka i kommande arbete med Länsplan för regional transportinfrastruktur i Stockholms län. Kollektivtrafiken ska byggas ut och ett regionalt sammanhängande cykelnät ska prioriteras. Nuvarande Länsplan, samt Region Stockholms remissvar till Nationell plan, bygger på en nationell klimatpolitik som banade väg för en fossilfri fordonsflotta. Den nuvarande regeringens klimatpolitik hotar tvärt emot omställningen till en fossilfri fordonsflotta och minskar incitamenten att resa hållbart. Region Stockholm kommer att beakta utvecklingen på nationell nivå i kommande Länsplanearbete, i remissvar till Nationell plan, och för regeringen tydliggöra vilka risker regeringens ensidiga förändring av klimatpolitiken utsätter den regionala och storregionala infrastrukturplaneringen för. Region Stockholm kommer därför att efterfråga nya planeringsförutsättningar i kommande arbete med den regionala utvecklingsplanen, Länsplan och Nationell plan, och i första hand lyfta in objekt som inte bygger in framtida utsläpp som omöjliggör att vi når våra klimatmål.

Omställning för minskad klimatpåverkan

Klimatomställningen i Stockholms län behöver gå snabbare. Region Stockholm och Länsstyrelsen i Stockholms läns koldioxidbudget konstaterar att de territoriella utsläppen i Stockholms län behöver minska med minst tolv procent årligen om länet ska uppfylla sin del av Parisavtalet, med start år 2022. Den är ett viktigt besluts- och kunskapsunderlag som ska vara förankrat bland länets aktörer. Region Stockholm är en viktig kraft för att öka takten i klimatarbetet i Stockholms län.

Klimatarena Stockholm är en viktig samverkansyta för att kraftsamla med länets aktörer för att minska länets utsläpp. Den har accelererat det regionala klimatarbetet inom bygg- och anläggningssektorn genom formaliserat samarbete med Länsstyrelsen i Stockholms län och bransch. År 2023 övergick projektet Klimatarena Stockholm till Region Stockholms ordinarie verksamhet. Klimatarenan som modell ska värnas, utvecklas och stärkas med fokus på konkreta åtgärder för utsläppsminskningar och stöd till länets olika aktörer. Därför uppdras klimat- och regionutvecklingsnämnden att identifiera ett nytt verksamhetsområde för Klimatarena Stockholm. Det är vidare viktigt att Region Stockholm samarbetar med andra aktörer som driver på för ökad takt på klimatomställningen i samverkan med andra kommuner och regioner, därför uppdras klimat- och regionutvecklingsnämnden att gå med i klimatkommunerna.

Energiproduktionen i Stockholms län ska vara förnybar. Den inomregionala energiproduktionen utgör cirka åtta procent i förhållande till användningen. Stockholmsregionen har stor potential att öka produktionen av förnybar el, särskilt genom havsbaserad vindkraft i ekonomisk zon. Region Stockholm ska ta en aktiv roll för att öka takten i utbyggnaden av all förnybar energi i syfte att möta det ökade energibehovet hos länets aktörer.

Hela länet ska leva och växa

Stockholmsregionen ska planeras för att ge invånarna förutsättningar att bo, arbeta och leva i livskraftiga lokala samhällen med korta resvägar oavsett om invånarna bor i landsbygd, förort eller stad. En långsiktig vision för regionutvecklingen är att det mesta som behövs i vardagen ska finnas inom 15 minuters avstånd med gång, cykel eller kollektivtrafik. Målet är att alla ska kunna uppleva kultur, delta i fritidsaktiviteter, träffa vänner och få den service som möter vardagens behov. Grönska och hälsosamma livsmiljöer för människor ska bevaras.

Stockholmsregionen är en av få huvudstadsregioner där landsbygd, skärgård, storstad och tätort är så starkt sammankopplade. Detta gör länet unikt och attraktivt. På senare tid har det skett en avbefolkning i skärgården vilket påverkar levnadsmöjligheter för företagare och de kvarvarande bosatta. Region Stockholm ser ett stort behov av att vända denna trend och arbeta enligt landsbygds- och skärgårdsstrategins övergripande mål om att stärka möjligheten till att bo och verka på landsbygden och i skärgården.

Klimat- och regionutvecklingsnämnden uppdras att arbeta mer operativt med att främja samverkan och genomföra landsbygds- och

skärgårdsstrategins mål för skärgårdsutveckling i Stockholms län. Nämnden ska bland annat samarbeta med skärgårdskommuner och landsbygds- och skärgårdsaktörer för att utveckla kärnöarna samt ta initiativ till överenskommelser med kommunerna där bostadsbyggande på kärnöarna premieras exempelvis genom utökad trafik och bättre samhällsservice.

En av de viktigaste aktörerna i skärgården är Skärgårdsstiftelsen vad gäller att bevara och förvalta stora områden där människor bor, arbetar och besöker den unika skärgårdsmiljön. Stiftelsens områden har nästan hälften av det totala besöksantalet i skärgården årligen, vilket visar på den kraft som Stiftelsen besitter för skärgårdsutvecklingen.

Samverkan för fler bostäder i länet

Bostadsförsörjningen är ett komplext problem där staten, marknadens aktörer, Region Stockholm och länets kommuner behöver samverka. Det handlar om att på kort sikt vända utvecklingen och få igång bostadsmarknaden och på längre sikt skapa förutsättningar för en fungerande bostadsmarknad, som kan bidra till ett mer hållbart byggande och lösa bostadsbristen. Region Stockholm behöver arbeta mer strategiskt och samverka med länets kommuner och andra aktörer - privata, idéburna och offentliga. För att undersöka hur Region Stockholm kan ta en mer aktiv roll har en förstudie om utformningen av en samverkansplattform för bostäder initierats under 2023. Om en samverkansplattform för bostäder anses möjlig, ska klimat och regionutvecklingsnämnden förbereda för en sådan och ta initiativ inom nämndens ekonomiska ramar.

Breddat regionalt samarbete för hållbar livsmedelsproduktion

Stockholmsregionens livsmedelsberedskap och livsmedelsaktörer är sårbara. Det rådande säkerhetspolitiska läget ställer krav på en trygg livsmedelsförsörjning. Därför ges Klimat- och regionutvecklingsnämnden i uppdrag att inleda ett långsiktigt samlat arbete för genomförande av den regionala livsmedelsstrategin och skapandet av ett livsmedelskluster. Det ska ske med utgångspunkt i de genomförda intressentdialogerna, kartläggningen och analysen samt förslagen på hur arbetet ska konkretiseras. Arbetet ska ske i samverkan med Lantbrukarnas Riksförbund, Länsstyrelsen i Stockholms län och berörda aktörer. Det ska omfatta primär- och sekundärproduktion av livsmedel i syfte att öka självförsörjningsgraden samtidigt som andelen närproducerade livsmedel ökar. Det främjar krisberedskap, innovation, företagsutveckling, sysselsättning samt samverkan med kommuner och näringsliv för fler hållbara offentliga måltider i kommuner och i Region Stockholm egna verksamheter.

En konkurrenskraftig tillväxt-, innovations- och forskningsregion

Stockholmsregionens internationella konkurrenskraft bidrar till hela landets välbefinnande. Stockholmsregionens styrkor får inte tas för givna, idag utmanas vi av andra regioner nationellt och internationellt i flertalet rankingar. Region Stockholm och länets aktörer behöver därför kraftsamla tillsammans för att kunna bli Europas mest attraktiva storstadsregion. Ett led i detta är att Region Stockholm under 2023 startade ett näringslivsråd som samlar näringslivets aktörer.

Omställningen till ett hållbart samhälle utan negativ klimatpåverkan är en förutsättning för fortsatt ekonomisk tillväxt och internationell konkurrenskraft. Region Stockholms tillväxtfrämjande arbete ska ges ett ökat klimat- och energifokus. Under 2023 har Region Stockholm genomfört mobiliserande insatser för att säkerställa att tillväxtmedel nyttjas i högre utsträckning. Region Stockholm ska växla upp arbetet med att säkerställa att bidrag, finansiering och stöd från EU kommer länet och Region Stockholm till del. Region Stockholm ska även fortsätta verka för en mer rättvis fördelning av statliga 1:1-medel för tillväxtåtgärder då Region Stockholm är kraftigt förfördelade relativt andra regioner i landet.

Regionstyrelsen ska fortsätta att stärka arbetet med internationella frågor, inklusive EU-frågor, och ska stödja nämnder och bolag i syfte att öka Region Stockholms attraktivitet som internationell samverkanspart. Regionstyrelsen ska, i samverkan med andra nämnder och bolag, stärka Region Stockholms bevaknings- och påverkansarbete gentemot EU, bland annat genom stärkt samarbete med Stockholmsregionens Europakontor.

Stockholmsregionen är ett nav för innovation och forskning, inte minst för life science. Regionstyrelsen ska arbeta mer integrerat vad gäller frågor som rör kopplingen mellan ökad tillväxt och life science. Regionstyrelsen ska fortsätta arbetet med att uppnå en stabil och strategisk medfinansiering till länets innovationshubbar, inkubatorer och science parks. I forskning- och innovationsarbetet är samverkan med akademi och näringsliv viktigt.

Brist på resurser och samordning i hälso- och sjukvården är ett utav de vanligaste hindren för medicinsk forskning och kliniska prövningar i Sverige. En viktig förutsättning för en bättre samordning av hälso- och sjukvården i egen regi och att våra gemensamma resurser ska nyttjas på bästa sätt är att styrningen av den är tydlig, effektiv och transparent. Regionstyrelsens utredning av den egenägda vårdproduktionen bäddar för ökad samverkan och ett bättre resursutnyttjande i hälso- och sjukvården. Region Stockholm ska i samverkan med näringslivet och hälso- och sjukvården verka för fler kliniska prövningar. När allt fler patienter vårdas

på primärvårdsnivå måste även forskningen följa med ut från sjukhusen. Regionstyrelsen ska arbeta vidare med att stärka primärvårdens andel av forskningsmedlen samt hur forskningen inom hälso- och sjukvården kan stärkas på systemnivå.

Stockholmsregionen lider av en allvarlig kompetensbrist samtidigt som en omfattande långtidsarbetslöshet riskerar att cementeras. Tillgång till kompetens är avgörande för Stockholmsregionens konkurrenskraft. Därför ska regionstyrelsen säkerställa att samverkansytan Kompetensarena Stockholm värnas och utvecklas under det kommande året. Bazaren är en viktig insats för att nå människor som står långt ifrån arbetsmarknaden och bidrar därmed till bättre matchning och kompetensförsörjning. Slutsatserna från utvärderingen av Stockholmsregionens Kompetensråd ska omhändertas och bidra till ökad handlingskraft.

Regional kultursamverkan för ett stärkt, fritt och mer jämlikt kulturliv

Stockholmsregionen har ett rikt kulturliv med en mångfald av röster, scener och konstnärliga uttryck. Fri kultur är en av demokratins hörnstenar, politiken ska stödja kulturen men måste fortsatt hålla principen om en armlängds avstånd. Det finns ett egenvärde i ett levande kulturliv som även stärker länets demokratiska utveckling, bevarar vårt kulturarv samt bidrar till Stockholmsregionens attraktionskraft och utveckling. Kulturområdet är ett av Region Stockholms fyra kärnområden. Kulturen är på många håll, inte minst nationellt nedprioriterat och prövas liksom samhället i stort av den ekonomiska krisen. Därför är det viktigt att Region Stockholms stöd till kultur, folkbildning, föreningsliv och idrott består.

Genom stöd till kultur och föreningsliv bidrar Region Stockholm till att öppna nya världar i en växande, kreativ och hållbar region.

Kulturnämndens bidragsgivning till kulturaktörer ska verka för ett konstnärligt och innehållsmässigt kvalitativt och angeläget utbud med både spets och bredd. Utifrån slutsatser från kartläggningen av de olika konstområdenas förutsättningarna kan kulturnämnden ta nästa steg för en väl kalibrerad bidragsgivning som fortsatt värnar det fria kulturlivet. Samtidigt som Region Stockholm värnar kultur-, föreningsliv och folkbildning med sin stödgivning ställer regionen höga krav på stödtagare. Kulturnämnden uppdras att intensifiera arbetet med att stävja fusk och oegentligheter för att säkerställa att medel används korrekt, och där det är motiverat årligen göra fördjupade uppföljningar inom ramen för sin stödgivning samt att säkerställa möjligheter till särskilda insatser inom området

Jämlik tillgång till kultur i länet är en central fråga för Region Stockholms kulturpolitik. Tillgängligheten till kultur för barn och unga i länet är ojämn. Region Stockholm ska möjliggöra för fler att delta i kulturaktiviteter och därmed verka för att öka intresset för kultur bland barn och unga. Barns och ungas kulturskapande ska premieras. Kulturnämnden uppdras att under 2024 instifta ett kulturpris inriktat till barn och unga i åldersspannet 15-25 år.

Stockholmsregionens många kulturföretagare är ett styrkeområde och en konkurrensfaktor för länet att värna, vilket tydligt pekas ut i Region Stockholms Tillväxt och näringslivsstrategi (2021:6). Kulturnämndens dialog med det fria kulturlivet, de kreativa näringarna och den ideella kultursektorn är viktig i syfte att ge Region Stockholm än starkare möjlighet att stötta dessa sektorer. Kulturnämnden uppdras att stärka sin samverkan med andra nämnder och bolag inom Region Stockholm i syfte att hitta synergier vid utåtriktade arrangemang så att kulturen ges plats i dessa sammanhang.

Folkbildningen är en vital del av demokratin. Kulturnämndens stöd till folkbildning omfattar bidrag till de 29 rörelsedrivna folkhögskolor i länet, ett mobilitetsstöd som kompenserar de folkhögskolor i landet som tar emot elever från Stockholms län samt stöd till studieförbundens distriktsorganisationer. Folkhögskolornas utbildningsform bidrar till ett levande kulturliv, bildning och kompetensförsörjningen i länet. Kulturnämnden uppdras att säkerställa att ersättningen till folkhögskolorna inom länet ska följa Sveriges Kommuner och Regioner rekommenderade nivå för mobilitetsstöd. Ersättningen från Region Stockholm för mobilitetsstöd ska fasas in i nivå med Sveriges kommuner och regioners rekommendationer och ersättningen till länets folkhögskolor ska följa samma nivå.

Kulturnämndens främjande arbete bidrar till att ge förutsättning för utveckling av kulturverksamheter i länet. Genom att öka kunskap och möjlighet till nätverkande för kommuner och utövare möjliggörs ökad tillgänglighet till kultur för barn och unga i länet. Regionbiblioteket ska fortsätta med det skrivfrämjande arbetet och samverka med folkbiblioteken för att stärka skrivförmågan hos barn i skolåldern.

Kultur i hälso- och sjukvården samt i kollektivtrafiken främjar ett ökat välbefinnande för länets invånare och bidrar till levande offentliga miljöer. Ett större kultur- och konstinnehåll i kollektivtrafikens miljöer skapar mervärde för såväl resenärer som kulturutövare. Kulturnämnden ska fortsätta att, i dialog med trafiknämnden, undersöka förutsättningarna för att upplåta platser i kollektivtrafiken för fri kulturutövning.

Stiftelsen Stockholms konserthus finansieras fortsatt genom ett mandatbundet uppräknat avtal som skapar goda villkor för dess orkester. Kulturnämndens anslag finansierar även det regionägda Film Stockholm AB som medfinansieras av Stockholms stad. I kulturnämndens anslag finansieras regionarkivet som erbjuder viktig service och tjänster till vårdverksamheter, allmänhet, forskare, verksamheter inom och utanför Region Stockholm.

Kulturnämnden uppdras att under 2024 fortsätta det arbete som inletts för att möjliggöra Region Stockholms inträde i kultursamverkansmodellen, och att i det arbetet ta resultatet från den statliga utredningen i beaktande.

1.4 Verksamheten är långsiktigt hållbar och kostnadseffektiv

Strukturella åtgärder för ett resultat i balans och mer resurser till kärnverksamheten

Vi har ett ansvar för att värna varje skattekrona. Det är av stor vikt att Region Stockholms verksamheter är kostnadseffektiva och att alla möjligheter till samordningsvinster och effektiviseringar nyttjas.

Under 2023 har ett strukturerat arbete med att ta fram åtgärder som varaktigt begränsar verksamheternas kostnadsutveckling påbörjats. Region Stockholm gör nu insatser som syftar till att begränsa personalomsättning och minska behov av inhyrd personal. Vi har påbörjat en strukturell genomlysningen av vården för att hitta samordningsvinster har påbörjats, liksom omställningsplan för att se över vårdvalen och säkerställa att vården är mer behovsstyrd och minska kostnaderna för medicinskt omotiverad vård. Det här är ett arbete som behöver fortsätta och intensifieras.

Regionstyrelsen får i uppdrag att genomlysna verksamheten i Region Stockholm i syfte att öka produktiviteten och kostnadseffektiviteten. Som en del i uppdraget ska regionstyrelsen även se över hur samordningen mellan Region Stockholms förvaltningar och verksamheter kan förbättras, bland annat för att hitta samverkans- och effektivitetsvinster. I uppdraget ingår även att se över i vilka av Region Stockholms förvaltningar och verksamheter arbetet med konsultväxling kan växlas upp samt vid behov lämna relevanta förslag.

Under 2023 har Region Stockholms förvaltningar arbetat med att öka den interna kompetensen och minska konsultberoendet. Som ett nästa steg ska regionstyrelsen utreda förutsättningarna att separera på nämnders anslag

mellan det som går ut till verksamheterna och det som går till förvaltningens egen personal och köp av konsulter, samt ta fram tydliga effektiviseringskrav på det senare.

För att Region Stockholm ska kunna anses ha en god ekonomisk hushållning ska resultatet över tid motsvara två procent av de samlade skatteintäkterna. Det är nödvändigt inte minst för att skapa beredskap för situationer då oförutsedda kostnadsökningar uppstår eller då intäkterna snabbt minskar.

Fortsatt arbete för ökad produktivitet och effektivitet i hälso- och sjukvården

Alla resurser inom vården ska användas på bästa sätt, både för befolkningens hälsa och för varje enskild patient. Att sträva efter ökad effektivitet är avgörande för att klara av vårdens utmaningar och åstadkomma en långsiktigt hållbar hälso- och sjukvård.

I Region Stockholms egenägda verksamheter har en rad åtgärder påbörjats för att undanröja hinder och frigöra mer tid för vård. En produktionssamordning med samtliga vårdgivare i Region Stockholm och en stärkt produktionsstyrning av egenregi ska ge ett bättre resursutnyttjande. Ett steg i detta arbete är att ta fram en enhetlig produktionsstyrningsmodell och relevanta nyckeltal.

Det pågår ett flertal insatser inom Region Stockholm för att minska den administrativa bördan och på så sätt frigöra resurser för verksamheternas kärnuppdrag. Det är därför viktigt att arbetet med att effektivisera icke vårdnära administration fortsätter.

Arbetet med att stärka de egenägda verksamheternas gemensamma kapacitetsstyrning ska fortsätta för att säkra att vårdresurserna används på lägsta effektiva omhändertagandenivå. Målsättningen är att det ska stärka effektiviteten och vårdens kontinuitet samt bidra till inriktningen mot en stärkt nära vård. Det förutsätter verksamheter med en ändamålsenlig kompetensmix och en gemensam organisationsöverskridande verksamhetsutveckling.

Region Stockholms hållbarhetsarbete ska ligga i framkant

Världen står inför stora utmaningar för att nå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Region Stockholm kan och ska genom ett aktivt och ambitiöst hållbarhetsarbete och visa vägen i klimatomställningen. Region Stockholm ska även gå före gällande miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet och de högt ställda hållbarhetsmålen ska genomsyra allt arbete i verksamheterna. I Region Stockholms verksamheter bemöts alla likvärdigt

och diskriminering motverkas aktivt. Nämnder och bolag ska arbeta med att identifiera brister och förebygga kränkande särbehandling i det dagliga arbetet.

Region Stockholm har stärkt hållbarhetsarbetet genom att anta koncernens första Hållbarhetspolicy, Hållbarhetsstrategi och Riktlinjer Hållbarhet. Koncernövergripande hållbarhetssamarbete är en förutsättning för integrerad hållbarhetsstyrning, inte minst vad gäller genomförandet av hållbarhetsstrategin. Hållbarhet ska beaktas vid beslut, verksamhetsplanering och budgetarbete på alla nivåer. Hållbarhetsstyrningen följs upp genom hållbarhetsredovisning och hållbarhetsbokslut som sammanställs på koncernnivå, inom ramen för ordinarie processer för rapportering. Ett arbete inför införandet av kommande lagstiftning inom hållbarhetsredovisning ska bedrivas för god effektivitet i organisationen.

För att säkra att Region Stockholms folkvalda kan fatta välgrundade beslut är det viktigt att de underlag som ligger till grund för besluten belyser alla relevanta aspekter. Regionstyrelsen får i uppdrag att införa funktionsrättskonsekvens i alla relevanta beslut, exempelvis vid större organisatoriska förändringar.

I syfte att uppnå minskad administration och en samlad process för ökad genomslagskraft inrättas Hållbarhetspriset. Regionstyrelsen uppdras att inrätta ett nytt Hållbarhetspris med de fyra kategorierna Miljöpriset, Priset mot främlingsfientlighet och rasism, Priset för social hållbarhet och Årets eldsjäl. Priset ska bidra till att uppnå målsättningarna i Region Stockholms hållbarhetsstrategi genom att uppmärksamma till exempel innovation, nytänkande eller förbättrat bemötande. Som en följd uppdras Regionstyrelsen att ta bort Bemötandepriset, Miljöpriset inklusive Årets eldsjäl och Priset mot främlingsfientlighet och rasism inklusive att de tre olika juryn upphör. Regionstyrelsen uppdras att besluta om kriterier för hållbarhetsprisets olika kategorier.

Inriktningen för hållbarhetsarbetet under kommande år ska fokusera på insatser som minskar verksamheternas växthusgaser och däribland koldioxidutsläpp för att nå målet om nettonollutsläpp 2035, vilket bland annat innebär att arbeta med en resurseffektiv organisation för optimal resursanvändning med ökade cirkulära flöden och återbruk. Inriktningen ska därtill vara ett systematiskt socialt hållbarhetsarbete för en organisation som är jämlik och utan diskriminering.

År 2021 hade Region Stockholms utsläpp av växthusgaser minskat med 55 procent jämfört med år 2011. Betydande åtgärder har varit övergången till

förnybara drivmedel i kollektivtrafiken och till förnybar energi inom Region Stockholms fastigheter, minskning av anestesigaser samt omfattande energieffektivisering. Men nu återstår utmaningen att sektorsövergripande kraftigt minska Region Stockholms direkta territoriella, konsumtionsbaserade och investeringsrelaterade utsläpp utav växthusgaser.

Under 2023 utarbetas Region Stockholms första koldioxidbudget för de egna verksamheterna. Den beskriver Region Stockholms behov av årliga utsläppsminskningar på koncernnivå liksom för nämnder och bolag, inklusive de upphandlade verksamheterna. Utsläppsutrymmet ska utgöra grunden för prioriteringar inom verksamheterna och vara en central del av underlaget vid viktiga beslut i respektive nämnd och bolag. För att tydliggöra vägen framåt mot nettonollutsläpp år 2035 ges Regionstyrelsen i uppdrag att ta fram en intern klimathandlingsplan med förslag på åtgärder och prioriteringar, med utgångspunkt i kommande koldioxidbudget. Regionstyrelsen ska även ta fram förslag på principer för hantering, styrning och redovisning av koldioxidbudget och klimathandlingsplan. Båda delar ska utarbetas verksamhetsnära och i tät samverkan med Region Stockholms nämnder och bolag.

Region Stockholm är en stor upphandlande aktör och inköpare och ska därför ta ett stort ansvar, såväl miljömässigt, ekonomiskt som socialt, genom sina upphandlingar och inköp så att de styr mot hållbarhet. Arbetet med att ställa och följa upp hållbarhetskrav i upphandlingar och inköp ska stärkas bland annat genom höjda hållbarhetskrav, kompetenshöjande insatser och prioritering av resurser. Regionstyrelsen uppdras att fortsätta att utveckla och stärka kompetensen kring hållbarhetskrav vid upphandling av varor, tjänster och verksamheter. Klimatpåverkan från Regions Stockholms inköp av livsmedel ska minska.

Kategoristyrningsarbetet är ett av de viktigaste verktygen i Region Stockholms hållbarhetsarbete. Arbetet med att införa cirkulära flöden och återbruk för produkter och förbrukningsvaror ska kraftigt intensifieras inom ramen för kategoristyrningsarbetet i syfte att främja inköp av miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbara produkter i Region Stockholm. Regionstyrelsen uppdras att utreda vilka ytterligare produktflöden i Region Stockholms verksamheter som kan bli del av ett cirkulärt system. Region Stockholm ska arbeta aktivt tillsammans med akademier, forskning och företag samt bistå som testbädd i utvecklingen av hållbara tjänster och produkter.

En effektiv samordning av Region Stockholms varudistribution är viktigt för att minska dess miljöbelastning och öka kostnadseffektiviteten. Det arbetet ska fortsätta.

Region Stockholms mål är att kraftigt öka utbyggnaden av solceller. Dagens skatteregler medger inte att Region Stockholm producerar egen energi i den utsträckning som är önskvärd. För att hitta lösningar på hur Region Stockholms fastigheter ska kunna öka produktionen av förnybar el ska regionstyrelsen ta ett helhetsgrepp i syfte att hitta lämpliga lösningar. Exempelvis genom uthyrning av lämpliga ytor för solcellsinstallation på så sätt som trafiknämnden påbörjat sitt arbete. Regionstyrelsen uppdras därför identifiera lämpligt tillvägagångssätt för att förse Region Stockholms fastigheter med fler solceller.

Regionstyrelsen uppdras att fortsätta förbereda deltagande i Sthlmflex eller annan flexibilitetsmarknad, samt i motsvarande frekvens- och effektmarknader på nationell nivå. Genom att höja klimatambitionerna kan Region Stockholm både bidra i omställningen och minska sårbarheten kopplat till exempelvis prisförändringar och tillgång till fossil energi. Elektrifieringen av fordonsflottan och utbyggnaden av laddinfrastruktur är en viktig del i att nå klimatmålen. Regionstyrelsen uppdras att i samverkan med berörda nämnder intensifiera arbetet med att öka andelen eldrivna fordon i Region Stockholms egna verksamheter. Därför krävs det fler parkeringsplatser med laddpunkter. Detta kan bidra till att Region Stockholm stärker varumärket, arbetsgivarerbjudandet och vår trovärdighet i de regionala kraftsamlingar som pågår inom området.

För att främja såväl ekonomisk som ekologisk hållbarhet ska arbetet med gröna obligationer accelereras med syftet att uppnå en 100 procent grön belåningsportfölj.

En utvecklad målstyrning och minskad administration i Region Stockholm

Region Stockholms nämnder och bolag ska styra mot och bidra till att de mål som beslutats av regionfullmäktige uppnås. Under 2023 har Region Stockholms mål och indikatorer setts över och reducerats kraftigt jämfört med tidigare år i syfte att tydliggöra regionfullmäktiges viktigaste prioriteringar, minska administrationen och stärka målstyrningen.

Genom minskad detaljstyrning ges verksamheterna möjlighet att utifrån sin kompetens och erfarenhet bedöma hur regionfullmäktiges mål ska nås på bästa sätt. Detta är en del i en styrning som bygger på tillit till medarbetarna och verksamheterna. Mål och indikatorer för budgetperioden anges i bilaga 2.

Regionstyrelsen uppdras att fortsätta arbetet med att se över Region Stockholms styrdokument i syfte att uppnå en mer effektiv styrning samt minska mängden administrativt arbete. Inom ramen för detta ska även ILS, integrerad ledning och styrning av Region Stockholm, ses över.

Under budgetåret 2024 och planeringsåren 2025–2026 fortsätter effektiviseringen av Region Stockholms administration. Fastighets- och servicenämnden har ett samlat uppdrag att realisera effektivare administration genom att utveckla processer och genomföra standardisering som tillvaratar synergier och skalfördelar. Samtliga nämnder och bolag ansvarar i sin tur för att genomföra de verksamhetsförändringar som krävs. Kostnaderna för de administrativa processerna ska minska under 2024 med 100 miljoner kronor i förhållande till budget 2023. Ökad digitalisering, resurssamordning och minskat beroende av konsulter ska ge ett mer kostnadseffektivt stöd till kärnverksamheten.

Det påbörjade arbetet med att införa gemensamma stödtjänster ska fullföljas.

Ökad styrning och bättre samordning i den egenägda sjukvården

En viktig förutsättning för en bättre samordning av hälso- och sjukvården i egen regi och att våra gemensamma resurser ska nyttjas på bästa sätt är att styrningen av den är tydlig, effektiv och transparent.

I Budget 2023 beslutade regionfullmäktige om att tillsätta en parlamentarisk arbetsgrupp för att utreda styrningen av den egenägda vårdproduktionen. Syftet är att öka samverkan för ett bättre resursnyttjande. Effekter av avbolagisering och möjligheter till utökat ansvarsutkrävande ska undersökas, liksom alternativ till nuvarande beställar-utförarmodell. Stöd av lärdomar från pandemin samt den under 2022 etablerade stärkta produktionssamordningen ska ligga till grund för arbetet. Utredningen kommer under hösten 2023 att lämna förslag kring framtidens styrning. Avsikten är att regionstyrelsen med utgångspunkt i detta ska fatta ett inriktningsbeslut.

Norrtäljemodellen har varit framgångsrik för att skapa en mer sammanhållen och trygg vård, inte minst för äldre. För att stärka och utveckla styrningen får regionstyrelsen i uppdrag att genomföra en översyn av finansiering och styrning av Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje. I detta ska bland annat kostnader för läkemedel och Norrtäljes invånares vård i andra delar av länet ses över. Arbetet ska göras i nära

dialog med Norrtälje kommun i syfte att värna den sammanhållna vården inom Norrtäljemodellen samtidigt som administration och onödig byråkrati ska minska. Målet ska alltid vara att utveckla Norrtäljemodellen och förbättra förutsättningarna för en samordnad vård och omsorg.

Stärkt investeringsstyrning

Region Stockholms anläggningstillgångar växer snabbt. Det medför ökade driftkostnader och ställer krav på ett systematiskt arbete med underhåll och ersättningsinvesteringar för att säkerställa robusthet i hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken. För att stärka det systematiska arbetet med Region Stockholms anläggningstillgångar behöver trafiknämnden och fastighets- och servicenämnden hålla sina långsiktiga planer för underhåll och ersättningsinvesteringar aktuella.

Prioriteringen av Region Stockholms investeringar ska genomföras så att de mest verksamhetskritiska behoven på systemnivå säkerställs. För hälso- och sjukvård innebär det en prioritering som utgår från en långsiktig vårdfastighetsstrategi kopplad till planerat framtida vårdbehov och utveckling. För kollektivtrafiken innebär det en prioritering anpassad till bedömt framtida resande och kollektivtrafikutbud och med hänsyn tagen till de avtal och överenskommelser som har ingåtts med andra parter.

Som grund för en sådan investeringsplanering krävs beslutsunderlag där investeringarnas totala utgifter och effekter på verksamhet och ekonomi tydligt framgår, inklusive systempåverkande konsekvenser och behov av följdinvesteringar. Indexering av investeringsobjekt ska i större utsträckning reflektera faktisk kostnadsutveckling. Beslutsfattaren behöver också ges tillräckligt underlag om vilka alternativa åtgärder som är möjliga, liksom konsekvenserna av att inte genomföra någon åtgärd, för att säkra bättre styrning. Därför uppdras regionstyrelsen att följa upp de uppdaterade riktlinjerna för investeringar samt hur Region Stockholm kan stärka kostnadskontrollen i stora investeringsprojekt och tillse att ekonomiska kalkyler inför investeringsbeslut är realistiska.

Digitalisering som frigör arbetstid och höjer kvaliteten

I Region Stockholms verksamheter bedrivs en stor mängd digitaliseringsinitiativ i syfte att utveckla verksamheten och frigöra tid för kärnverksamheten. Många av initiativen har gemensamma syften, utgångspunkter och utmaningar. Bristande koordinering och samverkan leder till att utvecklingsarbetet inte når sin fulla potential.

Region Stockholm bejakar medarbetarnas idéer och initiativ till förändring vilket leder till nya innovationer. Innovationsfonden är ett led i detta arbete som bidrar till att beslutad innovationsstrategi uppfylls genom att utlysa

medel i konkurrens. Det är viktigt att arbetet för att öka automatiseringsgraden och en kostnadseffektiv användning av artificiell intelligens i Region Stockholms processer fortsätter samt i högre grad samordnas på en strategisk nivå.

Regionstyrelsen uppdras därför att inleda ett sammanhållet strategiskt arbete kring artificiell intelligens (AI) i Region Stockholms verksamheter med syfte att identifiera effektivitetsvinster och risker.

Region Stockholm ska ha en robust organisation och försörjning

Robusthet uttrycks som god civil beredskap och innebär att organisationen är motståndskraftig mot avvikelser och störningar som kan orsakas av exempelvis naturkatastrofer, tekniska fel, säkerhetsincidenter, angrepp eller andra nödsituationer.

Region Stockholm ska ha förmåga att bedriva samhällskritisk verksamhet i minst tre månader vid allvarliga störningar i samhällets funktionalitet. Denna förmåga ska vara uppnådd vid utgången av 2025. En viktig del av detta är att hälso- och sjukvårdens nämnder och bolag har en egen lagerhållning motsvarande två veckors normal förbrukning av kritisk materiel.

Utifrån de hot och risker som redovisats och analyserats i Region Stockholms risk- och sårbarhetsanalys identifieras möjligheter till att utveckla arbetet. Exempel på det är stärkt robusthet i infrastrukturella system, stärkt motståndskraft hos informations- och kommunikationssystem samt utbildning av personal.

Systematiskt arbete med uppdatering av beredskapsplaner, vilka omfattar diverse scenarier pågår. Planerna inkluderar bland annat riktlinjer för kommunikation, beslutsfattande och resursallokering vid kritiska händelser. För att säkerställa att relevant personal är tränad i sina respektive roller och ansvarsområden i kris ska övningar och simuleringar genomföras.

Region Stockholm ingår som en ledande aktör i SSR (Samverkan stockholmsregionen) där Försvarsmakten, Länsstyrelsen, kommuner och Civilområde öst ingår i en etablerad samverkansstruktur som stärker Region Stockholms robusthet.

MediCarrier AB utreder Region Stockholms logistik och distributionsverksamhet. Utredningen ska ge förslag på förändringar i syfte

att få en mer ändamålsenlig och robust logistikfunktion. Funktionen ska vara kostnadseffektiv och hållbar samt frigöra tid för vårdens personal.

Samlad bild inom försörjningsområdet

En viktig komponent för en effektiv och robust försörjning är att ha en samlad bild över kritiska varors placering och tillgång. Region Stockholm har idag en delvis föråldrad och fragmenterad systemkarta inom försörjningsområdet vilket medför att överblick vad avser behov och tillgångar längs hela varuflödet saknas. Det är därför viktigt att skapa kunskap om varors placering och tillgång, minska risken för brist till kritiska varor samt möjliggöra omdisponering av utrustning dit behovet är störst. Ett utvecklingsarbete i denna riktning pågår inom försörjningsområdet.

Robusthetsinvesteringar i sjukvården

Investeringar är nödvändiga för att ytterligare förstärka robustheten för sjukvården under särskilda förhållanden kopplat till traumavård och masskadeutfall på specifika geografiska platser. Socialstyrelsen har under 2023 driftsatt ett investeringsprogram för Sjukvårdens säkerhet i kris och krig, SSIK, som utgår ifrån Myndigheten för samhällsskydd och beredskapsprogram för den robusta sjukhusbyggnaden. Genom att klargöra initiala investeringsbehov kan ansökningar för bidrag effektueras snabbt för att sedan följas upp med insatser för att nå högre och bredare förmåga i robusthet under kommande år. Fastighets- och servicenämnden kommer därför i samråd med berörda nämnder att utreda och ta fram beslutsunderlag på investeringsbehov i vårdens fastigheter utifrån särskild specifikation för att uppnå MSB:s robusthetsnivå brons avseende traumavård och masskadeutfall till 2025 och analysera och beskriva investeringsbehov för robusthetsnivå guld till 2030.

Stärkt it- och cybersäkerhet inom Region Stockholm samt bättre säkerhet och effektivitet i grundläggande it-miljöer

Utifrån det försämrade säkerhetspolitiska läget och it-infrastrukturens betydande roll för de samhällsviktiga verksamheterna behöver Region Stockholms förmåga inom it- och cybersäkerhet stärkas ytterligare. Förmågan att upptäcka avvikelser och potentiella hot i nätverk och kritiska it-system behöver öka för att bidra till Region Stockholms civila beredskapsförmåga.

En gemensam grundläggande it-miljö i Region Stockholm kan möjliggöra högre funktionalitet och säkerhet samtidigt som är kostnadseffektivitet säkerställs. Nätverk för datakommunikation utgör grunden för en utvecklingsbar it-infrastruktur och en avvägd it- och cybersäkerhet. Det levereras i stor utsträckning av fastighets- och servicenämnden, som fortsätter arbetet med att standardisera de olika tekniska plattformar som

finns idag. Fastighets- och servicenämnden kommer inom ramen för sitt uppdrag hålla samman, konsolidera och höja säkerheten i Region Stockholms nätleverans samt göra erforderlig upphandling av fiberförbindelser när nuvarande avtal löper ut.

Region Stockholms it-arbetsplats och samt katalog- och behörighetsstrukturer behöver fortsatt moderniseras, konsolideras och standardiseras för att möjliggöra effektiv realisering av digitaliseringens fördelar. Det skulle bland annat förenkla informationsutbyte och införande av gemensamma lösningar samt stärka informationssäkerheten. Arbetet med att skapa en sammanhållen it-arbetsplats samt att konsolidera och effektivisera dagens tekniskt splittrade it-miljöer ska därför fortsätta.

En hållbar infrastruktur som bygger Stockholmsregionen

Region Stockholm är en av länets största fastighetsägare, förvaltare och utvecklare av ny infrastruktur. Fastigheter och infrastruktur ska utvecklas för att främja samhällsnytta, stärka verksamheten och förbättra den fysiska arbetsmiljön. Region Stockholm arbetar med ambitiösa miljöklassificeringar och analyser av fastigheterna görs utifrån ett livscykelperspektiv. Region Stockholms fastigheter och anläggningar ska även bidra till social hållbarhet i en attraktiv och växande region.

Inom fastighets- och servicenämnden upphandlas varje år stora mängder varor, produkter och tjänster till verksamheterna. Vid upphandlingar ska miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet eftersträvas för att leva upp till Region Stockholms hållbarhetskrav och bidra till att uppnå regionfullmäktiges hållbarhetsmål.

Det oroliga omvärldsläget ställer nya krav på inköp och upphandling

Det oroliga omvärldsläget bedöms under 2024 kvarstå och detta bidrar till att situationen med hot mot effektiva leveranskedjor och varubrist av för verksamheten viktiga artiklar. Verksamheterna rekommenderas att säkerställa tillgång till kritiska artiklar liksom överväga ökad lagerläggning.

Verksamhetens behov kan också behöva ses över och anpassas till rådande läge. Kostnaderna för inköp inom flera inköpskategorier ökar snabbt och bristhanteringen är därtill resurskrävande, särskilt inom de sjukvårdsnära inköpskategorierna. Situationen kräver tät dialog med leverantörer, tidiga beställningar och anpassning till marknadens möjligheter.

Mot denna bakgrund, och givet de utmanande ekonomiska förutsättningarna, behöver Region Stockholm utveckla en sammanhållen strategi för att säkerställa en robust och kostnadseffektiv försörjning genom

ett ändamålsenligt, samordnat och resurseffektivt arbete med miljömässigt och socialt hållbara inköp, upphandling och lagerhållning.

Effektiva försörjningstjänster

Fastighets- och servicenämnden har, genom serviceförvaltningen, i uppgift att utveckla effektiva försörjningstjänster. Verksamheten ska frigöra tid i kärnverksamheten och skapa synergieffekter och skalfördelar. Nämnden förväntas under 2024 fortsätta arbetet med konsolidering och effektivisering av service och försörjningsverksamheter där koncernövergripande fördelar kan uppnås inte minst gällande IT-tjänster, samtidigt som fler verksamheter ska övergå i koncerngemensam regi i dialog med övriga nämnder och bolag.

Kostnaderna för IT-hårdvara, övriga varor, löner och tjänster ökar i takt med inflationen. Region Stockholms verksamheter skall utvärdera serviceverksamhetens utförare utifrån ett konkurrensneutralt perspektiv mellan egen regi och privata utförare. I detta ingår även utvärdering av pris, kvalitet och andra parametrar av vikt så som robusthet och möjligheten till kontroll, informationssäkerhet, uppföljning och insyn.

Serviceförvaltningens prissättning ska i enlighet med Region Stockholms riktlinjer för ekonomistyrning bygga på självkostnadsprincipen och givet ovan nämnda effektiviseringar ska kostnadsutvecklingen, med hänsyn tagen till volym och innehållsförändringar, understiga inflation och arbetskostnadsindex. Fastighets- och servicenämnden uppdras med anledning av detta att ta fram ett beslutsunderlag med tydligt tjänsteerbjudande och en förenklad prissättningsmodell i syfte att minska administration för verksamheterna och tydliggöra tjänstens nyttoeffekt samt öka följsamheten för gällande ramavtal.

Använd IT och automatisering för en effektivare verksamhet

Robust, stabil och utvecklingsbar IT-infrastruktur är en förutsättning för att dra nytta av digitaliseringens fördelar och fortsätta utvecklingen med bland annat patientnära tjänster, effektiviserad administration och utveckling av så kallad digifysisk vård. Region Stockholms verksamheter ska jobba kontinuerligt med digitalisering och automatisering som en del av utvecklingsarbetet av verksamheter tillsammans för att stärka verksamheten, öka effektiviteten, förenkla och frigöra tid för medarbetarna.

Vid utvecklingsarbete av nya IT-tjänster ska samarbete med andra regioner eftersträvas, gärna inom SKR:s ramar. I syfte bland annat att hantera kraftigt ökade datatrafikvolymerna i Region Stockholms nätverk och digitala tjänster startades 2022 en treårig insats för att stärka driftsäkerhet och

kapacitet. Förstärkningen finansieras inom regionstyrelsens anslag och kommer att fortsätta under 2024-2025.

Robusta, effektiva och hållbara fastigheter

Det oroliga omvärldsläget har aktualiserat behovet av att lyfta robusthet och resiliens som prioriterade mål i det långsiktiga strategiska arbetet. Det pågår ett arbete med att bygga en robust infrastruktur i Stockholms län. I det arbetet ingår att säkra fastigheter och anläggningar så att de har kapacitet att hantera kriser utan påverkan på samhällskritisk verksamhet. Genom förstärkt resiliens ökar förmågan att hantera förändringar och etablera motståndskraft gentemot exempelvis extrema väderfenomen som ett resultat utav klimatförändringarna.

En långsiktig plan för mark- och fastighetsägande som beskriver hur lokalförsörjningen för vårdfastigheter inom Region Stockholm ska hanteras är under framtagande. Inom ramen för detta arbete genomförs också en genomgång av återstående marknadsfastigheter samt strategiska fastigheter. Inom ramen för detta ligger att så väl bedöma vilken mark som Region Stockholm skall äga och vilken som ska säljas utifrån ett strategiskt perspektiv. Som ett första steg har arbetet påbörjats med att ta fram en vårdbehovsanalys baserat på bland annat demografi, geografisk tillgänglighet och analyser av det långsiktiga vårdbehovet. Den fördjupade regioninterna dialogen kring strategin har tagit avstamp i detta arbete kring verksamheternas behov kopplat till lokalfrågan. Med anledning av detta kommer även en större prioritet läggas vid reinvesteringar i syfte att framtidssäkra och utveckla Region Stockholms fastigheter.

Norra Hagastaden har prioriterats i detta arbete och bedömningen är att Region Stockholms långsiktiga lokalbehov inom sjukhusområde Karolinska Solna kan tillgodoses samtidigt som stora delar av det gamla sjukhusområdet kan utvecklas till en modern stadsdel med bland annat cirka 3000 bostäder i direkt anslutning till den nya utbyggda tunnelbanan.

All energi i Region Stockholms vårdfastigheter är idag förnybar enligt Bra Miljöval Region Stockholm. Besparingsåtgärder för att minska elförbrukningen är särskilt viktiga. Moderna styrsystem för att optimera energiförbrukning är en central del i att möjliggöra reglering utav bland annat belysning, värme och ventilation efter årstid, väder och användning under dygnets timmar. Batterilagring och andra smarta lösningar för att minska energiförbrukning ska ses över. Fastighets- och servicenämnden uppdras analysera och vidta effektiviserande och besparande åtgärder för att minska Region Stockholms totala konsumtion av energi i dess fastigheter och anläggningar.

Därutöver ska Region Stockholm öka andelen egenproducerad el med fler solceller vid nybyggda och befintliga fastigheter och anläggningar. Genom att exempelvis hyra ut yta för produktion av elektricitet på lämpliga fastigheter. Fastighets- och serviceförvaltningen utreder sedan tidigare möjligheten att installera fler solceller inom Region Stockholms fastigheter, nämnden ska efter färdigställd utredning ta vidare arbetet med målet om att påskynda utbyggnaden. Självförsörjning av energi kan bli en viktig aspekt i det samlade arbetet med en höjd krisberedskap.

Det ska vara enkelt för Region Stockholms medarbetare att resa hållbart. Region Stockholms egna och leasade fordon ska ställas om till att drivas med helt förnybara bränslen med eldrift som förstahandsval. För att möjliggöra en sådan omställning behöver tillgången till laddplatser för elbilar i anslutning till Region Stockholms parkeringsplatser öka kraftigt. Möjligheten till medfinansiering för byggnation behöver därför ses över. Fastighets och servicenämnden uppdras utreda möjligheten till medfinansiering för att kraftigt öka tillgången av laddplatser vid Region Stockholms parkeringsplatser.

1.5 Kompetensförsörjningen är långsiktig

Förbättra arbetsmiljön och säkra en långsiktig och hållbar kompetensförsörjning

För att klara hälso- och sjukvårdens bemanning och kunna ge god och jämlik vård till invånarna behöver Region Stockholm rekrytera, utveckla och behålla medarbetare med rätt kompetens. Utifrån den demografiska utmaning som hela Sverige står inför, med en större ökning av andelen äldre invånare än av invånare i arbetsför ålder, är det nödvändigt att vidareutveckla och hitta nya arbetsätt för att använda tillgänglig kompetens på bästa möjliga sätt. Tiden som går åt till administration som inte är nödvändig eller skapar kvalitet behöver minskas så att medarbetarnas tid ägnas åt verksamheternas kärnuppgifter som är att ge patienten vård efter behov.

Personalen är hälso- och sjukvårdens viktigaste resurs. Vårdens kapacitet och kontinuitet är beroende av att medarbetare söker sig till och vill stanna inom Region Stockholms verksamheter. Därför behövs ett lyhört ledarskap på alla nivåer samt förbättrad arbetsmiljö och arbetsvillkor. Region Stockholm har påbörjat en ny riktning för personalpolitiken genom ett inlyssnande ledarskap och ett arbete för att hälso- och sjukvårdspersonalen ska få mer tid för att utföra vård. En kommission för hälso- och sjukvårdspersonalens arbetsmiljö har inrättats som ett komplement till den befintliga samverkansstrukturen. Detta samverkansforum bestående av företrädare från vårdfackliga organisationer och Region Stockholm, på

såväl politisk nivå som tjänstemannanivå ska genom erfarenhetsutbyte och bred dialog ta fram åtgärdsförslag för en bättre arbetsmiljö.

Utvecklingen mot ett ökat konsultanvändande inom Region Stockholms nämnder och bolag och ett ökat beroende av inhyrd bemanning har försämrat kontinuiteten för vården och minskat det ekonomiska utrymmet att satsa på de egna medarbetarna. I Budget 2023 beslutade därför regionfullmäktige att uppdra åt regionstyrelsen att, i egenskap av kategoriansvarig, minska kostnaderna för inhyrd bemanning och samordna deltagande i upphandling av hyrpersonal inom hälso- och sjukvården. Akutsjukhusen och SLSO har under året arbetat tillsammans för att på ett strukturerat sätt minska andelen inhyrd bemanning. Det har resulterat i att kostnaderna för den inhyrda bemanningen har minskat med ungefär 31 procent mellan mars-augusti 2023, motsvarande 188 miljoner kronor, jämfört med samma period föregående år. Arbetet med att minska andelen inhyrd bemanning ska fortsätta under 2024. Regionstyrelsen uppdras att fortsätta samordna nämnder och bolags arbete med att minska kostnaderna för inhyrd bemanning.

Region Stockholm ska satsa på sina egna medarbetare. Arbetet med en tydlig löneutveckling för de medarbetare inom 24/7-verksamheterna som väljer att stanna kvar fortsätter. Regionstyrelsens uppdrag att formulera en ny och tillämpbar inriktning för lönepolitiken där erfarenhet, kompetens och vårdtyngd värderas upp fortsätter. Omvårdnadsperspektivet ska stärkas i alla led, för att underlätta rekryteringen av omvårdnadspersonal i enlighet med den så kallade Magnetmodellen. De grundläggande arbetsvillkoren beträffande schemaläggning ska förbättras.

Arbetet för att utveckla insatser för att säkra bemanningen av undersköterskor och sjuksköterskor inom sjukvårdens 24/7-verksamheter kommer att förstärkas. Under 2023 har arbetstidsavtalet med Vårdförbundet och piloten med arbetstidsförkortning och -förläggning av arbetstiden för barnmorskor i det så kallade åttapunktsprogrammet inom förlossningsvården utvärderats. Utvärderingen av avtalet ska ligga till grund för fortsatt dialog mellan parterna om förutsättningarna att permanenta piloten, vidare ska arbetsgivaren inleda en dialog med Kommunal om förutsättningarna för liknande lösningar för undersköterskor om arbetstidens förläggning inom förlossningsverksamheten i enlighet med uppdrag i budget 2023. Ambitionen är att arbetet ska vara slutfört fjärde kvartalet 2024.

Regionstyrelsen ansvarar för den strategiska kompetensförsörjningen för Region Stockholm som arbetsgivare samt för hälso- och sjukvården som helhet. Arbetet behöver förstärkas genom fler insatser för att förbättra

medarbetarnas arbetsliv. I Budget 2023 beslutades om framtagandet av en ny kompetensförsörjningsstrategi som under år 2024 ska implementeras i nämnder och bolag i den ordinarie verksamhetsplaneringen. I detta ingår att effekter på kompetensförsörjningen för Region Stockholm som helhet ska tas med i styrning och ledning på samtliga organisatoriska nivåer, vid all budget- och verksamhetsplanering och inför beslut och förändringar.

Rekryteringen behöver breddas och en större del av arbetskraften behöver tas tillvara. Nämnder och bolag ska därför kontinuerligt se över vilka kringtjänster som kan tas tillbaka i egen regi och utföras av egna medarbetare. Syftet är att skapa en robust organisation som kan skala upp eller ställa om i händelse av kris, förhöjd beredskap eller krig. Genom att bedriva fler kringtjänster i egen regi skapas också instegsjobb utan krav på högskoleutbildning som innebär fler medarbetare som kan utveckla sin kompetens utifrån Region Stockholms behov.

Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare

För att klara kompetensförsörjningen är det viktigt att Region Stockholm är en attraktiv arbetsgivare som i större utsträckning kan erbjuda medarbetare möjligheten att utvecklas och få nya uppdrag inom Region Stockholm. En förutsättning för detta är likvärdiga villkor i samma typ av verksamheter. Idag har varje nämnd och bolag möjlighet att teckna egna kollektivavtal om lön och anställningsvillkor. Den decentraliserade hanteringen medför olika villkor för samma typ av arbete i olika verksamheter. Detta leder till en oönskad personalrörlighet vilket medför kostnader för omstarter och rekrytering men framför allt en sämre kontinuitet för patienter och de lokala arbetsgrupperna. Genom att styra rätten att teckna kollektivavtal till en samordnad funktion inom Region Stockholm kan lika villkor som lön, förmåner och arbetstider i liknande verksamheter säkerställas samt administrativa kostnader minskas. För att skapa en samordnad hantering av kollektivavtalen görs ändringar i reglemente, delegationsordning, instruktion för regionstyrelsens utskott och beredningar samt generella ägardirektiv. En samordnad hantering för att teckna kollektivavtal på respektive nämnd och bolag bör ske genom att resurserna samlas i en central arbetsgivarfunktion som stödjer alla Region Stockholms nämnder och bolag.

Insatser för att vara en hållbar arbetsgivare

Region Stockholm ska vara en hållbar arbetsgivare. Nämnder och bolag ska arbeta aktivt och systematiskt med den fysiska, sociala och organisatoriska arbetsmiljön, med utgångspunkt i Regions Stockholms styrande dokument. Därför ska alla verksamheter säkerställa riktade och tidiga hälsofrämjande insatser för en hållbar och hälsofrämjande arbetsmiljö med fokus på att öka hälsa, förebygga ohälsa och minska sjukfrånvaro. Regionstyrelsen kommer

under 2024 avsätta 100 miljoner kronor, inom sitt anslag, till finansiering av riktade och tidiga hälsofrämjande insatser för en hållbar arbetsmiljö samt minskad ohälsa och sjukfrånvaro. Med utgångspunkt i den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) samt andra kartläggningar av arbetsmiljön ska verksamheterna vidta åtgärder och insatser. En del i detta är att analysera resultatet av medarbetarundersökningarna och i dialog med medarbetarna vidta åtgärder för att utveckla arbetsmiljön och förebygga exempelvis kränkande särbehandling, brister i organisation respektive ledarskap. För att säkerställa systematik och spårbarhet i arbetsmiljöarbetet ska samtliga nämnder och bolag använda gemensamt systemstöd.

Region Stockholms verksamheter har behov av ett modernt systemstöd för HR-processerna. Regionstyrelsen kommer därför att, i dialog med berörda nämnder och bolag, utreda förutsättningarna för att vidareutveckla den digitala arbetsmiljön för medarbetare och chefer.

Höjningen av friskvårdsbidraget i nämnder och bolag ska bestå. Införandet av erbjudande om förmånsnytt till alla medarbetare i Region Stockholm rullar på. Resultatet av utredningen om möjlighet och kostnad för att införa en extern och oberoende visseblåsartjänst ska tas tillvara.

Utbildning och kompetens enligt hela Region Stockholms behov

Ökad konkurrens på arbetsmarknaden och begränsade resurser ställer större krav på att hela teamets kompetens tillvaratas. Utbildning, forskning och kompetensutveckling ska bedrivas som en integrerad del i den ordinarie verksamheten. Det skapar förutsättningar för det livslånga lärandet och för löpande utveckling av verksamheten.

Region Stockholms egenägda hälso- och sjukvårdsverksamheter ska gemensamt planera och genomföra insatser för att säkra kompetensförsörjningen på kort och lång sikt. I detta ingår en mer behovsstyrd fördelning av medel för vidareutbildningar till specialistsjuksköterska och barnmorska, samt att implementera och utveckla styr- och ersättningsmodell för läkares specialiseringstjänstgöring. För att kunna styra utifrån kommande behov av kompetens behövs en aktuell och samlad bild av vilka kompetensbehov som föreligger inom hälso- och sjukvården de kommande fem till tio åren. Därför kommer regionstyrelsen att, i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden, genomföra en analys av vilka kompetensbehov som föreligger inom hälso- och sjukvården de kommande fem till tio åren.

Region Stockholm ska fortsätta att erbjuda betald vidareutbildning till barnmorska eller specialistsjuksköterska, erbjuda vidareutbildning för

undersköterskor samt kompetenshöjande insatser inom hälso- och sjukvården. Vidare är det nödvändigt med fortsatta insatser för att tillvarata kompetensen hos vårdpersonal med utländsk utbildning. Regionstyrelsen ska inom sitt anslag under 2024 avsätta 300 miljoner kronor till dessa strategiska och långsiktiga insatser för Region Stockholms kompetensförsörjning.

Som en attraktiv arbetsgivare ska medarbetarna garanteras kontinuerlig kompetensutveckling. Hälso- och sjukvårdsnämnden har utrett och tagit fram förslag och ytterligare krav på kontinuerlig kompetensutveckling i avtalen med vårdgivare. Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden ska även fortsätta verka för en mer aktiv styrning av fortbildning för medarbetarna inom hälso- och sjukvården.

Handledning av studenter och kollegor är avgörande för utbildning och kompetensutveckling. Det sker idag för alla yrkesgrupper inom verksamheterna och för detta erbjuds utbildning. Region Stockholm har även ett mentorskapsprogram för chefer för att ge möjlighet att utveckla personligt ledarskap. Som en utveckling för att förbättra mottagandet av nyanställda ska handledning i mentorskap erbjudas erfarna sjuksköterskor på akutsjukhusen.

Under 2023 har hälso- och sjukvårdsnämnden beslutat om en ny styr- och ersättningsmodell för ST i syfte att förbättra Region Stockholms möjlighet att säkerställa kompetensförsörjningen av läkare med specialistkompetens motsvarande befolkningens och hälso- och sjukvårdens behov. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att, utifrån den nya styr- och ersättningsmodellen för läkarnas ST, fortsätta att utveckla förutsättningar för sidotjänstgöringar och strukturer för vårdgivarnas samverkan kring dessa.

Särskild planering för fortsatt ökning av specialister inom allmänmedicin är av stor vikt för att klara utvecklingen till en god och nära vård. Det inkluderar den långsiktiga ambitionen om att alla i Region Stockholm ska ha en fast läkare och att varje fast läkare ska ha ett rimligt antal patienter. Därför fortsätter arbetet med en plan för dimensionering av ST i allmänmedicin i enlighet med uppdrag från budget 2023. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utveckla förutsättningarna för att fortsätta utöka antalet ST-tjänster i allmänmedicin och att identifiera samt undanröja eventuella hinder för genomförandet av planen. I det arbetet ingår insatser för att underlätta dubbelspecialisering i allmänmedicin.

Vidare ska hälso- och sjukvårdsnämnden utöver utökningen av ST i allmänmedicin skapa förutsättningar för en utökning av ST-tjänster inom

andra bristspecialiteter, exempelvis barn- och ungdomspsykiatri. Under 2024 fortsätter arbetet för att öka antalet AT- och BT-tjänster samt PTP-tjänster samt för att implementera den nya ST-föreskriften som inkluderar en bastjänstgöring (BT). Under 2024 avsätts 100 miljoner kronor under enligt plan från budget 2023 för insatser för PTP-tjänster, AT- och BT-tjänster samt ST-tjänster i olika specialiteter, inklusive i allmänmedicin.

2. Ekonomiska förutsättningar

I detta kapitel beskrivs Region Stockholms övergripande ekonomiska förutsättningar för budgetåret 2024 och planåren 2025–2026. Utgångspunkten är en makroekonomisk bedömning och prognoser för befolkning, skatteunderlag och pensionskostnader. Dessa har använts som underlag för de budgeterade förutsättningar som anges i kapitel 3. Många av de beslut som fattas i budgeten kommer att påverka regionkoncernens ekonomi under många år, bland annat den tioåriga investeringsplanen. Därför ges också en utblick i ett längre perspektiv, med utgångspunkt bland annat i de bedömningar som har gjorts av Konjunkturinstitutet (KI), Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt regeringen.

2.1 Makroekonomisk utblick

Inflationstakten har under början av 2023 avtagit något i många länder men den är fortsatt hög. Internationella valutafonden (IMF) bedömde i juli 2023 att den globala inflationen faller från 6,8 procent 2023 till 5,2 procent 2024. Som tabell 1 visar, pekar KI:s prognos från september 2023 mot att inflationen (KPI) i Sverige som årsgenomsnitt ligger på runt 8,7 procent 2023 och 2,7 procent 2024. Liknande siffror återfinns även i SKR:s prognos där inflationen i Sverige förväntas ligga på ett årsgenomsnitt på 8,5 procent samt 2,8 procent för 2023 respektive 2024. Samtidigt förväntas konsumentprisindex med fasta räntor (KPIF) i genomsnitt för 2024 vara 1,8 procent enligt KI och därav förväntas inga större räntehöjningar av Riksbanken under 2024.

I Riksbankens penningpolitiska rapport från september förväntas styrräntan i Sverige toppa på 4,1 procent under 2024. Först under 2026 väntas Riksbanken inleda en serie av sänkningar. SKR och KI har en något mer optimistisk prognos vad gäller det framtida ränteläget, där årsgenomsnittet för svenska styrräntan förväntas ligga runt 3,5 procent för 2024 för att sedan under 2025 gå ner till ett årsgenomsnitt på cirka 2 procent.

Det höga ränteläget världen över påverkar den globala tillväxten. IMF:s prognos från juli 2023 förutser att global tillväxt kommer att sakta ner något, från 3,5 procent 2022 till 3,0 procent 2023 och 3,0 procent 2024. Tillväxten i euroområdet förutspås falla kraftigt 2023 för att sedan öka något till cirka 1,5 procent 2024. KI ger en liknande, eller något mer dystert, prognos för Sverige som förutspås ha en tillväxt på -0,4 procent under 2023 och 1,3 procent 2024.

Stockholmsregionen påverkas mindre än andra svenska regioner av det svaga makroekonomiska läget. Enligt Stockholmsbarometerns prognos från maj 2023 förväntas tillväxten i Stockholms län vara 0,1 procent under 2023

för att öka till 2,6 procent under 2024, förutsatt att den höga inflationen inte blir mer ihållande än förväntat.

KI bedömer att arbetslösheten i Sverige stiger något från 7,7 procent 2023 till 8,4 procent 2024. På grund av fortsatta svårigheter att hitta rätt kompetens slår dock konjunkturförsvagningen främst igenom i antalet arbetade timmar. Ökningstakten för antalet arbetade timmar förväntas sakta ned, från 2,2 procent 2023 till 0,0 procent 2024.

Tabell 1. Prognosjämförelse för BNP, arbetslöshet, sysselsättning och KPIF. Utfall för 2022 samt prognos för 2023-2026, procentuell förändring

Nyckeltal	Prognosmakare	2022	2023	2024	2025	2026
BNP (kalenderkorrigerad)	SKR 24/08	2,8	-0,6	1,2	3,4	2,4
	Regeringen 20/09	2,8	-0,6	1,0	3,1	2,9
	Konjunkturinstitutet 9/08	2,8	-0,9	1,2	3,3	2,8
Arbetslöshet (procent av arbetskraften)	SKR 24/08	7,5	7,8	9,1	8,8	7,8
	Regeringen 20/09	7,5	7,6	8,2	8,3	7,4
	Konjunkturinstitutet 9/08	7,5	7,7	8,4	7,9	7,3
Sysselsättning	SKR 24/08	2,7	1,3	-1,2	0,9	1,7
	Regeringen 20/09	2,7	1,5	-0,3	0,7	1,4
	Konjunkturinstitutet 9/08	2,7	1,4	-0,3	1,0	1,2
Arbetade timmar	SKR 24/08	2,3	2,4	-0,7	1,7	1,7
	Regeringen 20/09	2,3	1,8	0,1	0,5	1,4
	Konjunkturinstitutet 9/08	2,3	2,2	0,0	0,7	1,7
KPI, inflation (årsgenomsnitt)	SKR 24/08	8,4	8,5	2,8	1,4	1,8
	Regeringen 20/09	8,4	8,7	4,0	1,7	1,9
	Konjunkturinstitutet 9/08	8,4	8,7	2,7	1,2	2,1
Styrräntan (årsgenomsnitt)	SKR 24/08	0,75	3,47	3,31	2,08	1,86
	Regeringen 20/09	0,75	3,46	3,77	2,73	2,31
	Konjunkturinstitutet 9/08	0,75	3,47	3,54	2,01	1,75

Källor: Konjunkturinstitutet, Finansdepartementet och SKR.

Enligt Stockholmsbarometern prognoser från maj samt augusti 2023 hade Stockholmsregionen under 2022 en stark arbetsmarknad trots det försämrade konjunkturläget. En viss avmattning sågs under slutet på 2022 men under det kommande året väntas utvecklingen skilja sig mellan de olika branscherna. Branscher som information och kommunikation, som i Sverige till största del är koncentrerade till Stockholmsregionen, väntas stå för den främsta tillväxten inom länet. Likt övriga delar av Sverige förväntas dock branscher som hotell och restaurang, bygg samt detaljhandeln ha en negativ utveckling.

Arbetsmarknadens parter förhandlingar om kostnadsramen för löneutvecklingen har resulterat i det så kallade märke landar på 4,1 procent för 2023 och 3,3 procent för 2024. Det innebär att reallönerna väntas falla med 5,2 procent 2023, då konsumentpriserna fortsätter att stiga snabbare än lönerna. Under 2024 förväntas reallöneökningar om 1,2 procent, förutsatt att inflationsförväntningarna infrias. Reallönesänkningen 2023 innebar fortsatt negativt tryck på verksamhetsintäkter efter pandemin men dessa förväntas, givet att prognoserna håller, öka under 2024 i takt med reallöneökningarna.

2.2 Befolkningsförändringar

Den 31 december 2022 bodde det 2 440 027 personer i Stockholms län. Det är en ökning med 24 888 personer eller 1,0 procent jämfört med 2021. Det var den största absoluta ökningen bland alla län i Sverige, och procentuellt sett var det den näst största ökningen efter Uppsala län.

Stockholms län stod för 36 procent av den totala folkökningen i hela landet under året. Av den totala ökningen i länets befolkning var 10 162 personer resultatet av fler födselar än dödsfall, medan 17 228 personer kom från utlandet. Samtidigt flyttade 4 749 personer från Stockholms län till andra län i Sverige än vice versa. Det vilket innebär att fler personer flyttade från Stockholms län till andra delar av landet än vad som flyttade till Stockholms län.¹

Jämfört med 2021 var befolkningstillväxten i länet något större 2022, men betydligt mindre än under tioårsperioden före pandemin. Under den perioden ökade länets befolkning i genomsnitt med 1,6 procent per år. Det berodde dels på att många människor i åldrarna då de brukar flytta till Stockholm från andra län, de så kallade babyboombarnen, valde att flytta hit. Dessutom var invandringen ovanligt hög under den tioårsperioden.

Fram till 2032 förväntas folkmängden i länet öka till 2 627 900 personer under en tioårsperiod. Det innebär en ökning med 7,7 procent från 2022, eller en genomsnittlig årlig ökning med 0,7 procent (18 800 personer per år). Den förväntade medellivslängden ökar också, från 85,4 år till 86,6 år för kvinnor och från 82,1 år till 84,0 år för män.²

Under samma period förväntas den demografiska försörjningskvoten fortsätta att öka, vilket innebär att andelen barn/unga och äldre ökar i

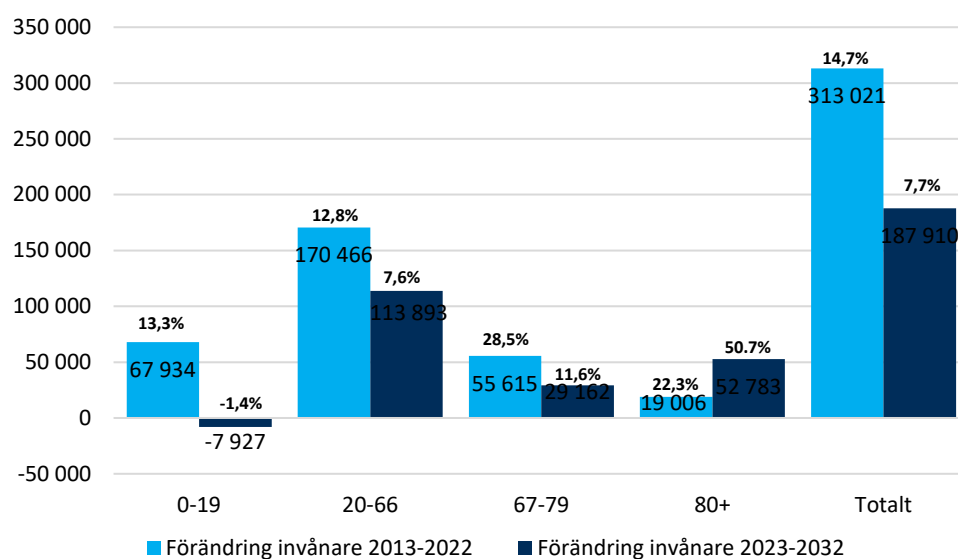
¹ Till det kommer en justeringspost på 2 247 personer. Justeringsposten ingår i folkökningstatistiken och består främst av sent inrapporterade invandringar.

² För hela landet antar SCB att medellivslängden under perioden 2022-2032 ökar från 84,7 till 85,8 år för kvinnor och från 81,3 till 83,2 år för män, det vill säga samma förändring som Region Stockholm prognostiserar för länet.

förhållande till andelen personer i förvärsaktiv ålder.³ Den största förändringen förväntas ske i åldersgruppen 80 år och äldre. Mellan 2022 och 2032 beräknas antalet barn och ungdomar i åldrarna 0–19 år minska med två procent. Det är framför allt antalet yngre skolbarn som väntas minska medan antalet gymnasieungdomar kommer att öka.

Antalet personer i förvärsaktiv ålder, 20–64 år, förväntas öka med sju procent, framför allt i åldersgruppen 40–64 år. Antalet äldre över 65 år förväntas öka med 23 procent, där åldersgruppen 65–79 år ökar med 12 procent och åldersgruppen 80 år eller äldre förväntas öka med 51 procent. Andelen personer födda utanför Sverige förväntas fortsätta att öka, från 27 procent år 2022 till 30 procent år 2032. Andelen personer födda i Stockholm förväntas ligga kvar på 53 procent av länets befolkning, medan andelen personer födda utanför länet förväntas minska från 19 procent till 18 procent.

Figur 1. Utveckling av antalet invånare i Stockholms län, procent

Källor: SCB och Region Stockholm (2023), Stockholms läns prognos 2023-2032

Fler personer flyttar från Stockholms län till andra delar av Sverige än antalet personer som flyttar till länet, vilket innebär att det finns ett flyttningsunderskott eller negativt flyttningsnetto. Detta förväntas fortsätta under hela prognosperioden fram till 2032. De som väljer att flytta från

³ Försörjningskvoten är beräknad som antalet personer i åldrarna 0–19 år samt 65 år och äldre i relation till antalet personer 20–64 år. Under perioden 2022–2032 ökar kvoten från 0,67 till 0,68. Om de arbetsföra åldrarna utökas till att omfatta gruppen 20–68 år uppgick försörjningskvoten år 2022 till 0,58 och förväntas minska till 0,57 år 2032.

länet har främst Uppsala län och Södermanlands län som destinationer. Dessa län tillhör samma arbetsmarknadsregion som Stockholms län.

Befolkningstillväxten varierar mellan de olika kommunerna i länet. Av de 26 kommunerna förväntas samtliga öka sin folkmängd fram till 2032. Stockholm stad förväntas ha den största absoluta befolkningstillväxten, medan Nykvarn och Upplands-Bro förväntas ha den största procentuella ökningen, omkring 20 procent.

Förändringarna påverkas inte bara av skillnader i födelsetal och in- och utrikes flyttningar, utan också av hur invånarna rör sig inom länet. Åtta kommuner förlorade 2022 invånare till de andra 18 kommunerna. Flest personer flyttade från Stockholms stad, Solna, Botkyrka och Huddinge. Järfälla, Haninge, Norrtälje, Täby, Upplands Väsby och Nacka var de kommuner som tog emot flest personer från andra delar av länet.

2.3 Skatteintäkter, utjämning och statsbidrag

Region Stockholm får sina samlade skatteintäkter från tre olika källor: skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Skatteintäkterna påverkas av hur skatteunderlaget utvecklas både på nationell nivå och i Stockholms län. Dessutom påverkas intäkterna av befolkningsutvecklingen, storleken på och fördelningen av statsbidrag mellan olika regioner samt reglerna för den kommunalekonomiska utjämningen.

Region Stockholms skatteprognos, som redovisas i Tabell 2, baseras på antaganden om dessa faktorer. Prognosen utgår också från att skattesatsen höjs med 30 öre, från 12,08 procent till 12,38 procent under hela perioden. Höjningen motsvarar drygt 2,4 miljarder kronor i ökade intäkter från 2024.

Tabell 2. Region Stockholms samlade skatteintäkter

Mnkr	Utfall 2022	Prognos 2023	Prognos 2024	Prognos 2025	Prognos 2026
Skatteintäkter	87 661	92 941	99 477	104 798	110 161
Generella statsbidrag	7 383	7 665	7 894	8 131	8 375
Kommunalekonomisk utjämning	-2 284	-4 095	-4 039	-5 140	-5 925
Samlade skatteintäkter	92 760	96 511	103 332	107 790	112 611
Förändring från föregående år, mnkr	4 790	3 751	6 822	4 458	4 821
Förändring från föregående år, procent	5,4	4,0	7,1	4,3	4,5
Förändring mot budget 2023 mnkr	-	2 309	5 220	5 959	7 146

Skatteunderlag

Region Stockholm använder huvudsakligen data från SKR för sina skatteintäktsprognoser. Denna prognos baseras på en ekonomisk beräkning

som SKR presenterade den 24 augusti 2023 och utgår från ett samhällsekonomiskt scenario för global och svensk utveckling fram till 2026. Analysen grundar sig på en konjunkturprognos fram till 2024, och för åren 2025–2026 görs en trendframskrivning.

Prognosen tar hänsyn till inflationen under 2023 och framåt. KPI-inflationen förväntas vara 8,5 procent under 2023 och därefter sjunka till 2,8 procent 2024. Med en längre period av högre inflation än tidigare förutses högre löneökningar än tidigare, vilket tillsammans med förväntad ökad sysselsättning gynnar lönesumman och det kommunala skatteunderlaget. En annan faktor som ökar skatteunderlaget är de höjda garantipensionerna på grund av ett höjt prisbasbelopp och den fulla effekten av den höjning som gjordes 2022. Dessutom påverkar den höjda pensionsåldern skatteunderlaget då individer förväntas arbeta längre innan de går i pension. Under perioden 2023–2024 prognostiseras en ökning av skatteunderlaget i linje med den historiska utvecklingen.

Tabell 3 visar skatteunderlagsprognoser för riket från SKR, regeringen och Ekonomistyrningsverket. Skillnaderna mellan prognosmakarna beror främst på olika bedömningar av sysselsättningens utveckling och ökningen av lönesumman. En förändring av skatteunderlagets utveckling med 0,1 procentenhet 2023 motsvarar cirka 80 miljoner kronor per år från och med 2023.

Totalt sett innebär SKR:s prognos för perioden 2022–2026 3,5 miljarder kronor högre samlade skatteintäkter jämfört med regeringens prognos, och 3,9 miljarder kronor högre skatteintäkter än Ekonomistyrningsverkets prognos.

Tabell 3. Skatteunderlagsprognoser för riket, årlig procentuell förändring

	2022	2023	2024	2025	2026	2022–2026
SKR, augusti 2023	5,7	4,9	3,8	5,0	4,8	26,6
Regeringen, september 2023	5,7	4,6	3,3	4,2	5,0	25,0
Ekonomistyrningsverket, juni 2023	5,3	4,9	3,9	4,1	3,7	24,0
SKR, april 2023	5,4	4,3	4,0	4,8	4,7	25,4

Källor: SKR, Finansdepartementet och Ekonomistyrningsverket.

Prognosen från SKR har kompletterats med regeringens förslag att i den kommande höstbudgeten förstärka de generella statsbidragen med 10 miljarder kronor från och med 2024. Region Stockholms del av 10 miljarder kronor uppgår till 697,3 miljoner kronor. Beräkningen är preliminär.

Disponering av resultatutjämningsreserven

Enligt kommunallagen har regioner möjlighet att använda medel från en resultatutjämningsreserv (RUR), för att jämna ut intäkter över en konjunkturcykel. Enligt Region Stockholms Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021-0285) kan RUR-medel användas när utvecklingen av det årliga skatteunderlaget är lägre än genomsnittet under de senaste tio åren. Enligt prognosen från SKR som presenterades i augusti skulle det vara möjligt att använda RUR-medel för 2024, se Tabell 4.

En annan förutsättning är att medlen från RUR täcker ett negativt balanskravsresultat, vilket innebär att resultatet aldrig kan bli högre än noll kronor efter att medel har återförts från RUR.

Tabell 4. Rikets underliggande skatteunderlagsutveckling

Förändring i procent per år

	2023	2024	2025	2026
Snitt tio år	4,4	4,5	4,5	4,5
Årlig ökning	4,7	3,8	5,0	4,8
Differens	0,4	-0,7	0,5	0,3

Källa: Skatteverket och SKR.

Kommunalekonomisk utjämning

Syftet med den kommunalekonomiska utjämningen är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för regioner och kommuner att erbjuda service, oberoende av deras skattekraft och kostnader som inte kan påverkas. Region Stockholm är den enda regionen i Sverige som bidrar med nettobelopp till systemet, och år 2022 var avgiften 2,3 miljarder kronor. För år 2026 förväntas avgiften bli cirka 5,9 miljarder kronor, som visas i Tabell 5, vilket motsvarar 5,4 procent av de prognostiserade skatteintäkterna samma år. Förändringen innebär en ökning av avgiften med 3,6 miljarder kronor mellan 2022 och 2026.

Utjämningsystemet består av tre delar: kostnadsutjämning, inkomstutjämning och regleringspost.

Kostnadsutjämningen jämnar ut opåverkbara och kostnadsdrivande skillnader mellan regioner. Fram till 2019 fick Region Stockholm ett bidrag inom kostnadsutjämningen. En ny modell för kostnadsutjämningen trädde i kraft i januari 2020, och 2023 betalar Region Stockholm i stället en avgift på 957 kronor per invånare, vilket totalt blir cirka 2,3 miljarder kronor. Enligt SKR:s preliminära beräkning ökar avgiften successivt och uppgår år 2026 till 1 026 kronor per invånare, totalt 2,6 miljarder kronor.

Kostnadsutjämningen påverkas av regionernas åldersstruktur, socioekonomiska förhållanden, bebyggelsestruktur och arbetsmarknad. Systemet är relativt och jämför Region Stockholms egna behov med medelregionens, och skillnaderna utjämnas inom systemet. Under 2023 bidrar storstadsregioner med en yngre befolkning och genomsnittligt högre utbildning, som Stockholm, Skåne och Västra Götaland, till systemet, medan glesbygdsregioner som Dalarna, Jämtland och Norrbotten erhåller bidrag från systemet. Kostnadsutjämningen leder till en ökad omfördelning i takt med urbanisering och ökade demografiska skillnader.

Tabell 5. Kommunalekonomisk utjämning för Region Stockholm, utfall 2022–2023 och prognos för 2024–2026

	Utfall 2022	2023	2024	2025	2026
Kostnadsutjämning	-1 580	-2 332	-2 296	-2 425	-2 563
Införandebidrag	137	0	0	0	0
Inkomstutjämning	-2 424	-2 803	-3 289	-3 502	-3 665
Regleringspost	1 583	1 040	1 546	787	303
Summa kommunalekonomisk utjämning	-2 284	-4 095	-4 039	-5 140	-5 925

Källor: SKR och Region Stockholm.

Inkomstutjämningen beräknas utifrån skattekraften, det vill säga skillnaden mellan Region Stockholms beskattningsbara inkomster och garantinivån, som för regionerna motsvarar 115 procent av den genomsnittliga skattekraften i landet. Inkomstnivån i Stockholms län ligger på 119,6 procent av landets genomsnitt, vilket innebär att Region Stockholm betalar en inkomstutjämningsavgift. För år 2023 är avgiften 2,8 miljarder kronor.

Region Stockholm är den enda av landets regioner som betalar en inkomstutjämningsavgift medan övriga regioner får ett inkomstutjämningsbidrag. Avgiften beror från och med 2024 på hur landets och Region Stockholms skatteinkomster utvecklas i förhållande till varandra. Avgiften ökar när regionens skatteinkomster ökar i förhållande till landets. Det försvagar Region Stockholms incitament att bedriva verksamheten på ett sätt som bidrar till länets attraktivitet och ekonomiska tillväxt.

Regleringsposten används för att justera skillnaden mellan statens bidrag till utjämningsystemet och de faktiska kostnaderna för systemet. Den påverkas av förändringar i statsbidragen mellan åren och kan vara antingen positiv eller negativ. Regleringsposten fördelas lika mellan regioner och kommuner baserat på deras befolkningsandelar.

Den 29 april 2022 fick en parlamentarisk kommitté i uppdrag av regeringen att genomföra en omfattande granskning av det kommunalekonomiska

utjämningsystemet, enligt regeringsdirektiv 2022:36. Syftet med uppdraget är att säkerställa att utjämningsystemet ger kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att erbjuda välfärd och andra kommunala tjänster, även om det finns skillnader i skattekraft och strukturella förhållanden.

I ett tilläggsdirektiv, Dir. 2023:56, angavs att kommittén även ska föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner, inklusive åtgärder för att minska risken för negativa effekter av inkomstutjämnningen på tillväxten. Kommittén ska redovisa sitt slutliga arbete senast den 3 maj 2024 och Region Stockholm har kontinuerlig kontakt med SKR angående kommitténs arbete.

Generella statsbidrag och läkemedelsbidrag

Enligt en överenskommelse med staten den 27 januari 2023 uppgår bidraget för läkemedelsförmånerna för 2023 till 7 665 miljoner kronor. I Budget 2023 förväntades en ökning med 2,8 procent jämfört med 2022, men det verkliga utfallet blev 4,0 procent, vilket är 91 miljoner kronor högre än vad som budgeterades för 2023. Från och med 2024 och framåt förväntas en uppräkningsökning med 3,0 procent.

År 2021 infördes en ny modell för att bedöma behovet av bidrag för läkemedel. Variablerna i denna modell är samma som i den reviderade behovsmodellen för hälso- och sjukvården i kostnadsutjämningsystemet, som introducerades år 2020. Målet med behovsmodellen för läkemedel är att fördela statsbidraget till regionerna baserat på det bedömda behovet, i stället för den faktiska förbrukningen.

2.4 Riktade statsbidrag och överenskommelser

För närvarande finns det inga nya överenskommelser om riktade statsbidrag för åren 2024–2025. Region Stockholm baserar sina beräkningar på att statsbidrag kommer att fasas ut, förutom i de fall då SKR och/eller Region Stockholm bedömer att ett statsbidrag förmodligen kommer att återkomma. Inom de befintliga överenskommelserna kan det ibland finnas aviseringar för kommande år, men dessa klagas först i regeringens budgetproposition som presenteras under hösten 2023.

Riktade statsbidrag ökar Region Stockholms totala intäkter, men i de flesta fall genererar de också ökade kostnader. Inom Region Stockholm fördelas de riktade statsbidragen till den nämnd som ansvarar för den specifika verksamhet som bidraget avser. Ibland inkluderas de riktade statsbidragen inom en nämnds anslag och bidrar därmed till finansieringen av det anslaget. Det innebär att nämndens ökade kostnader är täckta oavsett om

det riktade statsbidraget ändrar karaktär eller tas bort. Det finns dock en risk för att kostnaderna kvarstår inom Region Stockholm om ett statsbidrag fasas ut.

Under 2022 uppgick de riktade statsbidragen till 7,3 miljarder kronor, främst till följd av ökade pandemiinriktade statsbidrag. Prognosen för 2023 uppgår till 4,3 miljarder kronor, vilket även är den budgeterade nivån för 2024 samt för planåren 2025-2026.

2.5 Pensioner

Pensionsskuld och pensionskostnad

Vid slutet av 2023 beräknas Region Stockholms totala pensionsåtaganden uppgå till 64,4 miljarder kronor. Dessa förväntas öka till 73,0 miljarder kronor vid slutet av 2026, vilket innebär en ökning på 8,6 miljarder kronor eller 13,3 procent jämfört med 2023.

Avsättningarna beräknas uppgå till 42,2 miljarder kronor och ansvarsförbindelsen till 22,2 miljarder kronor. Fram till slutet av 2026 förväntas avsättningarna öka med 23,6 procent och ansvarsförbindelsen minska med 6,3 procent jämfört med 2023.

Region Stockholm har baserat sin pensionsprognos på beräkningar från KPA Pension, som genomfördes i augusti 2023.

Tabell 6. Totala pensionsåtaganden, jämförelse med Budget 2023

Mnkr	2023	2024	2025	2026
Prognos 3:23 (2023-08-31)	64 381	72 226	73 487	72 954
- varav avsättningar	42 196	49 367	51 511	52 156
- varav ansvarsförbindelser	22 185	22 859	21 975	20 798
Budget 2023 Prognos 3:22 (2022-08-31)	64 124	70 010	71 305	71 734
- varav avsättningar	42 070	48 121	50 215	51 574
- varav ansvarsförbindelser	22 054	21 889	21 090	20 160
Differens Prognos 3:23 - Budget 2023	257	2 216	2 182	1 220

Pensionskostnaderna för 2023 beräknas uppgå 11,4 miljarder kronor. År 2026 beräknas dessa kostnader minska till 6,4 miljarder kronor, vilket innebär en minskning med 5,0 miljarder kronor eller 43,8 procent jämfört med 2023.

Tabell 7. Samlade pensionskostnader, jämförelse med Budget 2023

Mnkr	2023	2024	2025	2026
Prognos 3:23 (2023-08-30)	11 352	12 990	7 812	6 383
Budget 2023 Prognos 3:22 (2022-08-31))	10 917	11 468	7 405	6 777
Differens Prognos 3:23 - Budget 2023	435	1 522	407	-394

Kostnadspåverkande faktorer

Storleken på pensionsåtagandena och de årliga pensionskostnaderna påverkas av antaganden om beräkningsparametrar som används enligt Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld (RIPS). Dessa parametrar förändras över tid fram till det slutliga betalningstillfället för pensionsåtagandet. De parametrar som påverkar inkluderar diskonteringsränta, antaganden om livslängd samt pris- och löneutveckling.

Diskonteringsräntan för varje nytt räkenskapsår beslutas av SKR. Innan beslutet tas genomförs en sammanvägd analys av olika faktorer, som långsiktig tillväxt, utvecklingen av skatteunderlaget, långsiktig realränta och den aktuella ekonomiska och räntemarknadsbilden.

Om diskonteringsräntan höjs minskar Region Stockholms pensionskostnader för det aktuella året, medan en sänkning av räntan innebär att pensionskostnaderna ökar. I juni 2023 beslutade SKR att diskonteringsräntan för 2024 ska uppgå till 1 procent. Diskonteringsräntan har inte förändrats under de senaste tio åren.

Pensionsåtagandena justeras i början av varje år genom uppräknings för att kompensera för inflationen. Den förväntade uppräknings av pensionsåtagandena under 2024 kommer att ha en betydande effekt på pensionskostnaderna, vilka inklusive särskild löneskatt beräknas till 3,6 miljarder kronor.

Beräkningsmodellen använder inflationen baserad på förändringen av prisbasbeloppet från juli till och med juni och den tillämpas från och med nästkommande år. För 2024 har inflationsuppräknings av pensionsåtagandena fastställts till 9,1 procent. För åren 2025 och 2026 förväntas uppräknings bli 2,4 procent respektive 1,0 procent.

Från och med den 1 januari 2023 har det nya pensionsavtalet AKAP-KR införts inom den kommunala sektorn. Detta avtal är helt avgiftsbaserat och ersätter det tidigare avgiftsbaserade avtalet AKAP-KL. Medarbetare som omfattas av förmånsbestämd ålderspension inom KAP-KL vid utgången av 2022 har i maj 2023 valt att antingen stanna kvar i det befintliga avtalet eller övergå till AKAP-KR. Inom koncernen Region Stockholm fanns det cirka 13 000 medarbetare som skulle göra ett sådant val och cirka 87 procent valde att även fortsättningsvis omfattas av KAP-KL.

Inom AKAP-KR kommer de årliga pensionsavgifterna att öka från 4,5 procent till 6 procent för den del av månadslönen som är upp till högst 46 437 kronor per månad. För den del av månadslönen som ligger inom intervallet 46 438 till 185 750 kronor kommer pensionsavgifterna att öka

från 30 procent till 31,5 procent. På del av månadslön som är högre än 185 750 kronor betalas inga pensionsavgifter. Medarbetare som valt att byta pensionsavtal kommer att tillgodoräknas årliga tilläggsavgifter baserat på vilken ålderskategori medarbetaren tillhör vid tidpunkten för valet. Dessa tilläggsavgifter kommer att gälla fram till att medarbetaren fyller 65 år.

Den ökade avgiftsnivån och tilläggsavgifterna kommer att leda till ökade pensionskostnader framöver. I pensionsprognosen per augusti har de individuella valen beaktats i beräkningarna av pensionsavgifter, vilket innebär att pensionsprognosen redovisar fördelningen av pensionsavgifter mellan KAP-KL och AKAP-KR på ett mer rättvisande sätt i jämförelse med tidigare pensionsprognoser som antagit att alla stannar kvar i KAP-KL.

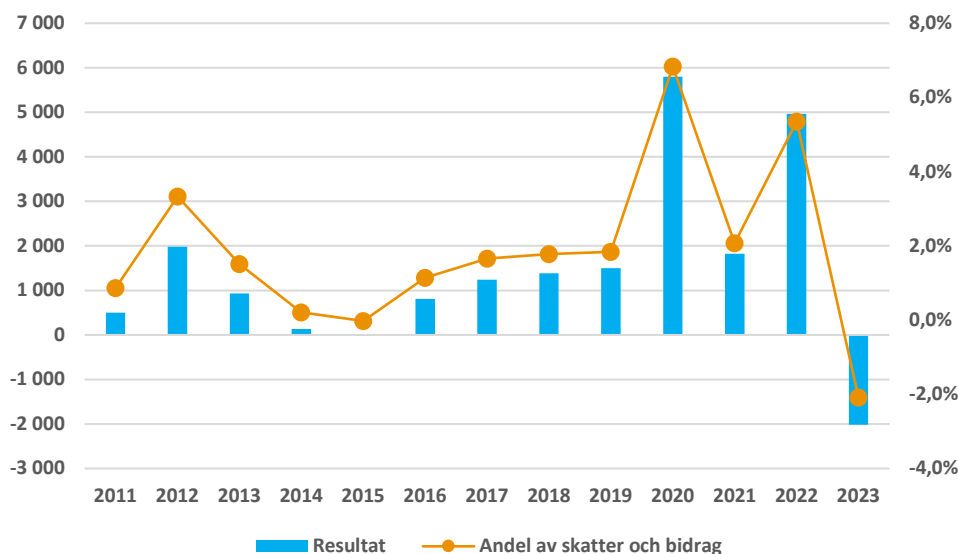
2.6 Sammanfattande ekonomiskt utgångsläge

Det ekonomiska utgångsläget för 2024 är sämre än på länge. Den höga inflationen bidrar till att pensionskostnaderna är mer än dubbelt så höga 2024 jämfört med 2022. Inflationen bidrar också till högre lönekostnader och driver kostnader i allt ifrån materialkostnader inom hälso- och sjukvården till fördyrningar av Region Stockholms omfattande investeringar. Många av Region Stockholms verksamheter upplever ett ansträngt ekonomiskt läge. Skatteintäkterna påverkas inte 2024 av det nuvarande löneläget med högre revidering av löner till följd av det så kallade märket på arbetsmarknaden, utan skatteunderlaget utgörs av taxeringsåret 2022. Förutom skatteintäkterna utgör biljettintäkterna inom kollektivtrafiken en viktig intäkt för Region Stockholm. Resandet inom kollektivtrafiken har inte återgått till de nivåer som var innan pandemin, främst med anledning av förändrade resandemönster, huvudsakligen på grund av digitaliseringen. Sammantaget innebär dessa faktorer en utmaning för 2024.

Region Stockholms ekonomi vilar dock på ett starkt utgångsläge. Region Stockholm har uppvisat många år av goda resultat med en hög tillgänglighet inom hälso- och sjukvården, goda medicinska resultat samt en kollektivtrafik med hög tillförlitlighet. Samtidigt har ekonomin varit i balans under en lång period, med undantag för budget och prognos för 2023 med anledning av den tillfälligt högre pensionskostnaden.

Figur 2. Region Stockholms resultat samt resultatets andel av skatter och bidrag, miljoner kronor samt procent

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

 Diarienummer
RS 2023-0160

Soliditeten stärktes till och med 2022 i enlighet med Region Stockholms Policy för god ekonomisk hushållning. Med anledning av de negativa resultateten 2023 och 2024 som regionfullmäktige åberopar synnerliga skäl för att inte behöva återställa resultatet i enlighet med kommunallagen gör att soliditeten minskar. I likhet med de negativa resultateten utgör detta även ett synnerligt skäl för att soliditeten minskar. Soliditeten behöver öka givet målsättningen. Målsättningen är att efter 2024 komma i balans.

Inför budgetåret 2024 finns det i sammanfattning faktorer som förväntas påverka resultatet negativt. Här är de största faktorerna:

- Pensionskostnaderna förväntas öka till följd av en uppräknings av pensionsskulden, vilket motsvarar 1,5 miljarder kronor mer än planår 2024 i 2023 års Budget. Prognosen för 2024 är 0,4 miljarder kronor högre än vad som var budgeterat. Det finns också en risk för att inflationen blir högre, vilket i så fall kommer att påverka pensionskostnaderna ytterligare under kommande år.
- Märket på arbetsmarknaden ger hög bas för lönekostnader vid 2024 års ingång och ytterligare hög uppräknings under året.
- Den sammantagna pris- och löneutvecklingen förväntas vara nivåhöjande och påverka Region Stockholms kostnader, där en procentenhets högre pris- och löneutveckling motsvarar en kostnad på en miljard kronor.

I budgeten finns ett antal risker, bland annat risk för hur konjunkturen utvecklar sig som kan ge lägre skatteintäkter. Att skatteintäkterna för taxeringsåret 2022 inte blir lika höga i utfallet som i prognoserna. Det finns

också en betydande risk att inflationen biter sig fast på en högre nivå än vad vi är vana vid, vilket kommer att påverka kostnadsutvecklingen och räntekostnaderna för Region Stockholms upptagna lån. Sammantaget utgör osäkerheterna och riskerna en stark anledning till att i budgeten ha marginaler för att möta riskerna. Region Stockholms budget ska ge kontinuitet för verksamheterna och vid för små marginaler finns risk att åtgärder skulle behöva vidtas som inte skulle vara hållbara på längre sikt.

Tillsammans utgör dessa faktorer en ytterligare ekonomisk utmaning för Region Stockholm som gör det svårare att finansiera verksamheten med en balanserad ekonomi under 2024.

3. Budgeterade ekonomiska förutsättningar

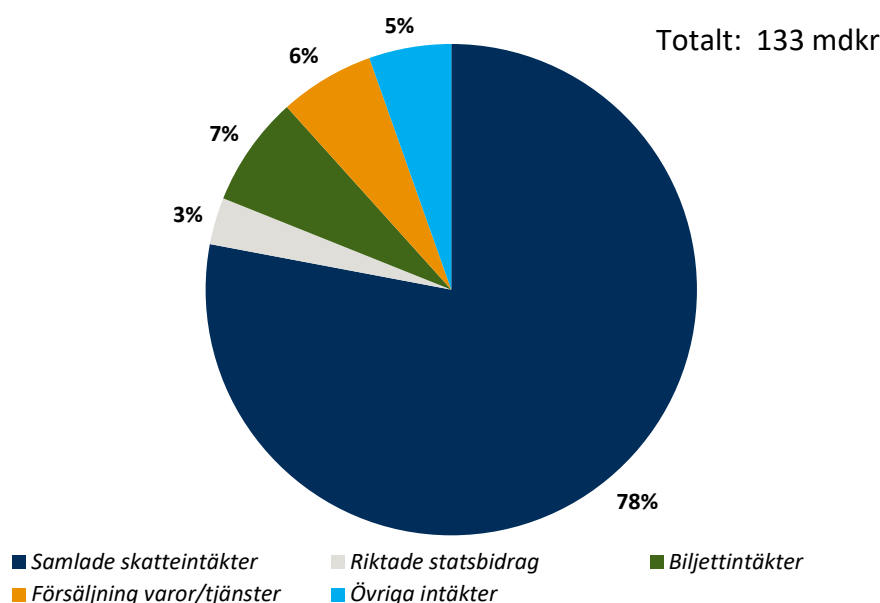
Region Stockholms budgeterade förutsättningar baseras på nämndernas och bolagens rapportering i samband med rapportering av budgetunderlag för 2024 samt planåren 2025–2026. Förändringar har gjorts utifrån de makroekonomiska antaganden och prognoser som beskrivs i kapitel 2, samt justeringar som beskrivs i detta kapitel.

Nämnder och bolag kommer i samband med sin rapportering av verksamhetsplaner för 2024 att beräkna sina intäkter och kostnader utifrån regionfullmäktiges beslut och andra förutsättningar som avtal och överenskommelser. Det innebär att fördelningen av intäkter och kostnader förändras vilket påverkar det slutliga tabellverket. Det slutliga tabellverket fastställs av regionstyrelsen i samband med ärendet Avstämning av Budget 2024 för Region Stockholm.

3.1 Finansiering av Region Stockholms verksamhet

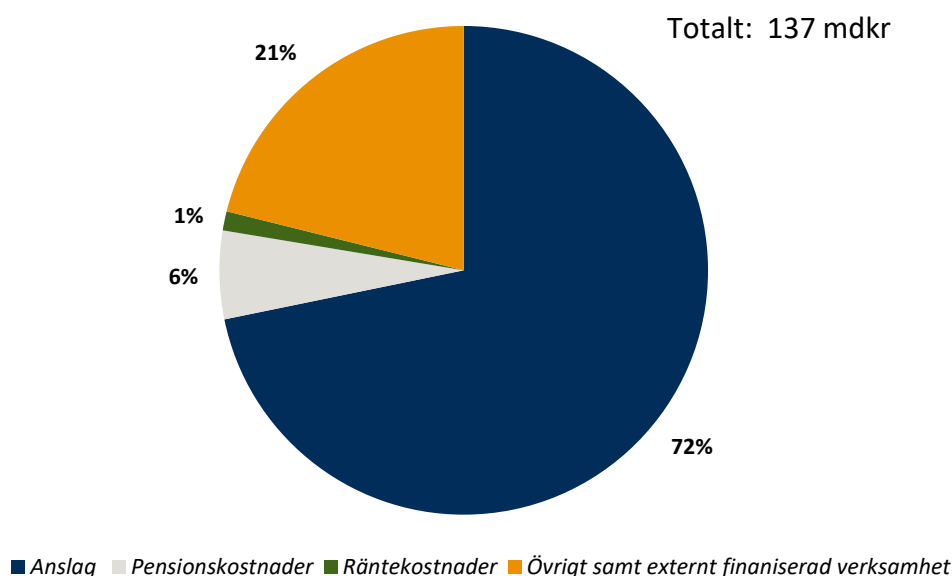
I Figur 3 nedan illustreras fördelningen av Region Stockholms intäkter. Verksamheten finansieras till största delen av samlade skatteintäkter som under 2024 står för 78 procent av de totala intäkterna. Koncernens näst största intäkt utgörs av biljettintäkter inom kollektivtrafiken som står för sju procent av de totala intäkterna. Riktade statsbidrag är budgeterade till samma nivå som prognosen för 2023 vilket motsvarar tre procent av de totala intäkterna. Försäljning av varor och tjänster, främst inom hälso- och sjukvården, uppgår till sex procent. Övriga intäkter, till stor del statsbidrag för momscompensation, uppgår också till fem procent.

Figur 3. Fördelning av Region Stockholms intäkter 2024, miljarder kronor

Figur 4 illustrerar hur Region Stockholms intäkter budgeteras 2024. Cirka 98,0 miljarder kronor (72 procent) finansierar anslagen till nämnderna. Av anslagen finansierar 81 miljarder kronor (83 procent) hälso- och sjukvård, 13,9 miljarder kronor (14 procent) allokeras till kollektivtrafik medan 3,1 miljarder kronor (3 procent) allokeras till övrig verksamhet som exempelvis kultur och regionalt utvecklingsarbete.

Figur 4. Finansiering av Region Stockholms verksamhet 2024, miljarder kronor

Vidare används 8,0 miljarder kronor (6 procent) för att finansiera pensionskostnader och 1,9 miljarder kronor (drygt en procent) för att finansiera räntekostnader medan 32,6 miljarder kronor (närmare 21 procent) finansierar övrig verksamhet; till övervägande del kollektivtrafikens verksamhet genom biljettintäkter.

3.2 Resultaträkning

Budgeterat resultat

Den ekonomiska situationen förblir, från föregående år, mycket osäker och utmanande. Höga pensionskostnader, höga avgift till kommunalekonomisk utjämning och låga intäkter från riktade statsbidrag. Till det kommer en hög inflation, höga räntor och en för hög kostnadsnivå i verksamheten vilket skapar underskott inom nämnder och bolag.

Under 2023 och 2024 har inflationen haft en kraftig påverkan på Region Stockholms pensionsavsättning. Värdesäkringen av pensionsförpliktelse inom avsättningarna i balansräkningen i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings, RKR:s, regelverk innebär en stor tillfällig belastning på koncernens resultat. Belastningen bedöms leda till underskott som inte kan hanteras med tillfälliga åtgärder, vare sig högre skattesats eller kostnadsreduktioner i verksamheten. Detta innebär sammantaget att Region Stockholm under 2023 och 2024 inte har förutsättningar att nå en ekonomi i balans i enlighet med kommunallagens krav.

Det budgeterade resultatet för 2024 uppgår till -4 032 miljoner kronor. För det negativa resultatet åberopas synnerliga skäl i enlighet med kommunallagens kapitel 11 § 5, med anledning av de tillfälligt högre pensionskostnaderna. Det är av stor vikt att Region Stockholms nämnder och bolag effektiviserar resursanvändningen och därmed begränsar kostnadsutvecklingen under den kommande perioden. Det ska ske genom exempelvis effektivare samordning av gemensamma resurser, effektiva vårdkedjor och förbättrad arbetsmiljö. Inom kollektivtrafiken behöver verksamheten anpassas för att möta ett minskat resande och en långsammare befolkningsutveckling än tidigare bedömt. Utan verksamhetsförändringar eller intäktsförstärkningar kommer den höga kostnadsnivån att skapa ett ännu större och växande underskott.

Region Stockholm planeras 2025 åter nå en ekonomi i balans enligt god ekonomisk hushållning med ett resultat som motsvarar Region Stockholms behov av överskott, på 2 796 miljoner kronor. Överskottet motsvarar 2,6 procent av de samlade skatteintäkterna. Soliditeten kommer att minska ytterligare under 2024 med anledning av det negativa resultat som regionfullmäktige åberopar synnerliga skäl för. Under planperioden 2025–2026 kommer soliditeten öka i enlighet med det finansiella målet för en god ekonomisk hushållning. Detta under förutsättning att samtliga resultatåtgärder som budgeten för 2024 och plan för 2025–2026 genomförs.

Tabell 8. Resultaträkning för 2024 med plan för 2025–2026

Resultaträkning	Utfall	Budget	Prognos	Budget	Ändring	Plan	Plan
Mnkr	2022	2023	2023	2024	B24/Pr23	2025	2026
Verksamhetens intäkter	30 358	29 809	29 716	29 196	-1,8%	29 566	30 425
Personalkostnader och inhyrd personal	-33 124	-31 683	-33 648	-36 094	7,3%	-36 789	-38 028
Pensionskostnader	-5 163	-7 193	-7 707	-8 734	13,3%	-6 221	-5 536
Köpt hälso- och sjukvård, tandvård, mm.	-25 503	-26 518	-28 050	-29 641	5,7%	-31 112	-33 432
Köpt trafik	-16 223	-16 285	-15 935	-16 425	3,1%	-15 723	-16 401
Övriga kostnader	-29 114	-33 435	-30 815	-31 837	3,3%	-32 709	-34 771
Verksamhetens kostnader	-109 126	-115 113	-116 155	-122 730	5,7%	-122 554	-128 168
Avskrivningar	-6 890	-7 264	-7 054	-7 656	8,5%	-8 107	-8 632
Verksamhetens nettokostnader	-85 658	-92 567	-93 493	-101 191	8,2%	-101 095	-106 375
Skatteintäkter	87 661	91 670	92 941	99 477	7,0%	104 798	110 161
Generellt statsbidrag	7 383	7 573	7 665	7 894	3,0%	8 131	8 375
Utjämningsystemet	-2 284	-5 041	-4 095	-4 039	-1,4%	-5 140	-5 925
Summa samlade skatteintäkter	92 760	94 202	96 511	103 332	7,1%	107 790	112 611
Verksamhetens resultat	7 102	1 635	3 018	2 142	-29,0%	6 695	6 236
Finansiella intäkter	87	73	199	162	-18,2%	144	140
Räntekostnader mm.	-1 333	-1 440	-1 483	-1 890	27,4%	-2 218	-2 287
Pensionskostnader finansiell del	-891	-3 724	-3 747	-4 446	18,7%	-1 825	-1 116
Årets resultat	4 965	-3 456	-2 013	-4 032		2 796	2 972

Resultaten förutsätter att ovan nämnda resultatstärkande åtgärder genomförs, att de samlade skatteintäkterna följer nuvarande prognos samt att biljettintäkterna inom kollektivtrafiken följer budget. För att förstärka Region Stockholms ekonomi och värna kärnverksamheterna höjs skattesatsen med 30 öre 2024, vilket motsvarar 2,4 miljarder kronor.

De budgeterade resultaten för 2025–2026 ska vidare ge förutsättningar för en god hushållning även under kommande budgetperioder, bland annat genom att soliditeten ökar.

De ekonomiska förutsättningarna, och behovet av att stärka Region Stockholms ekonomiska ställning, innebär att kostnadsökningstakten inklusive högre pensionskostnader under 2024–2026, i genomsnitt inte kan överstiga 3,0 procent i förhållande till de budgeterade totala intäkterna. Detta kan jämföras med kostnadsökningstakten för perioden 2016–2019 som i genomsnitt var 4,6 procent per år.

Slutligen präglas förutsättningarna för såväl intäkter som kostnader av stor osäkerhet givet omvärldsfaktorer kopplade till löne- och prisutveckling, utvecklingen på räntemarknaden samt tillgången på material och resurser. Det understryker ytterligare Region Stockholms behov av god ekonomisk

och verksamhetsmässig planering samt en fortsatt stark finansiell ställning för att säkerställa leveransen av hälso- och sjukvård och kollektivtrafik.

Region Stockholms intäkter

Budget 2024 innebär en ökning av Region Stockholms totala intäkter med sammantaget 6,9 procent jämfört med budget 2023 till nära 133 miljarder kronor. En stark bidragande orsak till förändringen är höjningen med skattesatsen med 30 öre. Höjningen motsvarar en intäktsförstärkning med 2,4 miljarder kronor. Jämfört med prognosen i delårsbokslutet augusti 2023 innebär intäkterna en ökning med 5,0 procent. De totala intäkterna består av samlade skatteintäkter och verksamhetens intäkter. Förändringen i förhållande till såväl budget 2023 som prognosen är mindre än före pandemiåren under perioden 2016–2019 då ökningstakten var i genomsnitt 5,3 procent; skillnaden motsvarar drygt en miljard kronor jämfört med budget och nära tre miljarder kronor jämfört med prognosen för 2023. För 2025 och 2026 budgeteras de totala intäkterna öka med 3,6 procent respektive 4,1 procent.

Givet osäkerheterna kopplade till konjunktorens utveckling kan intäkterna dessutom komma att behöva revideras ned i ett senare skede. Det råder även osäkerhet gällande villkoren för statsbidragen, i synnerhet de riktade statsbidragen. För att hantera de risker som återspeglas i budgeten, har koncernfinansiering budgeterat med marginaler för att omhänderta eventuella negativa resultateffekter.

De samlade skatteintäkterna, som utgörs av skatteintäkter, generella statsbidrag, främst läkemedelsförmånen, samt avgifter och bidrag till kommunalekonomisk utjämning, uppgår till cirka 78 procent av de totala intäkterna. De utgör basen i Region Stockholms ekonomi inklusive i finansieringen av anslagen till nämnderna. De budgeterade samlade skatteintäkterna utgår från en prognos baserad på SKR:s prognos från den 26 augusti, se vidare i kapitel 2.

Sammantaget budgeteras skatteintäkterna öka med 8,5 procent 2024 i jämförelse med budget 2023, vilket motsvarar en ökning med 7,0 procent jämfört med delårsbokslutet i augusti 2023. Skatteintäkterna har förstärkts med höjningen av skattesatsen med 30 öre till 12,38 öre per intjänad krona, Höjningen är nödvändig för att hindra stora nedskärningar i kärnverksamheterna i Region Stockholm till följd av inflationen. Alternativet hade varit ytterligare mycket stora och kännbara besparingskrav på såväl hälso- och sjukvården som kollektivtrafiken. Därutöver stärks skatteunderlaget och regeringens aviserade generella statsbidrag i förhållande till den prognos som användes i budget 2023 för planåret 2024.

Region Stockholms utgifter inom det kommunalekonomiska utjämningsystemet budgeteras minska med 1 002 miljoner kronor under 2024 jämfört med budget 2023 och för att sedan öka med 1 100 respektive 786 miljoner kronor 2025 och 2026. Det kommunalekonomiska utjämningsystemet försämrar Region Stockholms förutsättningar att bedriva verksamhet. Den sammantagna utgiften uppgår 2024 till 4 miljarder kronor, vilket som jämförelse motsvarar omsättningen för ett normalstort akutsjukhus.

Biljettintäkterna budgeteras att öka med 2,4 procent 2024 eller motsvarande 223 miljoner kronor. Biljettintäkterna består av tre huvudsakliga komponenter, prisförändringar, antal betalande resenärer samt mix av biljettsortiment. Biljettintäkterna behöver öka i takt med den prisutveckling och det trafikutbud som är avtalad med leverantörer samt att skapa utrymme för att finansiera ökade kostnader allteftersom nya anläggningar driftsätts. Under planåren 2025–2026 budgeteras biljettintäkternas ökningstakt till 2,2 procent respektive 2,4 procent. För 2024 höjs priset på enkelbiljetter med tre kronor till 42 kronor och priset på en 30-dagarsbiljett höjs med 50 kronor till 1 020 kronor. För 2025 höjs priset på en 30-dagarsbiljett med ytterligare 40 kronor till 1 060 kronor.

Efter pandemiåren har förändrade resmönster fått till följd att resandet i kollektivtrafiken har minskat. Trafiknämndens arbete med att utveckla sitt reseerbjudande har lett till högre biljettintäkter per validering och budgeteringen av kollektivtrafikens intäkter förutsätter ett fortsatt utvecklingsarbete för att stärka resandet. För att säkerställa intäkterna inom kollektivtrafiken ska biljettsortimentet vara utformat så att det säkerställer finansieringen av den verksamhet som bedrivs, vara marknadsmässigt samt bidra till ett ökat resande. Trafiknämnden behöver också se vilka prishöjningar som är adekvata över tid för att möta de kostnadsökningar som verksamheten står inför. Trafiknämnden och bolaget ska se över hur utbudet kan anpassas till de nya omständigheterna. Verksamhetsförändringarna ska vara genomförda till 2025 då bolagets resultat ska vara i enlighet med resultatkravet.

De riktade statsbidragen har minskat sedan 2022, till följd av minskade pandemiinriktade statsbidrag. Under 2023 prognostiseras statsbidragen uppgå till 4,3 miljarder kronor. I budgeten antas de riktade statsbidragen uppgå till 4,1 miljarder kronor för 2024 samt för planåren 2025 och 2026. De riktade statsbidragen är inte ett ställningstagande för regionfullmäktiges beslut, utan slutlig justering kommer att inarbetas i verksamhetsplaneringen i enlighet med regeringens budgetproposition samt de överenskommelser som ingås mellan parterna.

Övriga verksamheters intäkter, exklusive biljettintäkter inom kollektivtrafiken och riktade statsbidrag, budgeteras jämfört med budget

2023 minska med 5,9 procent till 15,6 miljarder kronor. Minskningen beror på den planerade försäljningen av hälso- och sjukvårdstjänster vid Karolinska Universitetssjukhuset. I enlighet med Region Stockholms policy för god ekonomisk hushållning budgeteras inte reavinster från försäljning av fastigheter och egendom. Den slutliga budgeteringen av dessa intäkter görs av nämnder och bolag i samband med verksamhetsplaneringen. Om intäkterna utvecklas i lägre takt behöver också kostnadsökningen begränsas ytterligare.

Verksamhetens kostnader

Region Stockholm tillämpar resultatstyrning, vilket innebär att de totala intäkterna och det budgeterade resultatet begränsar hur mycket kostnaderna kan tillåtas att öka. Sammantaget budgeteras verksamhetens kostnader öka med 6,6 procent 2024 jämfört med budget 2023 och med 5,7 procent i jämförelse med prognosen för 2023. En stor del av kostnadsökningen härleds till de högre pensionskostnaderna och möjliggörs av det budgeterade underskottet för vilket Region Stockholm åberopar synnerliga skäl. Räknas pensionskostnaderna bort innebär det att kostnaderna budgeteras öka med 5,6 procent 2024 jämfört med budget 2023. För 2025 budgeteras verksamhetens kostnader minska med 0,1 procent och för 2026 öka med 4,6 procent, minskningen 2025 beror främst på de lägre pensionskostnaderna.

I förutsättningarna inför planår 2024 i Budget 2023 antogs verksamheterna under 2023 och 2024 genomföra effektiviseringsåtgärder för att komma i balans till 2025. Givet de förutsättningar som framkommit i nämnder och bolags budgetunderlag är den samlade bedömningen att det inte är rimligt att genomföra kostnadsänkande åtgärder i den omfattning som planeringsförutsättningarna stipulerade. Detta innebär att de ekonomiska förutsättningarna är oförändrade jämfört med budget 2023, inkluderat tillskottet på två miljarder kronor till akutsjukhusen. Den totala kostnadsutvecklingen behöver utvecklas i enlighet med budget för att det ska vara möjligt att nå en ekonomi i balans till 2025. För detta krävs alltså verksamhetsförändringar under 2024 som innebär att personalresurser och övriga resurser används mer effektivt.

Kostnaderna för egen och inhyrd personal förväntas 2024 öka med 13,9 procent jämfört med budget 2023, eller 7,3 procent jämfört med 2023 års prognos. Som jämförelse ökade personalkostnaderna med i genomsnitt 4,8 procent per år 2016–2019, före pandemin. Den främsta anledningen till den högre ökningstakten är det så kallade märket på arbetsmarknaden 2023 och 2024 som ger helårseffekt 2024. Lönekostnaderna bedöms inte kunna öka utöver det som har budgeterats för budgetåret 2024. Kostnaderna för inhyrd personal budgeteras att minska.

Pensionskostnaderna under verksamhetens kostnader budgeteras att öka ytterligare med 1,5 miljarder kronor till 8,7 miljarder. Ökningen påverkar resultatet negativt, för vilket regionfullmäktige åberopar synnerliga skäl. För 2025 antas pensionskostnaderna minska med 2,5 miljarder kronor till en nivå som står i paritet med ett normalår. För planår 2026 antas en ytterligare minskning med 685 miljoner kronor.

Kostnaderna för köpt hälso- och sjukvård, tandvård med mera, har budgeterats öka med 11,8 procent 2024 jämfört med budget 2023, eller med 5,7 procent jämfört med 2023 års prognos.

Kostnaderna för köpt trafik budgeteras öka med 0,8 procent 2024 jämfört med budget 2023, eller öka med 3,0 procent i jämförelse med 2023 års prognos. Förändringen jämfört med 2023 ställer krav på effektiviseringar och förutsätter att intäkterna utvecklas i enlighet med budgeten så att trafiknämnden uppnår sitt resultatkrav.

Posten övriga kostnader inkluderar samtliga övriga kostnader, exempelvis material- och läkemedelskostnader, lämnade bidrag samt lokal- och fastighetskostnader. Dessa övriga kostnader budgeteras minska med 4,7 procent, vilket motsvarar 1,6 miljarder kronor. Minskningen beror dels på omfördelning av budgeterade marginaler för att täcka de ökade pensionskostnaderna, dels på det tidigare nämnda behovet av resultatförstärkande åtgärder.

Kapitalkostnader

Region Stockholms avskrivningskostnader har ökat de senaste åren i takt med färdigställande och driftsättning av sjukhusinvesteringar samt utökad service och kvalitet inom kollektivtrafiken. Det innebär att avskrivningskostnadernas andel av kostnaderna ökar. Ett flertal investeringsobjekt har drabbats av försenade tidplaner vilket har skjutit fram driftsättningar och därmed de nya anläggningarnas påverkan på resultatet. Av detta skäl budgeteras avskrivningskostnaderna under 2024 öka med 5,4 procent, till 7,7 miljarder kronor. Avskrivningskostnaderna budgeteras därefter öka med 5,9 procent 2025 och med 6,5 procent 2026. Förseningarna leder ofta till fördröjningar av investeringsobjekten och högre kapitalkostnader när objekten väl driftsätts.

Den globala ränteuppgången kommer att påverka Region Stockholms räntekostnader framöver. Dock kommer högre räntor att få ett succesivt genomslag tack vare en förutsägbar och väldiversifierad struktur för räntebindningen i skuldportföljen. Exponeringen på olika löptider är begränsad, bland annat ränteomsätts maximalt 32 procent inom ett år. Den genomsnittliga räntebindningstiden för skuldportföljen är för närvarande cirka tre år.

Finansiella kostnader inkluderar bland annat räntekostnader för upptagna lån och leasingkulder samt pensionskostnadernas finansiella del. De finansiella kostnaderna budgeteras 2024 öka med 1,2 miljarder kronor med anledning av de högre pensionskostnaderna. Räntekostnaderna för upptagna lån och leasing budgeteras uppgå till 1,9 miljarder kronor under 2024.

3.3 Balansräkning

Region Stockholms anläggningstillgångar beräknas 2024 till 163 miljarder kronor, varav ökade investeringsutgifter står för 21,7 miljarder kronor. Det är en nettoökning med 13,5 miljarder kronor jämfört med prognosen för 2023. Av anläggningstillgångarna uppgår pågående, ej driftsatta anläggningar till 48 miljarder kronor. Värdet av koncernens tillgångar, som totalt uppgår till cirka 180 miljarder kronor, motsvarar cirka 72 200 kronor per invånare i länet.

Tabell 9. Balansräkning för 2024 med plan för 2025–2026

Balansräkning	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2022	2023	2024	2025	2026
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	628	939	880	948	1 039
Materiella anläggningstillgångar	135 453	145 770	159 345	170 631	175 019
Finansiella anläggningstillgångar	3 121	3 117	3 117	3 117	3 117
Summa anläggningstillgångar	139 201	149 826	163 342	174 696	179 174
Omsättningstillgångar					
Övriga omsättningstillgångar	13 864	13 070	14 125	14 187	14 257
Kassa och bank	2 766	2 133	2 086	2 086	2 086
Summa omsättningstillgångar	16 630	15 203	16 211	16 273	16 343
Summa tillgångar	155 831	165 029	179 553	190 968	195 517
Eget Kapital					
Årets resultat	4 965	-2 013	-4 032	2 796	2 972
Övrigt eget kapital	22 036	24 259	24 957	20 924	23 720
Summa eget kapital	27 001	22 245	20 924	23 720	26 693
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	36 019	42 016	49 419	51 213	52 237
Andra avsättningar	619	694	416	415	415
Summa avsättningar	36 638	42 710	49 835	51 629	52 652
Skulder					
Långfristiga skulder lån och leasing	36 301	37 702	42 001	44 158	40 371
Övriga långfristiga skulder	26 050	32 218	37 997	42 582	47 999
Summa långfristiga skulder	62 351	69 920	79 998	86 740	88 370

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

 Diarienummer
RS 2023-0160

Kortfristiga skulder	29 841	30 155	28 796	28 879	27 802
Summa skulder	92 192	100 074	108 794	115 619	116 172
Eget kapital, avsättningar och skulder	155 831	165 029	179 553	190 968	195 517
<i>Ansvarsförbindelseför pensioner</i>	22 613	21 809	22 185	22 859	21 975
<i>Soliditet inklusive ansvarsförbindelsen</i>	2,8%	0,3%	-0,7%	0,5%	2,4%

Avsättningar för pensioner budgeteras öka netto med 7,4 miljarder kronor 2024 i förhållande till prognos för 2023. I enlighet med policyn för god ekonomisk hushållning återinvesteras avsatta medel för framtida pensionsutbetalningar i Region Stockholms investeringar. Avkastningen tryggas genom de effektiviseringskrav på verksamheten som resultatkraven ställer samt genom att upplåningen blir mindre. Region Stockholm gör därmed inga placeringar i värdepapper eller har avsatta medel för kapitalförvaltning för koncernens pensionsåtaganden.

Skulderna för nyupptagna lån och leasing budgeteras öka med 4,6 miljarder kronor 2024. Övriga långfristiga skulder, bland annat medfinansiering av investeringar i anläggningstillgångar där Region Stockholm har slutit överenskommelser med staten och berörda kommuner, ökar netto med 5,6 miljarder kronor. Andelen räntebärande skulder justerat för kassalikviditet i förhållande till de totala intäkterna uppgår till 34 procent, vilket med marginal understiger gränsvärdet som är 50 procent.

År 2026 beräknas de långfristiga skulderna uppgå till drygt 40 miljarder kronor vilket kan jämföras med prognosen för 2023 som utgör ingående balans för 2024 och uppgår till nära 32 miljarder kronor.

I enlighet med att reavinster inte inkluderas i Region Stockholms budgeterade resultat, budgeteras följaktligen inte intäkter och likviditetsflöden vid försäljning av fastigheter. När försäljningar genomförs förändras Region Stockholms tillgångar och kassan förstärks vilket minskar koncernens upplåningsbehov under de kommande åren, vilket utgör en avvikelse mot budget.

3.4 Finansiella mål för god ekonomisk hushållning

I enlighet med kommunallagen ska Region Stockholm ha riktlinjer för mål för en god ekonomisk hushållning. Detta omsätts i Region Stockholm genom Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021-0285) där det anges att det i den årliga budgeten ska finnas mål och indikatorer som stödjer det.

Region Stockholms soliditet behöver öka. Detta för att Region Stockholms långsiktiga betalningsförmåga ska vara stabil och för att säkerställa att koncernen kan hantera sina åtaganden för investeringar, skulder och pensioner. Vid 2019 års utgång var soliditeten 9,7 procent eller -7,1 procent om ansvarsförbindelsen för pensioner inkluderas. Till och med 2022 steg den till 17,3 procent, eller 2,8 procent inkluderat ansvarsförbindelsen. Detta med anledning av det höga resultatet till följd av effekter av engångskaraktär kopplade till pandemin samt lägre pensionskostnader. Soliditeten prognostiseras för 2023 till 0,3 procent när ansvarsförbindelsen för pensioner medräknas.

Tabell 10. Region Stockholms soliditet, inklusive ansvarsförbindelsen för pensioner

	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2022	2023	2024	2025	2026
Soliditet inklusive ansvarsförbindelsen	2,8%	0,3%	-0,7%	0,5%	2,4%

Soliditeten minskar 2024 till följd av att Region Stockholm budgeterar med negativa resultat, med återopande av synnerliga skäl för de tillfälligt högre pensionskostnaderna. Soliditeten ska senast vid 2026 års utgång återgå till 2,4 procent, vilket innebär en återgång till positiv soliditet. På längre sikt ska soliditeten öka årligen till motsvarande nivå som utfallet för 2022.

Enligt policyn för god ekonomisk hushållning ska budgeten ange hur stor andel nyinvesteringar som kan finansieras med upptagna lån, vilket framgår av nästa avsnitt.

3.5 Kassaflödesanalys och finansieringsbudget

Kassaflödet från den löpande verksamheten beräknas vara stabilt under 2024 och öka ytterligare under planåren 2025–2026. Detta främst till följd av att avskrivningarna ökar i takt med att investeringar driftsätts. Avsättningarna för pensioner påverkar Region Stockholms kassaflöde positivt.

Investeringarna i anläggningstillgångar beräknas öka 2024 i förhållande till prognosen för 2023 och därefter beräknas volymen investeringsutgifter minska 2025 och 2026. Den ökade volymen avspeglas i det ökade finansieringsbehovet under perioden.

Tabell 11. Kassaflödesanalys för 2024 med plan för 2025–2026

Kassaflödesanalys	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2022	2023	2024	2025	2026
Den löpande verksamheten					
Årets resultat	1 821	-2 013	-4 032	2 796	2 972
Justering för ej likviditetspåverkande poster	10 178	10 383	15 807	9 531	13 510
Minskning av avsättningar pga utbetalningar	0	0	0	0	0
Medel från verksamheten före förändringar av rörelsekapital	11 999	8 370	11 774	12 328	16 482
Ökning(-) resp minskning(+) av förråd och varulager	171	-58	-23	-37	-41
Ökning(-) resp minskning(+) kortfristiga fordringar	-4 066	851	-1 032	-25	-29
Ökning (+) resp minskning (-) av kortfristiga skulder (exkl. leasing- och lånefinansiering)	4 076	314	-1 359	83	-1 077
Kassaflöde från den löpande verksamheten	12 179	9 477	9 360	12 349	15 335
Investeringsverksamheten					
Investering i immateriella anläggningstillgångar	92	0	0	0	0
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Investering i materiella anläggningstillgångar	-13 013	-16 657	-21 472	-19 325	-17 207
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Investering i finansiella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-12 921	-16 657	-21 472	-19 325	-17 207
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån	0	2 826	2 478	2 193	0
Amortering av långfristiga skulder	0	0	0	0	0
Ökning/minskning långfristiga fordringar	-1 723	4	0	0	0
Förändring långfristiga skulder	4 242	3 942	9 719	5 015	1 989
Förändring av leasingfinansiering	-1 303	-1 009	-134	-231	-117
Erhållna bidrag	0	0	0	0	0
Minskning av avsättningar pga utbetalningar	0	0	0	0	0

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Övrig finansiering	0	0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	1 216	5 763	12 064	6 976	1 872
Utbetalning bidrag till statlig infrastruktur					
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur	0	0	0	0	0
Årets kassaflöde	474	-1 417	-48	0	0
Likvida medel vid årets början	6 462	2 766	2 133	2 086	2 086
Likvida medel vid årets slut	6 936	1 349	2 086	2 086	2 086

Självfinansieringen av Region Stockholms tillgångar exklusive medfinansiering uppgår till 72 procent för budgetåret 2024 och beräknas uppgå till i genomsnitt 91 procent under planåren 2025–2026.

Tabell 12. Finansieringsbudget för 2024 med plan för 2025–2026

	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2022	2023	2024	2025	2026
Investeringar	13 013	16 711	21 675	20 546	15 065
Finansiering egen likviditet	-9 541	-9 477	-11 369	-13 570	-9 406
Medfinansiering	-3 472	-6 501	-5 959	-4 819	-5 659
Lån- och leasingfinansiering	0	-732	-4 347	-2 157	0
Resultat	0	0	0	0	0
<i>Finansieringsgrad (exkl. medfinansiering)</i>	<i>100%</i>	<i>93%</i>	<i>72%</i>	<i>86%</i>	<i>100%</i>

3.6 Anslag till nämnder

Anslagsjusteringar

Anslagen till nämnder ökar med totalt 4,0 procent 2024 jämfört med budget 2023, till 98,0 miljarder kronor. Uppräkningen inkluderar kompensation för kostnadsutvecklingen inom nämndernas ansvarsområden. Utöver anslaget erhåller de flesta nämnderna en ersättning för de tillfälligt högre pensionskostnaderna år 2024.

Anslagen utgår från de anslag som beslutats i Budget 2023 för planåren 2024–2025 samt beslutade tekniska justeringar i regionstyrelsens beslut om Avstämning av Budget 2023 för Region Stockholm (RS 2022-0638). I Specifika uppgifter för respektive nämnd framgår av kapitel 5. För 2025 och 2026 ges nämnderna en sammantagen uppräknings på totalt 4,1 respektive 4,1 procent.

Tabell 13. Anslagsjusteringar i förhållande till planår 2024 i Budget 2023 samt ärendet Avstämning av Budget 2023 för Region Stockholm, miljoner kronor

Anslagsjustering	Nämnd	2024	2025	2026
------------------	-------	------	------	------

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Uppräkning av anslag	Hälso- och sjukvårdsnämnden ¹	2 217,3	2 318,5	2 423,8
Flytt av anslag till PVN	Hälso- och sjukvårdsnämnden ¹	-1 171,0	-1 218,0	-1 267,0
Tillfälligt höjt anslag	Hälso- och sjukvårdsnämnden ¹	50,0	-	-
Ersättning för strategiska investeringar	Hälso- och sjukvårdsnämnden ¹	-	152,0	354,0
Uppräkning av anslag	Primärvårdsnämnden	412,0	575,0	739,0
Flytt av anslag från HSN	Primärvårdsnämnden	1 171,0	1 218,0	1 267,0
Förändrat anslag	Patientnämnden	-0,2	-0,5	-0,8
Uppräkning av anslag	Trafiknämnden - TF	562,0	562,0	562,0
Flytt av fraktbidrag i enlighet med budget 2023 för Region Stockholm	Trafiknämnden - TF	3,0	3,0	3,0
Tillskott för säkrare pendeltågstrafik	Trafiknämnden - TF	75,0	75,0	75,0
Kompensation för den höjda åldersgränsen	Trafiknämnden - TF	20,0	20,0	20,0
Förändrat anslag	Trafiknämnden - Ftj	-31,0	-31,0	-31,0
Anslag, kompensation för räntekostnader	Trafiknämnden – FUT	21,0	23,0	-37,0
Förändrat anslag	Kulturnämnden	-20,3	-24,9	-29,9
Uppräkning av anslag	Regionstyrelsen	135,0	221,7	311,3
Flytt av ALMI driftsbidrag i enlighet med budget 2023 för Region Stockholm	Regionstyrelsen	24,3	24,3	24,3
Flytt av CPMR medlemsavgift i enlighet med budget 2023 för Region Stockholm	Regionstyrelsen	0,4	0,4	0,4
Flytt av bidrag Stiftelsen Flemingsberg i enlighet med budget 2023 för Region Stockholm	Regionstyrelsen	1,3	1,3	1,3
Flytt Connect Sweden medlemsavgift i enlighet med budget 2023 för Region Stockholm	Regionstyrelsen	0,5	0,5	0,5
Besparing på den politiska organisationen	Regionstyrelsen	-1,0	-	-
Uppräkning av anslag	Klimat- och regionutvecklingsnämnden	2,8	1,5	0,2

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Flytt av fraktbidrag i enlighet med budget 2023 för Region Stockholm	Klimat- och regionutvecklingsnämnden	-3,0	-3,0	-3,0
Flytt av ALMI driftsbidrag i enlighet med budget 2023 för Region Stockholm	Klimat- och regionutvecklingsnämnden	-24,3	-24,3	-24,3
Flytt av CPMR medlemsavgift i enlighet med budget 2023 för Region Stockholm	Klimat- och regionutvecklingsnämnden	-0,4	-0,4	-0,4
Flytt av bidrag Stiftelsen Flemingsberg i enlighet med budget 2023 för Region Stockholm	Klimat- och regionutvecklingsnämnden	-1,3	-1,3	-1,3
Flytt Connect Sweden medlemsavgift i enlighet med budget 2023 för Region Stockholm	Klimat- och regionutvecklingsnämnden	-0,5	-0,5	-0,5
Ändrade anslag		3 432,6	3 882,4	4 376,6

Hälso- och sjukvårdsnämndens anslag höjs med 4,9 procent jämfört med 2023 års budget inkluderat tillskottet till akutsjukhusen på två miljarder kronor samt att tillskottet på 433 miljoner permanentas samt att ytterligare en tillfällig höjning på 50 miljoner kronor tillkommer 2024. Det högre anslaget beaktat dessa justeringar uppgår till 2,2 miljarder kronor.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har identifierat att ett flertal områden ska hanteras av primärvårdsnämnden som idag återfinns inom hälso- och sjukvårdsnämnden. Det omfattar verksamheterna hjälpmedel som förskrivs i primärvården; asyltandvården samt ansvaret för fysioterapeuter. Sammantaget justeras primärvårdsnämndens med 1 171 miljoner kronor 2024 och 1 218 respektive 1 267 miljoner kronor 2025 respektive 2026. Hälso- och sjukvårdsnämndens anslag minskas samtidigt med motsvarande. Utan denna justering är hälso- och sjukvårdsnämndens anslagshöjning 6,7 procent.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har sedan 2016 erhållit ersättning för den nya sjukhusanläggningen Nya Karolinska Solna och de så kallade strategiska investeringar i lokaler och medicinteknisk utrustning som ingick i Framtidsplanen för hälso- och sjukvård. Ersättningen ingår i hälso- och sjukvårdsnämndens anslag och har årligen räknats upp i enlighet med regionfullmäktiges beslut om anslag i budgeten. Där tillkommer också växling för Karolinska Universitetssjukhusets erhållna rabatt på 150 miljoner kronor till ersättning genom hälso- och sjukvårdsnämndens avtal med Karolinska Universitetssjukhuset. Den sammantagna ersättningen uppgår 2024 till 3 087,6 miljoner kronor. Inför planeringen 2025 och 2026 höjs ersättningen givet driftsättningen av ny vårdbyggnad 61 vid Danderyds Sjukhus och modernisering av vårdplatser i byggnaderna 17 och 18 vid Södersjukhuset. Nämndens anslag höjs med anledning av detta ändamål med 152 miljoner kronor 2025 och 354 miljoner kronor 2026. Ersättningen sker i enlighet med regionfullmäktiges beslut vid genomförandebesluten som anger att hälso- och sjukvårdsnämnden ska inarbeta ersättningen i

avtal med vårdgivarna. Utbetalningen är villkorad driftsättningen, vid en eventuell försening betalas inte ersättningen ut.

Primärvårdsnämnden erhåller, förutom flytten av ansvar från hälso- och sjukvårdsnämnden som nämnts i tidigare text, ett höjt anslag på 412 miljoner kronor 2024 samt 575 miljoner kronor och 739 miljoner kronor respektive planår 2025 och 2026.

Patientnämnden erhåller uppräknings på 3,3 procent i förhållande till 2023 års budget.

Trafiknämnden erhåller ett anslag till trafikförvaltningen ett permanent höjt anslag på 552 miljoner kronor, ett permanent tillskott för att finansiera insatser för en tryggare, säkrare och bättre fungerande pendeltågstrafik på 75 miljoner kronor samt ett permanent tillskott som kompensation för den höjda åldersgränsen på 20 miljoner kronor. Trafiknämnden erhåller ett anslag till trafikförvaltningen därutöver tre miljoner kronor givet att ansvaret för fraktbidrag förs över. Förvaltning för utbyggd tunnelbana erhåller ytterligare 21 miljoner kronor för att täcka högre räntekostnader för upptagna lån. Färdtjänstverksamheten erhåller under 2024 en minskad uppräknings på motsvarande 31 miljoner kronor vilket permanentar den temporära sänkningen i Budget 2023. Sammantaget höjs trafiknämndens anslag med 10,1 procent 2024 i jämförelse med 2023 inkluderat färdtjänstens verksamhet.

Kulturnämnden erhåller en sänkt uppräknings av anslaget med 20,3 miljoner kronor, vilket motsvarar 3,3 procent ökning jämfört med 2023.

Regionstyrelsens anslag ökar 2024 med 135 miljoner kronor, vilket motsvarar en 3,3 procent ökning jämfört med 2023. Under 2024 tillförs ett högre anslag på totalt 26,5 miljoner kronor för flytt av ALMI driftsbidrag, flytt av CPMR medlemsavgift, flytt av bidrag Stiftelsen Flemingsberg och flytt av Connect Swedens medlemsavgift från klimat- och regionutvecklingsnämnden. Sammantaget minskar regionstyrelsens anslag med 1,4 procent jämfört med budget 2023 till följd av att medel för god ekonomisk hushållning upphör 2024.

Klimat- och regionutvecklingsnämndens anslag minskar i budget 2024 med 26,7 miljoner kronor jämfört med planår 2024 i Budget 2023. För 2024 minskar anslaget med 29,5 miljoner kronor för flytt fraktbidrag till trafiknämnden samt flytt av ALMI driftsbidrag, flytt av CPMR medlemsavgift, flytt av bidrag Stiftelsen Flemingsberg och flytt av Connect Swedens medlemsavgift till regionstyrelsen Sammantaget minskar klimat- och regionutvecklingsnämndens anslag med 12,5 procent jämfört med budget 2023.

Riktade statsbidrag vidareförmedlas inom Region Stockholm direkt till den nämnd vars ansvarsområde de avser. När det krävs kontinuitet i finansieringen, till exempel inom området god och nära vård, finansierar en del av det riktade statsbidraget anslaget. I det fall ett riktat statsbidrag skulle upphöra eller ges ändrade förutsättningar, skapar denna hantering en säkerhet för verksamheten då finansieringen är garanterad. Hanteringen avser i budget 2024 delar av det riktade statsbidraget, som hittills varit namngivet insatser för en god och nära vård, med 760 miljoner kronor som finansierar anslaget till regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden.

Anslag 2024 och plan för åren 2025-2026

Anslagen enligt tabellen nedan ska ge kostnadstäckning för drift- och kapitalkostnader inom respektive nämnds ansvarsområde.

Tabell 14. Anslag till nämnder för 2024 samt planering för åren 2025–2026

Mnkr	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan
	2023	2024	B23/B24	2025	2026
Hälso- och sjukvårdsnämnden	63 779,6	66 896,8	4,9%	69 605,0	72 517,4
Primärvårdsnämnden	12 009,5	14 072,9	17,2%	14 782,4	15 515,0
Patientnämnden	33,9	35,0	3,3%	36,1	37,3
Trafiknämnden	12 278,5	13 522,8	10,1%	14 038,4	14 520,8
- varav trafikförvaltningen	10 887,8	11 983,3	10,1%	12 436,2	12 907,2
- varav färdtjänstverksamheten	1 177,0	1 177,0	0,0%	1 177,0	1 177,0
- varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	213,8	362,5	69,6%	425,2	436,6
Kulturnämnden	568,3	587,0	3,3%	606,4	626,4
Regionstyrelsen	2 752,6	2 714,0	-1,4%	2 803,7	2 895,4
- varav regionledningskontoret	514,0	556,2	8,2%	557,6	558,5
- varav politiska organisationen	210,2	205,2	-2,4%	205,2	205,2
- varav bidrag och övrigt	2 028,4	1 952,6	-3,7%	2 040,9	2 131,7
Klimat- och regionutvecklingsnämnden	186,7	163,4	-12,5%	169,8	176,4
Fastighets- och servicenämnden	0,0	0,0		0,0	0,0
Revisorskollegiet	38,5				
Summa anslag	91 647,6	98 031,4	7,0%	102 082,4	106 330,2

Revisorskollegiets anslag föreslås av regionfullmäktiges presidium.

3.7 Ersättning för tillfälliga pensionskostnader

Region Stockholms nämnder och bolag följer de redovisningsprinciper för beräkning av pensionsskuld samt kostnader för pensioner som lämnas av Rådet för kommunal redovisning, RKR. Enligt RKR:s beräkningsgrunder driver inflationen tillfälligt upp pensionskostnaderna som sammantaget beräknas öka med 5,8 miljarder kronor mer än ett normalt år innan 2023. Under 2024 ökar pensionskostnaderna ytterligare och beräknas till 1,5 miljarder kronor mer än för 2023. År 2025 prognostiseras inflationstakten

vara betydligt lägre och pensionskostnaden beräknas uppgå till 7,8 miljarder kronor, vilket är i linje med normala budgetförutsättningar.

Utöver anslagen ersätts nämnderna för de tillfälligt högre pensionskostnaderna. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska inom ramen för sina avtal med utförare i egen regi, samt genom medlemsbidrag till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, föra vidare ersättning för den högre pensionskostnaden. Trafiknämnden ska på motsvarande sätt ersätta bolagen inom SL-koncernen.

Tabell 15 Ersättning för tillfälliga pensionskostnader 2023-2025

Mnkr	Budget	Budget	Plan
	2023	2024	2025
Hälso- och sjukvårdsnämnden	3 749,9	5 485,5	0
Primärvårdsnämnden	0,0	0,0	0
Patientnämnden	3,3	5,2	0
Trafiknämnden	154,3	236,2	0
- varav trafikförvaltningen	154,3	236,2	0
- varav färdtjänstverksamheten	0,0	0,0	0
- varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	0,0	0,0	0
Kulturnämnden	10,7	15,7	0
Regionstyrelsen	54,5	81,9	0
Klimat- och regionutvecklingsnämnden	1,2	0,0	0
Fastighets- och servicenämnden	0,0	0,0	0
Revisorskollegiet	3,3	5,2	0
Summa ersättning	3 977,2	5 829,7	0

Serviceförvaltningen inom fastighets- och servicenämnden erhåller inget anslag utan säljer tjänster på affärsmässiga grunder. Under 2024 ges nämnden ett sänkt resultatkrav motsvarande pensionskostnadseffekten.

3.8 Resultatkrav för nämnder och bolag

Utgångspunkten för Region Stockholms verksamhets- och ekonomistyrning är mål- och resultatstyrning, vilket innebär att nämnder och bolag ska utföra sin verksamhet och uppnå fastställda mål samtidigt som de minst uppfyller det ekonomiska resultatkrav som regionfullmäktige har beslutat. Regionkoncernen består av resultatenheter och respektive bolag utgör naturligt en resultatenhet med anledning av associationsformen. En nämnd kan däremot ha ansvar för flera resultatenheter, det gäller bland annat fastighets- och servicenämnden.

Resultatkraven avser resultatet före bokslutsdispositioner och skatt och är minimikrav vilket innebär att resultat som överstiger resultatkravet får behållas inom det egna kapitalet, under förutsättning att koncernens eget

kapital ökar med motsvarande belopp. De överensstämmer med det kommunala balanskravet och inkluderar därför inte exempelvis reavinster.

Resultatkraven följer i huvudsak Region Stockholms beräkningsmodell för resultatkrav som beskrivs i Region Stockholms Riktlinjer för ekonomistyrning (RS 2021-0287) och är beslutad av regionfullmäktige i Budget 2019. Modellen beaktar koncernens behov av avkastning på återinvesterade medel bland annat för avsättningar för pensioner och avkastning på eget kapital. Modellen beaktar också att Region Stockholms bolag ska ha konkurrensneutrala förutsättningar och hänsyn ska tas till varje nämnds och bolags specifika förutsättningar.

För budgetåret 2024 och planåren 2025-2026 har de flesta resultatkrav justerats med anledning av förändrade förutsättningar. Villkor för resultatkraven beskrivs i respektive nämnds och bolags avsnitt i kapitel 5 och 6. En ny bedömning av resultatkraven görs inför Budget 2025.

Folktandvården, MediCarrier AB samt fastighets- och servicenämnden erhåller tillfälligt sänkta resultatkrav under 2024 för att kunna hantera högre pensionskostnader. Bolagen och nämnden ska dock leverera de resultat, exklusive effekten av den högre pensionskostnaden, som framgår av bolagens/nämndens respektive avsnitt.

I budgeten för 2023 erhöLL SL-koncernen ett sänkt resultatkrav till -1 202 miljoner kronor i syfte att ge ekonomiska förutsättningar för SL-koncernen att genomföra verksamhetsförändringar och minska utbudet i nivå med de lägre biljettintäkterna till följd av ett minskat resande. Givet den omställningsperiod som krävs för att anpassa utbud och kostnader till ett förändrat resande ges SL-koncernen under 2024 ett resultatkrav på -299 miljoner kronor. Under 2025 förväntas bolaget åter uppnå resultatkravet 749 miljoner kronor och 2026 förblir resultatkravet 749 miljoner kronor, som är beräknat och avvägt i enlighet med Region Stockholms resultatkravsmodell. Bolaget ska eftersträva förstärkt soliditet.

Det sammantagna resultatet för koncernen uppgår 2024 till -4 032,4 miljoner kronor, vilket understiger kommunallagens krav på ett resultat i balans. Ett balanskravsresultat som är negativt ska enligt kommunallagen återställas under de närmast följande tre åren. Regionfullmäktige kan dock besluta om att ett återställande inte ska göras om det finns synnerliga skäl och denna möjlighet tillämpas för budgetåret 2024.

Tabell 16. Resultatkrav för nämnder och bolag 2024–2026

	Budget	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2023	2024	2025	2026
<i>Hälso- och sjukvård</i>					

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

 Diarienummer
RS 2023-0160

Hälso- och sjukvårdsnämnden	0,0	-608,6	0,0	0,0	0,0
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje	0,1	-96,1	0,0	0,0	0,0
Primärvårdsnämnden	0,0	-112,5	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	0,0	1,5	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	201,0	-100,0	0,0	201,0	201,0
Karolinska Universitetssjukhuset	44,0	-600,0	54,0	59,0	59,0
Södersjukhuset AB	21,0	-165,0	26,0	26,0	26,0
Danderyds Sjukhus AB	24,0	-155,0	23,0	23,0	23,0
Södertälje Sjukhus AB	5,0	-63,0	6,0	6,0	6,0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	7,0	13,6	7,0	7,0	7,0
Folktandvården Stockholms Län AB	-12,4	0,0	-21,1	115,0	115,0
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	6,0	0,0	7,0	7,0	7,0
Tobiasregistret AB	0,0	14,1	0,0	0,0	0,0
MediCarrier AB	3,5	-3,5	4,0	11,0	11,0
Hälso- och sjukvård totalt	299,2	-1 874,5	105,9	455,0	455,0
Kollektivtrafik					
Trafiknämnden	-1 166,0	-642,8	-254,0	794,0	794,0
- varav trafikförvaltningen	32,0	95,4	41,0	41,0	41,0
- varav färdtjänstverksamheten	4,0	37,0	4,0	4,0	4,0
- varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
AB Storstockholms Lokaltrafik	-1 202,0	-775,2	-299,0	749,0	749,0
- varav AB SL Finans	0,0	230,4	0,0	0,0	0,0
- varav SL Nya Tunnelbanan AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- varav Waxholms Ångfartygs AB	0,0	24,6	0,0	11,0	11,0
Kollektivtrafik totalt	-1 166,0	-642,8	-254,0	794,0	794,0
Kultur					
Kulturnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholm Film AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kultur totalt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regionstyrelsen	0,0	143,4	0,0	0,0	0,0
Klimat- och regionutvecklingsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fastigheter och service					
Fastighets- och servicenämnden	493,0	614,4	507,5	593,0	599,0
- varav serviceförvaltningen	-65,0	-120,6	-65,5	8,0	8,0
- varav fastighetsförvaltningen	558,0	735,0	573,0	585,0	591,0
Locum AB	-12,1	-12,1	4,0	4,0	4,0
Fastigheter och service totalt	480,9	602,3	511,5	597,0	603,0
Övriga					
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

Landstingshuset Stockholm AB	0,0	-31,8	0,0	0,0	0,0
AB SLL Internfinans	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Koncerngemensamma funktioner					
Skadekontot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Koncernfinansiering	-3 070,2	-210,0	-4 395,9	950,3	1 120,3
Koncernjusteringar					
Totalt	-3 456,1	-2 013,4	-4 032,4	2 796,4	2 972,3

3.9 Koncernfinansiering

Koncernfinansiering är Region Stockholms centrala redovisningsenhet där poster av regionövergripande karaktär redovisas. Inom koncernfinansiering budgeteras samtliga regionövergripande kostnader, dessa fördelas till respektive nämnd och bolag i samband med rapportering av verksamhetsplaner och regionstyrelsens behandling av ärendet Avstämning av budget 2024. Koncernfinansierings resultat påverkas av storleken på anslagen och av koncernens åtaganden.

Koncernfinansiering hanterar bland annat Region Stockholms skatteintäkter och utbetalningar av anslag samt arbetsgivaravgifter och pensioner som avser personalen inom nämndernas förvaltningar. Koncernfinansiering förvaltas av regionstyrelsen genom regionledningskontoret.

Resultatet för koncernfinansiering budgeteras till -4 398 miljoner kronor 2024 vilket innebär en minskning med 1 328 miljoner kronor jämfört med 2023 För planåren 2025–2026 är resultatet budgeterat till 950 respektive 1 120 miljoner kronor.

Tabell 17. Resultaträkning för Koncernfinansiering

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkter	109 625	119 912	122 719	126 426
Kostnader	-112 696	-124 307	-121 769	-125 306
Resultat	-3 070	-4 396	950	1 120

3.10 Skadekontot

Skadekontot är Region Stockholms försäkringssystem för egendoms- och följdskadeförsäkring. Resultatenheten, som regionstyrelsen ansvarar för, har inga anställda och finansieras genom årliga premier från nämnder och bolag. Skadekontots resultatkrav är oförändrat noll kronor för 2024 och planåren 2025–2026.

Tabell 18. Resultaträkning för Skadekontot

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkter	19	19	19	19
Kostnader	-19	-19	-19	-19
Resultat	0	0	0	0

4. Investeringar

I detta kapitel beskrivs Region Stockholm investeringsplan för 2024–2033. Investeringsplanen i sin helhet redovisas i bilaga 5 och investeringarna beskrivs övergripande i respektive investerande nämnds och bolags avsnitt i kapitel 5 respektive 6.

4.1 Budgeterade investeringsförutsättningar

Region Stockholms investeringsplan 2024-2033

Region Stockholm fortsätter att genomföra betydande investeringar inom hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik för att skapa väl fungerande och tillgängliga anläggningar. Investeringsplanens investeringsutrymme medger att Region Stockholm under tioårsperioden 2024–2033 kan investera totalt 132,8 miljarder kronor vilket är 5,5 miljarder kronor mer än det beslutade investeringsutrymmet 2023–2032. I den utökade investeringsplanen har hänsyn tagits till risker och osäkerhet kopplade till det allmänna inflationsläget, som kan leda till fördyrade investeringar.

Investeringsplanen innebär kapitalkostnader för Region Stockholm när investeringarna har färdigställts och anläggningarna tas i drift. Investeringsplanens driftsättningsplan har förskjutits till viss del jämfört med vad som tidigare har varit budgeterat. Driftsättningsplanen har nu sin tyngdpunkt 2026 och 2028 då ett antal större kollektivtrafikinvesteringar planeras att driftsättas, som exempelvis bussterminal Slussen, tunnelbana till Barkarby och tunnelbana till Arenastaden. Kapitalkostnadernas andel av Region Stockholms totala intäkter är i linje med Region Stockholms mål Hållbar investeringsutveckling.

Tabell 19. Region Stockholms investeringsplan 2024–2033

Mkr	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan	Plan	Plan	Plan	Totalt
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029–2033	2024–2033
TOTALT	13 013	18 883	21 675	20 546	15 065	11 383	12 825	51 311	132 804
<i>Varav Region Stockholms finansieringsansvar</i>	8 241	12 964	15 716	15 747	9 436	7 133	8 334	31 730	88 096

Beaktat de 44,7 miljarder kronor som medfinansieras av staten och de kommuner som Region Stockholm har överenskommelser med, uppgår de investeringar som Region Stockholm bär finansieringsansvaret för till totalt 88,1 miljarder kronor för tioårsperioden. Investeringsutrymmet för åren 2024–2026 uppgår till 57,3 miljarder kronor varav 16,4 miljarder kronor avser medfinansiering. Under 2024 uppgår investeringarna till totalt 21,7 miljarder kronor varav 6,0 miljarder kronor medfinansieras av staten och de kommuner som Region Stockholm har överenskommelser med.

Medfinansiering innebär att Region Stockholm, staten och berörda kommuner har ett gemensamt finansieringsansvar för de investeringar där avtal har ingåtts om medfinansiering. När investeringarna har färdigställts blir de Region Stockholms anläggningstillgångar och som då har fullt ansvar för tillgångarnas driftkostnader och reinvesteringar. För de investeringar som medfinansieras kommer avskrivningskostnaderna att täckas till den grad som finansieras av parterna utanför Region Stockholm.

Olika typer av investeringar i anläggningstillgångar ger olika höga årliga avskrivningskostnader beroende på deras genomsnittliga nyttjandeperioder, vilket illustreras i tabellen nedan.

Tabell 20. Nyttjandeperioder och avskrivningskostnader för olika typer av investeringar

Investeringsobjekt	Genomsnittlig nyttjandeperiod ¹	Avskrivningskostnad vid investering på 1 000 mnkr
IT (infrastruktur/klienter)	4 år	250 mnkr/år
Medicinteknisk utrustning	7 år	143 mnkr/år
Kollektivtrafikanläggningar	25 år	40 mnkr/år
Fastigheter	35 år	29 mnkr/år

¹ Nyttjandeperioder enligt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning och Bokföringsnämndens K3-regelverk.

Fördelning av det totala investeringsutrymmet

Tabellen nedan visar en översiktlig sammanställning av investeringsplanens fördelning mellan verksamhetsområden.

Tabell 21. Region Stockholms investeringsplan 2024–2033 per verksamhetsområde

Mkr	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan	Plan	Plan	Plan	Totalt
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029–2033	2024–2033
Hälso- och sjukvård	838	1 797	1 668	1 887	1 622	1 811	1 683	8 994	17 666
Kollektivtrafik	10 432	13 859	16 813	15 433	10 921	7 260	9 056	34 024	93 507
<i>varav medfinansiering</i>	<i>4 772</i>	<i>5 920</i>	<i>5 959</i>	<i>4 799</i>	<i>5 629</i>	<i>4 250</i>	<i>4 492</i>	<i>19 581</i>	<i>44 709</i>
Fastigheter och service	1 571	2 930	2 978	2 972	2 287	2 143	1 906	7 396	19 682
IT	169	287	209	247	228	162	174	858	1 877
Övrig verksamhet	4	10	7	7	7	7	7	40	72
TOTALT	13 013	18 883	21 675	20 546	15 065	11 383	12 825	51 311	132 804
Varav Region Stockholms finansieringsansvar	8 241	12 964	15 716	15 747	9 436	7 133	8 334	31 730	88 096

Investeringsutrymmet för Region Stockholms hälso- och sjukvårdsproducerande nämnder och bolag är 17,7 miljarder kronor för perioden 2024–2033, varav 1,7 miljarder kronor avser 2024. Dessa investeringar består av medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik. De avser främst ersättningsinvesteringar för att upprätthålla driften i den befintliga vårdverksamheten.

Investeringsutrymmet för kollektivtrafikinvesteringar är 93,5 miljarder kronor för perioden 2024–2033. Med hänsyn till medfinansiering uppgår de investeringar som Region Stockholm har finansieringsansvar för till 48,8 miljarder kronor under perioden. Investeringar som understiger 100 miljoner kronor uppgår till totalt 13,8 miljarder kronor för perioden 2024–2033. Under 2024 planeras investeringar i kollektivtrafiken motsvarande 16,8 miljarder kronor, varav 6,0 miljarder kronor medfinansieras av staten och de kommuner som Region Stockholm har överenskommelser med.

Investeringsutrymmet för investeringar i fastigheter och service uppgår till 19,7 miljarder kronor under perioden 2024–2033, varav investeringar i fastigheter inom koncernresultatenheten Landstingsfastigheter Stockholm uppgår till 18,8 miljarder kronor. Investeringar som understiger 100 miljoner kronor i dessa verksamheter uppgår till 10,9 miljarder kronor under perioden 2024–2033. Under 2024 planeras investeringar motsvarande 3,0 miljarder kronor i fastigheter och service.

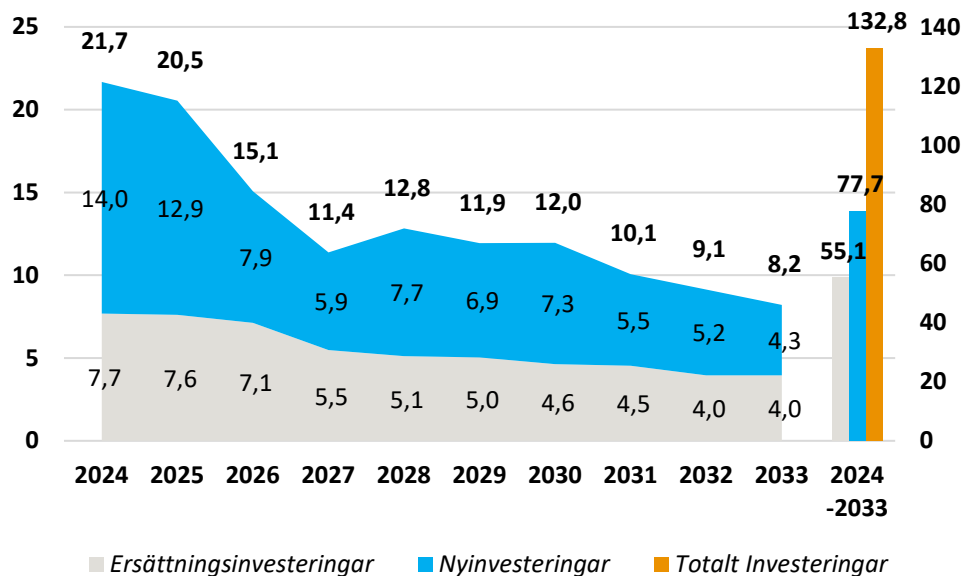
Investeringsutrymmet för it uppgår till 1,9 miljarder kronor under perioden 2024–2033, varav 0,2 miljarder kronor 2024. Dessa investeringar avser ersättningsinvesteringar i form av utbyte och livscykelhantering av nätinfrastruktur och klienter.

Investeringsutrymmet för övrig verksamhet uppgår till 72,2 miljoner kronor under perioden 2024–2033, varav 6,6 miljoner kronor 2024. Dessa investeringar avser mindre ersättningsinvesteringar och inventarier.

Fördelning mellan ny- och ersättningsinvesteringar

Av Region Stockholms totala investeringsutrymme avser 58,5 procent nyinvesteringar och 41,5 procent ersättningsinvesteringar. Figuren nedan visar hur investeringsvolymen fördelar sig över åren, totalt och mellan ny- respektive ersättningsinvesteringar. Volymen för enskilda år är ibland svårbedömd och faktorer utanför Region Stockholms kontroll kan inverka. Investeringsvolymen är högre i början av tioårsperioden eftersom en viss förskjutning av investeringar har skett från tidigare år med anledning av förskjutningar i detaljplaner och överprövningar. Tyngdpunkten i början av perioden beror också på den stora andelen nyinvesteringar i utbyggd tunnelbana.

Figur 5. Fördelning mellan ny- och ersättningsinvesteringar 2024-2033, miljarder kronor

4.2 Tillkommande investeringsbehov

Fastighets- och servicenämnden och trafiknämnden arbetar kontinuerligt, genom sina respektive förvaltningar, med att kartlägga och planera för framtida investeringsbehov inom sina ansvarsområden. Framtida investeringar har identifierats som inte ryms inom det totala beslutade investeringsutrymmet eftersom det skulle innebära att regionfullmäktiges mål Region Stockholm har en ekonomi i balans inte uppnås. Detta på grund av de kapitalkostnader och driftkostnader som investeringar medför.

Hälso- och sjukvårdens fastigheter är till delar äldre och i behov av omfattande upprustning och modernisering, samtidigt som arbetet med att stärka Region Stockholms verksamhetsskydd och beredskap kräver robusthetshöjande investeringar och åtgärder. För detta har högst prioriterade risker och sårbarheter identifierats som sammantaget uppskattas innebära behov om framtida investeringar för hälso- och sjukvårdens fastigheter motsvarande cirka 8 miljarder kronor den kommande tioårsperioden.

För att bevara det befintliga kollektivtrafiksystemets nytta och effektivitet krävs ytterligare uppgraderingar och ersättningsinvesteringar, utöver det som ryms inom investeringsplanen, parallellt med fortsatt fokus på underhåll av det befintliga systemet. Behoven avser såväl stationer och bytespunkter som fordon, buss- och spårdepåer, spåranläggningar och rulltrappor Citybanan. Sammantaget uppskattas detta innebära behov om framtida investeringar för kollektivtrafiksystemet på cirka 16 miljarder kronor under den kommande tioårsperioden.

Den framtida investeringsplaneringen och prioriteringen måste utgå från behov på systemnivå, verksamheternas bedömda framtida omfattning och den robusthetsnivå som hälso- och sjukvårdens fastigheter och kollektivtrafikens anläggningar förväntas upprätthålla. För en långsiktig ekonomiskt hållbar investeringsplanering krävs att de underlag till investeringsbeslut som utgör grund för planeringen inkluderar information om investeringarnas totalekonomiska och systempåverkande konsekvenser samt om alternativa åtgärder. Ett vidmakthållande och systematiskt arbete med underhålls- och ersättningsinvesteringar krävs för att undvika suboptimeringar och för att effektivisera driften. Med en alltmer växande anläggningsvolym behöver kapacitetshöjande nyinvesteringar begränsas och investeringar i befintliga anläggningar prioriteras för att bibehålla värde och därmed bidra till goda förutsättningar att leverera en god och tillgänglig vård och kollektivtrafik till invånare.

För att kunna finansiera tillkommande investeringar behöver verksamhetsförändringar genomföras som effektiviserar Region Stockholms resursanvändning och skapar ekonomiska förutsättningar.

5. Nämnder

I detta kapitel anges nämndernas anslag, resultatkrav, investeringsutrymme, mål samt eventuella uppdrag. Nämnderna ska planera och följa upp sin verksamhet i enlighet med detta och i sin planering också beakta regionfullmäktiges inriktning och prioriteringar i kapitel 1.

Nämnderna kommer i samband med sin rapportering av verksamhetsplaner för 2024 att beräkna sina intäkter och kostnader utifrån regionfullmäktiges beslut och andra förutsättningar som avtal och överenskommelser. Det innebär att fördelningen av intäkter och kostnader förändras vilket påverkar det slutliga tabellverket (tabellerna i kapitel 3, 5 och 6). Detta slutliga tabellverk fastställs av regionstyrelsen i samband med ärendet Avstämning av Budget 2024 för Region Stockholm.

5.1 Regionstyrelsen

Ekonomiska förutsättningar

Regionstyrelsens anslag för 2024 är 2 714 miljoner kronor, vilket innebär en minskning med -39 miljoner kronor. Anslaget har räknats upp med 3,3 procent jämfört med budget 2023. Därutöver har det skett ett antal justeringar av anslaget. I budget 2023 tillfördes ett högre anslag på 150 miljoner kronor för medel som bidrar till god ekonomisk hushållning inom Region Stockholm, dessa medel upphör 2024. Dessutom sänks den politiska organisationens anslag med 1 miljoner kronor tillfälligt budgetår 2024.

Under 2024 tillförs ett högre anslag på totalt 26,5 miljoner kronor för flytt av ALMI driftsbidrag, flytt av CPMR medlemsavgift, flytt av bidrag Stiftelsen Flemingsberg och flytt av Connect Swedens medlemsavgift från klimat- och regionutvecklingsnämnden. Sammantaget minskar regionstyrelsens anslag med 1,4 procent jämfört med budget 2023 till följd av att medel för god ekonomisk hushållning upphör 2024.

För planåren 2025–2026 är anslaget 2 804 miljoner kronor respektive 2 895 miljoner kronor. Under 2024 erhåller regionstyrelsen utöver anslaget ersättning för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Regionstyrelsen ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet oförändrat 0 kronor.

Tabell 22. Resultaträkning för regionstyrelsen

Budget	Budget	Plan	Plan
--------	--------	------	------

**BUDGET 2024 FÖR REGION
STOCKHOLM**

 Diarienummer
RS 2023-0160

Mnkr	2023	2024	2025	2026
Intäkter	3 209	2 966	3 000	2 751
- varav anslag	2 753	2 714	2 804	2 895
Kostnader	-3 209	-2 966	-3 000	-2 751
- varav regionledningskontoret	-514	-556	-558	-558
- varav politiska organisationen	-210	-205	-205	-205
- varav bidrag och övrigt	-2 028	-1 953	-2 041	-2 132
Resultat	0	0	0	0

Anslaget till regionstyrelsen finansierar regionledningskontorets kostnader liksom den politiska organisationens kostnader som till exempel mandatstöd och kanslianslag. Anslaget täcker också kostnader för bland annat forskning och utbildning, medlemskap i organisationer samt övriga bidrag.

I regionstyrelsens anslag finns 100 miljoner kronor avsatt för tidiga och riktade insatser för bättre arbetsmiljö samt minskad ohälsa och sjukfrånvaro. Därutöver finns reserverade medel för 300 miljoner kronor avseende strategiska och långsiktiga insatser för Region Stockholms kompetensförsörjning, inklusive fortsatt satsning på betald specialistutbildning för specialistsjuksköterskor och barnmorskor.

Investeringar

Regionstyrelsens investeringsutrymme för 2024 är 3,4 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 40,2 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 10,0 miljoner kronor. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar inom it och teknik samt inventarier.

Tabell 23. Regionstyrelsens investeringsutrymme

Mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027–2033	Totalt 2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	3,4	3,3	3,3	30,2	40,2
Totalt	3,4	3,3	3,3	30,2	40,2

Mål och indikatorer

Regionstyrelsen ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås. Regionstyrelsen ska också följa upp inriktningsmålen och dess underliggande mål för Region Stockholm som helhet.

Uppdrag

- 1 Regionstyrelsen uppdras att genomlysna verksamheten i Region Stockholm i syfte att öka produktiviteten och kostnadseffektiviteten. Som en del i uppdraget ska Regionstyrelsen även se över hur samordningen mellan Region Stockholms verksamheter kan förbättras,

bland annat för att hitta samverkans- och effektivitetsvinster. I uppdraget ingår även att se över i vilka av Region Stockholms verksamheter arbetet med konsultväxling kan växlas upp samt vid behov lämna relevanta förslag.

- 2 Regionstyrelsen uppdras att fortsätta arbetet med att se över Region Stockholms styrdokument i syfte att uppnå en mer effektiv styrning samt minska mängden administrativt arbete. Inom ramen för detta ska även ILS, integrerad ledning och styrning av Region Stockholm, ses över.
- 3 Regionstyrelsen uppdras att inleda ett sammanhållet och strategiskt arbete kring artificiell intelligens (AI) i Region Stockholms egna verksamheter med syftet att identifiera effektivitetsvinster och risker.
- 4 Regionstyrelsen uppdras att genomföra en översyn av finansiering och styrning av Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje
- 5 Regionstyrelsen uppdras att utreda förutsättningarna att separera på nämnders anslag mellan det som går ut till verksamheterna och det som går till förvaltningens egen personal samt köp av konsulter, samt ta fram tydliga förslag på effektiviseringar på det senare.
- 6 Regionstyrelsen uppdras att följa upp de uppdaterade riktlinjerna för investeringar samt hur Region Stockholm kan stärka kostnadskontrollen i stora investeringsprojekt och tillse att ekonomiska kalkyler inför investeringsbeslut är realistiska.
- 7 Regionstyrelsen uppdras att införa funktionsrättskonsekvens i alla relevanta beslut, exempelvis vid större organisatoriska förändringar.
- 8 Regionstyrelsen uppdras att 2024 anslå 100 miljoner kronor till åtgärder för mer hälsofrämjande arbetsmiljö och minskad sjukfrånvaro, riktad mot Region Stockholms egna medarbetare
- 9 Regionstyrelsen uppdras att, i samverkan med berörda nämnder, intensifiera arbetet med att öka andelen eldrivna fordon i Region Stockholms egna verksamheter.
- 10 Regionstyrelsen uppdras identifiera lämpligt tillvägagångssätt för att förse Region Stockholms fastigheter med fler solceller.
- 11 Regionstyrelsen uppdras att, i samråd med trafiknämnden, ta vidare arbetet med den kunskapssammanställning om hur andelen som reser

med gång, cykel och kollektivtrafik i Stockholmsregionen ska öka, som presenterades för Regionstyrelsen under 2023, och komma med förslag på hur analysens slutsatser kan integreras i det interna och externa arbetet. Detta gäller i synnerhet slutsatserna att åtgärder mellan olika huvudmän behöver samordnas bättre. Både Regionstyrelsens och Trafiknämndens resurser ska bidra till arbetet. Förslagen ska presenteras för regionstyrelsen och trafiknämnden i tid för kommande budgetprocess.

- 12 Regionstyrelsen uppdras att, i samråd med trafiknämnden, lämna förslag på hur nämndernas arbete med trafikslagsövergripande frågor kan samordnas vad gäller resurssättning, samverkansformer, incitament, ledningsstruktur och åtgärder i relevanta styrdokument. Både Regionstyrelsens och Trafiknämndens resurser ska bidra till arbetet. Förslagen ska presenteras för Regionstyrelsen och Trafiknämnden i tid för kommande budgetprocess.
- 13 Regionstyrelsen uppdras att fortsätta att utveckla och stärka kompetensen kring hållbarhetskrav vid upphandling av varor, tjänster och verksamheter.
- 14 Regionstyrelsen uppdras att fortsätta samordna nämnder och bolags arbete med att minska kostnaderna för inhyrd bemanning.
- 15 Regionstyrelsen uppdras att ta fram en intern klimathandlingsplan med förslag på åtgärder och prioriteringar, med utgångspunkt i kommande koldioxidbudget. Regionstyrelsen ska även ta fram förslag på principer för hantering, styrning och redovisning av koldioxidbudget och klimathandlingsplan. Båda delar ska utarbetas verksamhetsnära och i tät samverkan med Region Stockholms nämnder och bolag.
- 16 Regionstyrelsen uppdras att utreda vilka ytterligare produktflöden i Region Stockholms verksamheter som kan bli del av ett cirkulärt system.
- 17 Regionstyrelsen uppdras att fortsätta förbereda deltagande i Sthlmflex eller annan flexibilitetsmarknad, samt i motsvarande frekvens- och effektmarknader på nationell nivå.
- 18 Regionstyrelsen uppdras att ta bort Bemötandepriiset, Miljöpriiset inklusive Årets eldsjäl och Priiset mot främlingsfientlighet inklusive att de tre olika juryn upphör.

- 19 Regionstyrelsen uppdras att inrätta ett nytt Hållbarhetspris med de fyra kategorierna Miljöpriset, Priset mot främlingsfientlighet och rasism, Priset för social hållbarhet och Årets eldsjäl.
- 20 Regionstyrelsen uppdras att besluta om kriterier för hållbarhetsprisets olika kategorier.
- 21 Regionstyrelsen uppdras, i samråd med primärvårdsnämnden, att utreda ett stärkt befolkningsuppdrag för Folkvandvården med syfte att främja en god och jämlik tandhälsa, samt bedöma hur det skulle påverka Folkvandvårdens resultat och konkurrenskraft.

5.2 Hälsa- och sjukvårdsnämnden

Ekonomiska förutsättningar

Hälsa- och sjukvårdsnämndens anslag för 2023 är 66,9 miljarder kronor, vilket innebär en ökning med 3,1 miljarder kronor eller 4,9 procent jämfört med budget 2023 justerat för tillskottet till hälsa- och sjukvårdsnämnden på två miljarder kronor. Budget 2024 innebär också att tillskottet på 433 miljoner i budget 2023 permanentas samt att ytterligare en tillfällig höjning på 50 miljoner kronor tillkommer 2024. Uppräkningen av anslaget är 1,7 procentenheter mer än planerat i Budget 2023 för planåret 2024 beaktat ovan nämnda förändringar.

Reglering görs av poster som har identifierats som primärvård och ska hanteras av primärvårdsnämnden. Det omfattar verksamheterna hjälpmedel som förskrivs i primärvården; asyltandvården samt ansvaret för fysioterapeuter. Sammantaget justeras primärvårdsnämndens med nära 1,2 miljarder kronor 2024 och 1,2 respektive 1,3 miljarder kronor 2025 respektive 2026. Hälsa- och sjukvårdsnämndens anslag minskas samtidigt med motsvarande. Utan denna justering är hälsa- och sjukvårdsnämndens anslagshöjning 6,7 procent.

Hälsa- och sjukvårdsnämnden har sedan 2016 erhållit ersättning för den nya sjukhusanläggningen Nya Karolinska Solna och de så kallade strategiska investeringar i lokaler och medicinteknisk utrustning som ingick i Framtidsplanen för hälsa- och sjukvård. Ersättningen ingår i hälsa- och sjukvårdsnämndens anslag och har årligen räknats upp i enlighet med regionfullmäktiges beslut om anslag i budgeten. Där tillkommer också växling för Karolinska Universitetssjukhusets erhållna rabatt på 150 miljoner kronor till ersättning genom hälsa- och sjukvårdsnämndens avtal med Karolinska Universitetssjukhuset. Den sammantagna ersättningen uppgår 2024 till 3 087,6 miljoner kronor. Inför planeringen 2025 och 2026 höjs ersättningen givet driftsättningen av ny vårdbyggnad 61 vid Danderyds Sjukhus och modernisering av vårdplatser i byggnaderna 17 och 18 vid

Södersjukhuset. Nämndens anslag höjs med anledning av detta ändamål med 152 miljoner kronor 2025 och 354 miljoner kronor 2026. Ersättningen sker i enlighet med regionfullmäktiges beslut vid genomförandebesluten som anger att hälso- och sjukvårdsnämnden ska inarbeta ersättningen i avtal med vårdgivarna. Utbetalningen är villkorad driftsättningen, vid en eventuell försening betalas inte ersättningen ut.

Tabell 24. Ersättning för lokaler och utrustning enligt regionfullmäktiges beslut

Mnkr	Budget	Plan	Plan
	2024	2025	2026
Ersättning för lokaler och utrustning	3 087,6	3 216,1	3 349,8
Tillkommande Danderyds Sjukhus	0,0	152,0	169,1
Tillkommande Södersjukhuset	0,0	0,0	185,0
Totalt	3 087,6	3 368,1	3 703,9

Hälso- och sjukvårdsnämndens anslag för planåren 2025–2026 uppgår till 69,6 miljarder kronor respektive 72,5 miljarder kronor.

Nämnden erhåller utöver anslaget en ersättning för tillkommande tillfälliga pensionskostnader 2024 som ska fördelas i avtal med respektive vårdgivare i egen regi.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet oförändrat 0 kronor.

Tabell 25. Resultaträkning för hälso- och sjukvårdsnämnden

Mnkr	Budget	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2025	2026
Intäkter	82 519	87 944	87 397	91 030
- varav anslag	63 780	66 897	69 605	72 517
Köpt vård	-65 887	-71 677	-74 962	-78 546
Läkemedelsförmånen	-7 402	-7 761	-8 068	-7 944
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-9 230	-8 506	-4 367	-4 541
<i>Summa kostnader</i>	<i>-82 519</i>	<i>-87 944</i>	<i>-87 397</i>	<i>-91 030</i>
Resultat	0	0	0	0

Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för hanteringen av kostnaderna för läkemedel inom läkemedelsförmånen och erhåller återbäring från läkemedelsföretagen i enlighet med avtalet mellan regionerna, staten och läkemedelsföretagen. Den del av återbäringen som ska återbetalas till staten ska betalas genom regionstyrelsens resultatenhet koncernfinansiering som fakturerar hälso- och sjukvårdsnämnden motsvarande summa.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtäljes, KSON:s, medlemsbidrag och kommunalförbundets resultat. Nämnden ansvarar också för att vidareförmedla KSON:s andel av riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen ska avräknas nämndens kostnader för patienter inom KSON:s ansvarsområde.

Regionfullmäktige beslutar om anslag, resultatkrav samt taxor och avgifter. Förutom anslag erhåller nämnden riktade statsbidrag som till största del vidareförmedlas från koncernfinansiering. Budgetering av de riktade statsbidragen samt andra intäkter görs dock av hälso- och sjukvårdsnämnden i samband med nämndens beslut om verksamhetsplan för 2024, där de riktade statsbidragen ska särredovisas.

Investeringar

Hälso- och sjukvårdsnämndens investeringsutrymme för 2024 är 7,0 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 52 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 17 miljoner kronor.

Tabell 26. Hälso- och sjukvårdsnämndens investeringsutrymme

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	7,0	5,0	5,0	35,0	52,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt	7,0	5,0	5,0	35,0	52,0

Investeringarna består av en it-plattform för prehospital vård, FRAPP, uppbyggnad av civilt försvar inom den katastrofmedicinska verksamheten samt upprustning av ledningsplatser.

Mål och indikatorer

Hälso- och sjukvårdsnämnden ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås. Hälso- och sjukvårdsnämnden har även huvudansvar för målen Tillgänglig hälso- och sjukvård på rätt nivå utifrån patientens behov och Vården är säker, effektiv och har god kvalitet.

Uppdrag

- 1 Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att, i samråd med primärvårdsnämnden, ta fram en strategisk plan och målbild för hälso- och sjukvården.

- 2 Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att, i samråd med primärvårdsnämnden, skyndsamt förbättra samt underlätta, primärvårdens möjlighet till snabb konsultationshjälp från specialistläkare med syfte att snabbare kunna diagnostisera, sätta in rätt behandling direkt samt bidra till ett tätare samarbete mellan primärvården och den områdesspecifika specialistvården.
- 3 Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att, utifrån den nya styr- och ersättningsmodellen för läkarnas ST, fortsätta att utveckla förutsättningar för sidotjänstgöringar och strukturer för vårdgivarnas samverkan kring dessa.
- 4 Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att utveckla förutsättningarna för en fortsatt utökning av ST i allmänmedicin och i att samverka med berörda aktörer identifiera och undanröja hinder för genomförandet av planen för dimensionering av ST i allmänmedicin. I detta ingår att se över insatser för att underlätta dubbelspecialisering i allmänmedicin.
- 5 Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att, utöver utökningen av ST-tjänster i allmänmedicin, skapa förutsättningar för en utökning av ST-tjänster inom bristspecialiteter, exempelvis barn- och ungdomspsykiatri.
- 6 Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att, i samråd med Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, se över möjligheten att nyttja Södertälje sjukhus och Norrtälje sjukhus för fler planerade operationer.
- 7 Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att tillsammans med regionstyrelsen kartlägga inom vilka områden det är problematiskt att bemanna jourlinjer samt ta fram åtgärdsförslag till förbättrad möjlighet att bemanna jourlinjer utifrån ett systemperspektiv
- 8 Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att identifiera och använda mer effektiva metoder och arbetssätt för att utesluta oseriösa aktörer i syfte att motverka välfärdsbrottslighet.
- 9 Hälsa- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda förutsättningarna för utökad insyn hos aktörer som har avtal enligt LOU, LOV och

direktavtal.

- 10 Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att i samband med att en vårdgivare avslutar avtal inom ett vårdval bedöma om det krävs åtgärder för att säkra vårdutbudet.
- 11 Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utifrån geografiska samt socioekonomiska parametrar identifiera var tillgången till familjecentraler är låg.
- 12 Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att, i samråd med primärvårdsnämnden, initiera dialog med länets kommuner för att sprida familjecentralsverksamheten.
- 13 Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att inom ramen för arbetet med sammanhållen kvinnosjukvård säkerställa tillgång till fysioterapi efter förlossning samt se över vårdval specialiserad fysioterapi för att säkerställa att detta inkluderas.
- 14 Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att säkra patientgruppen med endometriosis inom ramen för arbetet med smärtvården samt fortsatt arbete utifrån översyn i aktuellt RPO och i arbetet med vårdval specialiserad gynekologi.
- 15 Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att påbörja inrättandet av ett kunskapscenter för osteoporos med ansvar för frakturkedjor på samtliga akutsjukhus i Region Stockholm
- 16 Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att förstärka samverkan med länets kommuner för stötta våldsutsatta och däribland utöka befintligt utbildningsuppdrag till akutmottagning för våldtagna.
- 17 Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda åtgärder för att få ett ökat deltagande i mammografiscreening. Vad gäller deltagandet i de norra länsdelarna ska arbetet ske i samarbete med Kommunalförbundet Sjukvård om omsorg i Norrtälje.
- 18 Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda förutsättningar för att korta ledtider och öka jämlikheten i prostatacancervården. I det

ingår att utreda förutsättningar för att starta prostatacancercentra med bröstcentrum som förlaga.

- 19 Hälsö- och sjukvårdsnämnden uppdras att utveckla styrningen av regionalt cancercentrum (RCC) och att RCC tydligare integreras med berörda parter, exempelvis övrig kunskapsstyrning, forskning och vårdgivare.
- 20 Hälsö- och sjukvårdsnämnden uppdras att införa avgiftsfri vaccination mot kikhosta för gravida.
- 21 Hälsö- och sjukvårdsnämnden uppdras att påbörja avgiftsfri vaccination mot HPV för män och transpersoner i särskild riskgrupp för HPV-relaterad cancer.
- 22 Hälsö- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda hur samverkan mellan habilitering och psykiatri kan stärkas samt föreslå åtgärder.
- 23 Hälsö- och sjukvårdsnämnden uppdras att tillsammans med Stockholms stad arbeta aktivt för att utveckla en smidig och snabb samverkan gällande aktuella individer i målgruppen för Trefas med målet att få fler individer att fullfölja sin avhoppningsprocess.
- 24 Hälsö- och sjukvårdsnämnden uppdras att återkomma under 2024 med förslag på hur beroendevården kan anpassas efter vårdbehov.

5.3 Primärvårdsnämnden

Ekonomiska förutsättningar

Anslaget till primärvårdsnämnden är 14,0 miljarder kronor 2024, vilket innebär en ökning med 2,0 miljarder kronor eller 17,2 procent jämfört med budget 2023. Höjningen innefattar ett höjt anslag på 412 miljoner kronor budgetår 2024 samt en flytt av anslag från HSN som erhåller motsvarande sänkt anslag. För planåren 2025–2026 är anslaget 14,8 miljarder kronor respektive 15,5 miljarder kronor. Primärvårdsnämnden ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet 0 kronor.

Tabell 27. Resultaträkning för primärvårdsnämnden

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkter	12 311	14 304	15 014	15 747
- varav anslag	12 009	14 073	14 782	15 515
Kostnader	-12 311	-14 304	-15 014	-15 747
Resultat	0	0	0	0

Nämnden ska köpa förvaltningstjänster av hälso- och sjukvårdsnämnden.

Mål och indikatorer

Primärvårdsnämnden ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Uppdrag

- 25 Primärvårdsnämnden uppdras att särskilt beakta tillgång till god och nära vård även i perifera områden i utvecklingen av vårdcentralernas uppdrag.
- 26 Primärvårdsnämnden uppdras att utreda förutsättningarna för att utöka insynen hos aktörer som har avtal enligt LOU, LOV och direktavtal.
- 27 Primärvårdsnämnden uppdras att, i samråd med hälso- och sjukvårdsnämnden, identifiera och påbörja juridiska processer när så är lämpligt samt identifiera och om möjligt införa begränsningar i vårdavtalen i syfte att upphöra betala för digital utomlänsvård, framför allt i de fall som aktörerna har fysiska mottagningar förlagda i Region Stockholm
- 28 Primärvårdsnämnden uppdras att under 2024 utreda och ge förslag på åtgärder för att särskilt stödja husläkarmottagningar i socioekonomiskt utsatta områden och i geografisk periferi i Stockholmsregionen.
- 29 Primärvårdsnämnden uppdras att stödja vårdcentralerna i ett utökat arbete för att kunna konsultera specialistläkare vid behov, samt bidra till ett tätare samarbete mellan primärvården och den områdesspecifika specialistvården.
- 30 Primärvårdsnämnden uppdras att prioritera arbetet med En frisk skolstart.

- 31 Primärvårdsnämnden uppdras att tillsammans med relevanta professionsföreningar finansiera och organisera en pilotverksamhet med så kallad Hippokratesrevision mellan ett antal bestämda husläkarmottagningar. Piloten ska sedan utvärderas och ligga till grund för hur uppföljning, effektiviseringar och kvalitetsgranskning inom primärvården kan struktureras och utvecklas framåt.
- 32 Primärvårdsnämnden uppdras att permanenta finansieringen av kunskapsteamet för cancer i primärvården (CaPrim).
- 33 Primärvårdsnämnden uppdras att tillse att handlingsplanen för att nå 1100 patienter per fast läkarkontakt i enlighet med Socialstyrelsens riktvärde ska ligga till grund för kommande prioriteringar.

5.4 Patientnämnden

Patientnämnden är en lagstadgad verksamhet som ska finnas i varje region. Patientnämnden är hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens fristående och opartiska instans dit patienter, anhöriga och anställda inom vården kan vända sig när det har uppstått problem i kontakterna med vården eller när det finns klagomål på vårdens utförande. Nämnden bidrar till att utveckla kvalitet, patientsäkerhet och att hälso- och sjukvården anpassas efter patienternas behov och förutsättningar.

Ekonomiska förutsättningar

Patientnämndens anslag för 2024 är 35,0 miljoner kronor, vilket är en ökning med 3,3 procent jämfört med budget 2023. För planåren 2025–2026 är anslaget 36,1 miljoner kronor respektive 37,3 miljoner kronor. Utöver anslaget erhåller nämnden ersättning för tillkommande tillfälliga pensionskostnader 2024.

Patientnämnden ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2023 uppnås. Under planåren 2024 och 2025 är resultatkravet oförändrat 0 kronor.

Tabell 28. Resultaträkning för patientnämnden

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Intäkter	39	41	38	39
- varav anslag	34	35	36	37
Kostnader	-39	-41	-38	-39
Resultat	0	0	0	0

Mål och indikatorer

Patientnämnden ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

5.5 Stockholms läns sjukvårdsområde

Ekonomiska förutsättningar

Stockholms läns sjukvårdsområde, SLSO, ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet 201 miljoner kronor för respektive år.

Tabell 29. Resultatkrav för SLSO

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	201	0	201	201

SLSO:s intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Nämndens intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller nämnden ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

SLSO:s investeringsutrymme för 2024 är 280,6 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 2 849,8 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 920,4 miljoner kronor.

Tabell 30. Investeringsutrymme för SLSO

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Planerade investeringar >100 mnkr	30,0	90,0	0,0	0,0	120,0
Nyinvesteringar <100 mnkr	50,0	50,0	50,0	350,0	500,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	200,6	218,4	231,4	1 579,4	2 229,8
Totalt	280,6	358,4	281,4	1 929,4	2 849,8

Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier, informations- och kommunikationsteknik samt tekniska hjälpmedel. Nyinvesteringar i utrustning till utbyggnad av den psykiatriska vårdbyggnaden Helix, etapp 2, är medräknade i investeringsutrymmet för 2024–2025.

Mål och indikatorer

SLSO ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

5.6 Karolinska Universitetssjukhuset

Ekonomiska förutsättningar

Karolinska Universitetssjukhuset, Karolinska, ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 54 miljoner kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet 59 miljoner kronor för respektive år.

Tabell 31. Resultatkrav för Karolinska Universitetssjukhuset

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	44	54	59	59

Karolinskas intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Sjukhusets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller nämnden ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

Karolinskas investeringsutrymme för 2024 är 642 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 7 586 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 2 003 miljoner kronor.

Tabell 32. Karolinska Universitetssjukhusets investeringsutrymme

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Planerade investeringar >100 mnkr	78,0	55,0	210,0	294,0	637,0
Nyinvesteringar <100 mnkr	20,0	75,0	45,0	565,0	705,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	544,0	550,0	426,0	4 724,0	6 244,0
Totalt	642,0	680,0	681,0	5 583,0	7 586,0

Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik. Ersättningsinvesteringar i utrustning till ombyggnad av vårdavdelningar och vårdmottagningar etapp 2, Karolinska Huddinge, är medräknade i investeringsutrymmet för 2024–2028.

Mål och indikatorer

Karolinska ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

5.7 Trafiknämnden

Ekonomiska förutsättningar

Trafiknämndens anslag för 2024 är 13,5 miljarder kronor. Av dessa erhåller trafikförvaltningen 12,0 miljarder kronor, färdtjänstverksamheten 1,2 miljarder kronor och förvaltning för utbyggd tunnelbana 363 miljoner kronor, som utgörs av kompensation till följd av högre räntekostnader. Färdtjänstverksamheten erhåller 2024 ett oförändrat anslag. Sammantaget höjs nämndens anslag med 1,2 miljarder kronor eller motsvarande 10,1 procent 2024 jämfört med 2023.

Trafiknämnden ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på -254 miljoner kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet 794 miljoner kronor för respektive år. Resultatkravet avseende SL-koncernen är sänkt för 2024 då bolaget behöver genomföra verksamhetsförändringar i utbudet för att möta det förändrade resandet med kollektivtrafiken. Till 2025 ska bolaget åter uppnå det ett resultatkrav på 794 miljoner kronor i enlighet med resultatkravsmodellen samt eftersträva högre soliditet.

Tabell 33. Resultaträkning för trafiknämnden

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkter	26 309	27 793	28 276	27 965
- varav anslag	12 279	13 523	14 038	14 521
- varav biljettintäkter	9 265	9 489	9 701	9 929
Summa kostnader	-27 475	-28 047	-27 482	-27 171
Resultat	-1 166	-254	794	794

Trafikförvaltningens anslag, se tabellen nedan, ökar 2024 med 1 086 miljoner kronor, motsvarande 10,0 procent, till närmare 12,0 miljarder kronor år 2024. Trafikförvaltningens resultatkrav för 2024 är 41 miljoner kronor. Resultatkravet är 41 miljoner kronor också för planåren 2025–2026.

Tabell 34. Resultaträkning för trafiknämndens trafikförvaltning

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkter	12 628	13 059	13 368	13 967
- varav anslag	10 888	11 983	12 436	12 907
Kostnader	-12 596	-13 018	-13 327	-13 926
Resultat	32	41	41	41

Färdtjänstverksamhetens anslag, se tabellen nedan, är 1 177 miljoner kronor 2024. Färdtjänstverksamhetens resultatkrav för 2024 är 4,0 miljoner kronor. Resultatkravet är 4,0 miljoner kronor också för planåren 2025–2026.

Tabell 35. Resultaträkning för trafiknämndens färdtjänstverksamhet

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Intäkter	1 893	1 960	2 106	2 291
- varav anslag	1 177	1 177	1 177	1 177
Kostnader	-1 889	-1 956	-2 102	-2 287
Resultat	4	4	4	4

Inom trafiknämndens anslag utgör vidare anslaget till förvaltning för utbyggd tunnelbana 363 miljoner kronor 2024 vilket innebär en ökning med 149 miljoner kronor jämfört med 2023. Anslaget motsvarar de prognostiserade interna räntekostnader som uppstår som en konsekvens av Region Stockholms upptagna lån för att finansiera Region Stockholms andel av tunnelbanans utbyggnad.

Resultatkravet för förvaltning för utbyggd tunnelbana 2024 är 0 kronor vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med 2023. Resultatkravet är 0 kronor också för planåren 2025–2026.

Tabell 36. Resultaträkning för trafiknämndens förvaltning för utbyggd tunnelbana

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Intäkter	748	1 202	1 255	1 263
- varav anslag	214	363	425	437
Kostnader	-748	-1 202	-1 255	-1 263
Resultat	0	0	0	0

Investeringar

Trafiknämndens investeringsutrymme 2024 är 16 813,1 miljoner kronor, varav 5 958,6 miljoner kronor avser medfinansiering. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 93 506,7 miljoner kronor, varav 44 708,9 miljoner kronor avser medfinansiering. För perioden 2024–2026 är investeringsutrymmet 43 167,1 miljoner kronor, varav 16 386,1 miljoner kronor avser medfinansiering. Trafiknämndens investeringar består främst av spår och banor, terminaler, depåer, fordon och kollektivtrafiksystem samt utbyggnad av tunnelbanan.

Tabell 37. Trafiknämndens investeringsutrymme

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Trafikförvaltningen					
Beslutade investeringar >100 mnkr	6 883,8	4 386,5	2 448,6	1 142,0	14 860,8
Planerade investeringar >100 mnkr	1 011,9	1 459,7	1 683,6	16 872,2	21 027,4
Investeringar <100 mnkr	1 720,3	1 965,3	2 070,1	8 018,7	13 774,3
Förvaltning av utbyggd tunnelbana					
Beslutade investeringar >100 mnkr	7 197,1	7 621,6	4 718,7	24 306,7	43 844,1

Totalt	16 813,1	15 433,1	10 921,0	50 339,5	93 506,7
<i>varav nyinvesteringar</i>	<i>12 969,2</i>	<i>11 699,7</i>	<i>7 338,3</i>	<i>39 971,9</i>	<i>71 979,1</i>
<i>varav ersättningsinvesteringar</i>	<i>3 843,9</i>	<i>3 733,4</i>	<i>3 582,7</i>	<i>10 367,7</i>	<i>21 527,6</i>
varav medfinansiering	5 958,6	4 798,9	5 628,6	28 322,8	44 708,9

En ekonomiskt hållbar kollektivtrafikutveckling förutsätter ett systematiskt arbete med underhåll- och ersättningsinvesteringar samt investeringar i kapacitetsförstärkningar, framkomlighet och säkerhet samt mer miljövänliga kollektivtrafiklösningar.

Under planperioden utvecklas kollektivtrafiken genom att ett antal större investeringar såsom Roslagsbanans utbyggnad, ny bussterminal Slussen, tvärbans utbyggnad till Kista och nya tunnelbanefordon C30 driftsätts samt Saltsjöbanans upprustningsarbete färdigställs.

Region Stockholm fortsätter att bygga ut tunnelbana till Arenastaden, Barkarby samt Nacka och Söderort, enligt Stockholmsförhandlingen. Till det kommer följdinvesteringar i tunnelbanesystemet inklusive bytespunkter, nya bussterminaler och anpassning av trafikstyrningssystem. Bland annat utvecklas nya bytespunkter i Barkarby och Nacka i syfte att komplettera den utbyggda tunnelbanan. Utbyggnaden till Nacka och Söderort kopplas samman med Hagsåtralinjen.

Sverigeförhandlingens avtal om storstadsåtgärder i Stockholm ger tillfälle till samplanering av kollektivtrafik och bostäder. I Hagalund byggs en ny tunnelbanestation, station Södra Hagalund och arbetet med tunnelbana Älvsjö, Spårväg syd och Roslagsbanan till City fortsätter.

Under planperioden genomförs mindre ersättningsinvesteringar av underhållskaraktär såsom underhåll av depåer och stationer, modernisering av fordon, reovering av fartyg och kajer, elförsörjning och reservkraftverk, banunder- och överbyggnad.

Åtgärdsvalet för investeringen Tonnage för pendelbåt och skärgårdstrafik har inte slutförts och investeringen kommer att arbetas in i planperioden efter slutförande.

En ny tunnelbaneentré vid Västra Skogen planeras att uppföras under planperioden. Investeringen är ett tillkommande objekt under planperioden och har 100 procent medfinansiering som förmedlas via Staden och Solna Stad.

Risker och osäkerhet kopplat till det allmänna inflationsläget med antagande om en högre prisutveckling under planperioden, har beaktats i kollektivtrafikinvesteringarna med relevanta index utifrån typ av anläggning, omfattning, avtalsförutsättningar och produktionstidplan.

I några av kollektivtrafikens pågående investeringar har fördyringar uppkommit med anledning av ökade byggherrekostnader, förskjutningar i tidplaner och i förekommande fall försenade fordonsleveranser. Hänsyn har tagits i investeringsplanen till fördyringar för bland annat för Roslagsbanans utbyggnad, Bussterminal Slussen, Rissne tunnelbanedepå.

I nuvarande kollektivtrafiksystems livslängd finns det utmaningar som för de kommande årtionden innebär ökat vidmakthållande av ett allt äldre system. För att bevara det befintliga systemets nytta och effektivitet krävs ytterligare uppgraderingar och ersättningsinvesteringar parallellt med fortsatt fokus på underhåll av det befintliga systemet. Uppgraderingar och ersättningsinvesteringar avser såväl stationer och bytespunkter som fordon, buss- och spårdepåer, spåranläggningar, energisystem samt trafikstyrningssystem.

Mål och indikatorer

Trafiknämnden ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att de uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås. Trafiknämnden har även huvudansvar för målen Kollektivtrafiken är attraktiv och hållbar i hela länet, Infrastrukturen är robust och möter framtidens behov och Transporteffektiviteten ökar och klimatpåverkan minskar i det samlade transportsystemet.

Uppdrag

1. Trafiknämnden uppdras att utreda och påbörja ett pilotprojekt med dynamisk trafik enligt den så kallade Säfflemodellen i lämpligt område.
2. Trafiknämnden uppdras att avsätta ett permanent tillskott om 75 miljoner kronor från och med 2024 för att finansiera insatser för en tryggare, säkrare och bättre fungerande pendeltågstrafik.
3. Trafiknämnden uppdras att utreda förutsättningarna för nattpendeltågstrafik i hela länet och över länsgränsen utifrån resenärsunderlag, personaltillgång, godstrafikens behov och service- och underhållsbehov samt se över övriga trafikslags nattrafik.
4. Trafiknämnden uppdras att under mandatperioden identifiera minst ett trafikavtal som är lämpligt att driva i egen regi. Avtalet för pendeltågstrafiken ska särskilt övervägas i det här sammanhanget.
5. Trafiknämnden uppdras att komplettera den pågående utredningen om ett effektivare utnyttjande av fastighetsbeståndet, med andra tillvägagångssätt utöver upphandling.
6. Trafiknämnden uppdras att komplettera taxeutredningen om kollektivtrafikens framtida biljettsortiment och taxor med att se över

hur företag och andra aktörer kan ges incitament att erbjuda SL-kort som förmån.

7. Trafiknämnden uppdras att underlätta att kombinera cykel och kollektivtrafik genom att permanenta möjligheten att ta med cykel på tvärbanan i lågtrafik, samt inom ramen för handlingsplanen utreda hur fler lokalbanor ska ges samma möjlighet
8. Trafiknämnden uppdras att underteckna en avsiktsförklaring med berörda parter avseende förlängningen av Spårväg City till Ropsten och ta vidare avsiktsförklaringen för att säkra den långsiktiga utvecklingen av kollektivtrafikförsörjningen av Norra Djurgårdsstaden.
9. Trafiknämnden uppdras att upprätta ett permanent trafiksamverkansforum där trafikförvaltning, trafikutövare, facklig representation och politik möts. Arbetsmiljöfrågor ska särskilt beaktas vid forumets samtal. Exakt form behöver ta hänsyn till att Trafikförvaltningen inte har en arbetsgivarroll till de anställda hos trafikutövare. Trafiknämnden ska under 2024 utifrån forumets dialog, och i samråd med oberoende experter, utreda hur man som upphandlare kan stärka kravställning och uppföljning avseende arbetsmiljö, samt hur dialog och samverkan i samband med större organisatoriska förändringar kan förbättras.
10. Trafiknämnden uppdras att permanent delta och verka i Klimat- och regionutvecklingsnämndens dialoger som förs för en utveckling av skärgården i en riktning som verkar för levande skärgårdssamhällen på kärnöarna och säsongsförlängning av besöksnäringen i skärgården.
11. Trafiknämnden uppdras att inom ramen för samordningsansvaret bjuda in relevanta aktörer som kommun, Trafikverket, och markägare till sektorsvisa dialoger om replipunkternas utveckling och modernisering.
12. Trafiknämnden uppdras att permanenta medfinansieringen av bryggor i skärgården och avsätta 2,5 miljoner årligen inom ram.
13. Trafiknämnden uppdras att under 2024 ta fram relevanta beslutsunderlag för att påbörja införandet av de utredda pendelbåtlinjerna Sundbyberg-Gamla stan, Norra Ulvsunda - Hägersten och Ropsten - Täby för att kunna fatta beslut med målsättningen om trafiksstart under 2026 eller 2027. Samt ta fram avsiktsförklaringar med berörda kommuner Stockholms stad i samverkan med Stockholms hamnar, Sundbyberg, Solna och Täby.
14. Trafiknämnden uppdras att permanenta pilotprojektet med flexibla nattstopp och utöka det till lämpliga busslinjer där detta kan bidra till ökad trygghet.

15. Trafiknämnden uppdras att för kollektivtrafikens ordningsvakter markant öka antalet utbildningstimmar samt införa krav på återkommande genomförande av utbildning.
16. Trafiknämnden uppdras att i nära dialog med trafikutövare och fackliga organisationer se över bemanning med syfte att anpassa den utifrån dagens biljettsystem och kundbehov.
17. Trafiknämnden uppdras att förbereda ett pilotprojekt med en spärrfri tunnelbanestation. Pilotprojektet ska kunna genomföras under 2025.
18. Trafiknämnden uppdras att skyndsamt utreda behovet av framtida ombordpersonal på Roslagsbanans nya fordon.

5.8 Klimat- och regionutvecklingsnämnden

Ekonomiska förutsättningar

Anslaget till klimat- och regionutvecklingsnämnden är 163 miljoner kronor 2024. För planåren 2025–2026 är anslaget 170 miljoner kronor respektive 176 miljoner kronor.

För 2024 minskar anslaget på totalt 23,3 miljoner kronor, i jämförelse med budget 2023, för justering av anslaget då ansvaret för ALMI driftsbidrag, CPMR medlemsavgift, bidraget till Stiftelsen Flemingsberg samt Connect Swedens medlemsavgift överförs till regionstyrelsen.

Klimat- och regionutvecklingsnämnden ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet oförändrat 0 kronor.

Tabell 38. Resultaträkning för klimat- och regionutvecklingsnämnden

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkter	188	165	170	176
- varav anslag	187	163	170	176
Kostnader	-188	-165	-170	-176
Resultat	0	0	0	0

Nämnden köper förvaltningstjänster av regionstyrelsen.

Mål och indikatorer

Klimat- och regionutvecklingsnämnden ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås. Klimat- och regionutvecklingsnämnden har också huvudansvar för målet Regionen jobbar aktivt med att leda genomförandet av den regionala utvecklingsplanen.

Uppdrag

- 1 Klimat- och regionutvecklingsnämnden uppdras att identifiera ett nytt verksamhetsområde för Klimatarena Stockholm.
- 2 Klimat- och regionutvecklingsnämnden uppdras att på Region Stockholms vägnar gå med i Klimatkommunerna.
- 3 Klimat- och regionutvecklingsnämnden uppdras att arbeta mer operativt med att främja samverkan och genomföra landsbygds- och skärgårdsstrategins mål för skärgårdsutveckling i Stockholms län.

Nämnden ska bland annat samarbeta med skärgårdskommuner och landsbygds- och skärgårdsaktörer för att utveckla kärnöarna samt ta initiativ till överenskommelser med kommunerna där bostadsbyggande på kärnöarna premieras exempelvis genom utökad trafik och bättre samhällsservice.

- 4 Klimat- och regionutvecklingsnämnden uppdras att inleda ett långsiktigt samlat arbete för genomförande av den regionala livsmedelsstrategin och skapandet av ett livsmedelskluster. Det ska ske med utgångspunkt i de genomförda intressentdialogerna, kartläggningen och analysen samt förslagen på hur arbetet ska konkretiseras.

5.9 Kulturnämnden

Ekonomiska förutsättningar

Kulturnämndens anslag för 2024 är 587,0 miljoner kronor, vilket innebär en ökning med 19 miljoner kronor eller 3,3 procent jämfört med budget 2023 då anslaget var tillfälligt höjt. För planåren 2025–2026 är anslaget 606,4 miljoner kronor respektive 626,4 miljoner kronor. Nämnden erhåller utöver anslaget en ersättning för tillkommande tillfälliga pensionskostnader 2024.

Kulturnämndens ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet oförändrat 0 kronor.

Tabell 39. Resultaträkning för kulturnämnden

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkter	624	665	678	703
- varav anslag	568	587	606	626
Kostnader	-624	-665	-678	-703
Resultat	0	0	0	0

Investeringar

Kulturnämndens investeringsutrymme 2024 är 3,0 miljon kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 30,0 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 9,0 miljoner kronor. Investeringarna består främst av it-stöd och utrustning för digitalisering.

Tabell 40. Kulturnämndens investeringsutrymme

Mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027–2033	Totalt 2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	3,0	3,0	3,0	21,0	30,0
Totalt	3,0	3,0	3,0	21,0	30,0

Mål och indikatorer

Kulturnämnden ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås. Kulturnämnden har huvudansvar för målet Kulturlivet är tillgängligt och mångsidigt.

Uppdrag

- 1 Kulturnämnden uppdras att intensivifiera arbetet med att stävja fusk och oegentligheter för att säkerställa att medel används korrekt, och där

motiverat årligen göra fördjupade uppföljningar inom ramen för sin stödgivning samt att säkerställa möjligheter till särskilda insatser inom området

- 2 Kulturnämnden uppdras att under 2024 instifta ett kulturpris inriktat till barn och unga i åldersspannet 15-25 år.
- 3 Kulturnämnden uppdras att säkerställa att ersättningen till folkhögskolorna inom länet ska följa Sveriges Kommuner och Regioner rekommenderade nivå för mobilitetsstöd
- 4 Kulturnämnden uppdras att stärka sin samverkan med andra nämnder och bolag inom Region Stockholm i syfte att hitta synergier vid utåtriktade arrangemang så att kulturen ges plats i dessa sammanhang.
- 5 Kulturnämnden uppdras att under 2024 fortsätta det arbete som inletts för att möjliggöra Region Stockholms inträde i kultursamverkansmodellen, och att i det arbetet ta resultatet från den statliga utredningen i beaktande.

5.10 Fastighets- och servicenämnden

Ekonomiska förutsättningar

Fastighets- och servicenämnden ska bedriva sin verksamhet i enlighet med reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 507,5 miljoner kronor för 2024 uppnås. Resultatkravet innebär jämfört med 2023 en ökning med 14,5 miljoner kronor, vilket utgörs av en sänkning för fastighetsförvaltningen i enlighet med förändrad avkastning på driftsatta tillgångar. Exkluderat pensionseffekten är resultatkravet 581,0 miljoner kronor 2024. Under planåren 2025 och 2026 är resultatkravet 593,0 respektive 599,0 miljoner kronor.

Tabell 41. Resultaträkning för fastighets- och servicenämnden

Mnkr	Budget	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2025	2026
Intäkter	7 983	8 178	8 478	8 531
- varav anslag	0	0	0	0
Kostnader	-7 490	-7 671	-7 885	-7 932
Resultat	493	508	593	599
<i>Resultat exklusive pensionseffekt</i>	<i>564</i>	<i>581</i>	<i>593</i>	<i>599</i>

Nämndens båda förvaltningar, fastighetsförvaltningen och serviceförvaltningen, består båda av flera koncernresultatenheter med olika ekonomiska förutsättningar. Av nämndens resultatkrav för 2024 avser 490,0 miljoner kronor koncernresultatenheten Landstingsfastigheter Stockholm inom fastighetsförvaltningen, vilket innebär ett högre resultatkrav jämfört med budget 2023. Landstingsfastigheter Stockholm ska inom sitt resultatkrav på affärsmässiga grunder hyra ut ändamålsenliga lokaler, utföra fastighetsutvecklingsplaner och planer för teknisk upprustning i samarbete med hyresgästerna samt ansvara för och underhålla den konstnärliga gestaltning, det vill säga den fasta och lösa konst, som nämnden äger.

Uppräkningen av Landstingsfastigheter Stockholms hyror ska uppgå till fyra procent 2024. Uppräkningen ska beräknas utifrån den nivå på åtta procent 2023 i enlighet med regionfullmäktiges beslut i Avstämning av Budget 2023 för Region Stockholm (RS 2022-0638).

Vidare avser 83 miljoner kronor koncernresultatenheten Nya Karolinska Solna Bygg inom fastighetsförvaltningen, vilket innebär ett högre resultatkrav jämfört med tidigare budgetår. Resultatkravet förutsätter att beslutade modeller för hyressättning används och att hyror debiteras i enlighet med indexering enligt avtal.

Fastighetsförvaltningens resultatkrav för 2024 är 573,0 miljoner kronor vilket innebär ett ökat resultatkrav med 15,0 miljoner kronor jämfört med

2023. Resultatkravet för planåren 2025–2026 är 585,0 respektive 591,0 miljoner kronor. Reavinster får inte räknas in i resultatkravet.

Tabell 42. Resultaträkning för fastighets- och servicenämndens fastighetsförvaltning

	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Mnkr				
Intäkter	6 170	6 309	6 571	6 584
- varav anslag	0	0	0	0
Kostnader	-5 612	-5 736	-5 986	-5 993
Resultat	558	573	585	591

Serviceförvaltningen ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ansvarig nämnds reglemente, uppdrag och avtal samtidigt som fastställt resultatkrav på -65,5 miljoner kronor för 2024 uppnås. Resultatkravet 2024 innebär en sänkning med 0,5 miljoner kronor jämfört med budget 2023 med anledning av tillfälligt högre pensionskostnader till följd av inflationen 2024. Resultatkravet exkluderat de högre pensionskostnaderna uppgår till 8,0 miljoner kronor. Resultatkravet för planåret 2025 är 8,0 miljoner kronor och 2026 resultatkravet till 8,0 miljoner kronor.

Serviceförvaltningen kostnader ökar i takt med inflationen. Därtill har inte förvaltningens avtal räknats upp i nivå med kostnadsökningstakten under flera år. Serviceförvaltningens avtal indexeras igenomsnitt med 6,5 procent 2024.

Tabell 43. Resultaträkning för fastighets- och servicenämndens serviceförvaltning

	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Mnkr				
Intäkter	1 879	1 934	1 973	2 012
- varav anslag	0	0	0	0
Kostnader	-1 944	-2 000	-1 965	-2 004
Resultat	-65	-65	8	8
<i>Resultat exklusive pensionseffekt</i>	<i>6</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>8</i>

Investeringar

Fastighets- och servicenämndens investeringsutrymme för 2024 är 3 183 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 21 514,6 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 8 907,2 miljoner kronor. Investeringarna består av investeringar i vårdfastigheter och administrativa lokaler.

Tabell 44. Fastighets- och servicenämndens investeringsutrymme

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Fastighetsförvaltningen					
Beslutade investeringar >100 mnkr	1 399,0	936,5	182,8	8,9	2 527,2
Planerade investeringar >100 mnkr	731,9	1 070,9	1 138,1	3 315,0	6 255,9
Investeringar <100 mnkr	820,8	945,0	946,6	7 985,0	10 697,3
Serviceförvaltningen					
Investeringar <100 mnkr	231,3	261,7	242,7	1 298,5	2 034,2
Totalt	3 183,0	3 214,1	2 510,1	12 607,4	21 514,6
<i>varav nyinvesteringar</i>	<i>717,8</i>	<i>631,8</i>	<i>408,8</i>	<i>1 510,0</i>	<i>3 268,4</i>
<i>varav ersättningsinvesteringar</i>	<i>2 465,2</i>	<i>2 582,3</i>	<i>2 101,3</i>	<i>11 097,4</i>	<i>18 246,2</i>

Fastighetsförvaltningen

Fastighetsförvaltningens investeringsutrymme för 2024 är 2 951,7 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 19 480,4 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 8 171,5 miljoner kronor.

Av fastighetsförvaltningens investeringsutrymme för 2024 avser 2 838,7 miljoner kronor fastighetsinvesteringar inom koncernresultatenheten Landstingsfastigheter Stockholm. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 18 837,3 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är investeringsutrymmet 7 913,4 miljoner kronor.

Vidare avser fastighetsförvaltningens investeringsutrymme för 2024, 113 miljoner kronor hyresgäst Anpassningar och mindre ersättningsinvesteringar i koncernresultatenheten Nya Karolinska Solna Bygg. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 643,1 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är investeringsutrymmet 258,1 miljoner kronor.

Region Stockholms bestånd av vårdfastigheter är till delar äldre och i behov av omfattande upprustning till modern standard. För att vårdens fastigheter ska vara långsiktigt ekonomiskt hållbara, robusta och ändamålsenliga prioriteras under planperioden ersättnings- och underhållsinvesteringar. Därutöver, inom återstående utrymme, prioriteras nyinvesteringar utifrån behov ur ett systemperspektiv för hälso- och sjukvården. Detta för att upprätthålla säkerhet, funktion och värde i vårdens fastigheter.

Ett antal större om- och tillbyggnader av akutsjukhusen och närsjukhusen planeras och genomförs under planperioden, som ombyggnation av vårdavdelningar och IVA-platser på Södersjukhuset, geriatriska vårdplatser på Södertälje sjukhus samt vårdavdelningar på Norrtälje sjukhus. Vid

Löwenströmska sjukhuset planeras ombyggnad av rättspsykiatriska vårdavdelningar och i Huddinge planeras tillbyggnad för att skapa fler rättspsykiatriska vårdplatser.

Vid Danderyds sjukhus fortsätter byggnation av en ny vårdbyggnad som ska inrymma minst 164 vårdplatser samt mottagningsverksamheter. Under perioden planeras förstudie genomföras på en ny psykiatrisk vårdbyggnad inkluderat godscentral, i syfte att utreda förutsättningar att kunna ersätta ett antal befintliga vårdbyggnader på Danderyds sjukhusområde.

Arbetet med att utveckla Ungdomens hus och möjliggöra samlad slutenvård för barn- och ungdomspsykiatri påskyndas och i huvudblocket på Solnas sjukhusområde planeras om- och tillbyggnad av psykiatriska vårdplatser för barn och ungdom för en period på tio år.

Vid Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge fortsätter ombyggnation av vårdavdelningar och mottagningar samt ombyggnation av akutmottagningen inkluderat ny placering av barn- och närakutmottagning och en tillkommande ambulanshall. Vid Karolinska Universitetssjukhuset i Solna fortsätter ombyggnation av patologi- och cytologilaboratorier samt under planperioden planeras för en utökad kapacitet på strålbehandling med en första tillbyggnad av linjäracceleratorer.

Säkerställande av bårhuskapacitet med tillbyggnad av bårhusplatser vid Karolinska Universitetssjukhuset Solna och upprustning av bårhusplatser vid Danderyds sjukhus sker under planperioden.

Ersättningsinvesteringar planeras och genomförs under planperioden för att åtgärda akuta upprustningsbehov. Däribland nya ventilationssystem i byggnader på Huddinge sjukhusområde, säkerställande av reservkraft på Södersjukhuset samt förstärkt kyla och el i tele-, data- och kommunikationsrum på Södersjukhuset. Teknisk upprustning sker av enskilda byggnader vid Södersjukhuset, Dalens sjukhus, Rosenlunds sjukhus och Nacka sjukhus.

Omfattningen på upprustning av försörjningsbyggnad vid Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge behöver omprövas och investeringen har därmed utgått från planperioden.

Risker och osäkerhet kopplat till det allmänna inflationsläget med antagande om en högre prisutveckling under planperioden, har beaktats i vårdens fastighetsinvesteringar med relevanta index utifrån typ av anläggning, omfattning, avtalsförutsättningar och produktionstidplan.

Serviceförvaltningen

Serviceförvaltningens investeringsutrymme för 2024 är 231,3 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 2 034,2 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 735,7 miljoner kronor. Investeringarna består främst av investeringar inom it-verksamheten och utgörs av ersättningsinvesteringar i form av utbyte och livscykelhantering av nätinfrastruktur och klienter.

Mål och indikatorer

Fastighets- och servicenämnden ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Nämnden ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Uppdrag

- 1 Fastighets- och servicenämnden uppdras att ta fram ett beslutsunderlag med tydligt tjänsteerbjudande och en förenklad prissättningsmodell i syfte att minska administration för verksamheterna och tydliggöra tjänstens nyttoeffekt samt öka följsamheten för gällande ramavtal.
- 2 Fastighets- och servicenämnden uppdras analysera och vidta effektiviserande och besparande åtgärder för att minska Region Stockholms totala konsumtion av energi i dess fastigheter och anläggningar.
- 3 Fastighets- och servicenämnden uppdras utreda möjligheten till medfinansiering för att kraftigt öka tillgången av laddplatser vid Region Stockholms parkeringsplatser.

5.11 Revisorskollegiet

Regionfullmäktiges presidium bereder revisorskollegiets budget inför regionfullmäktiges beslut om Budget 2024 för Region Stockholm. Tabellen för resultaträkningen är därför tom, anslag och resultatkrav anges i texten med "X".

Ekonomiska förutsättningar

Anslaget till revisorskollegiet ökar med X miljoner kronor 2024 eller X procent jämfört med 2023. Revisorskollegiets resultatkrav är X kronor för 2024 och planåren 2025–2026.

Tabell 45. Resultaträkning för revisorskollegiet

	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Mnkr				
Intäkter	45			
- varav anslag	39			
Kostnader	-45			
Resultat	0			

Investeringar

Revisorskollegiets investeringsutrymme är X miljoner kronor 2024. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet X miljoner kronor. Investeringarna består av inventarier.

Tabell 46. Revisorskollegiets investeringsutrymme

	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027–2033	Totalt 2024–2033
Mnkr					
Nyinvesteringar <100 mnkr					0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr					0,0
Totalt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

6. Bolag

I detta kapitel anges bolagens ägardirektiv, resultatkrav, mål och eventuella uppdrag. De generella ägardirektiven i avsnitt 6.1 gäller för samtliga bolag. Bolagen ska planera och följa upp sin verksamhet i enlighet med detta och i sin planering också beakta regionfullmäktiges inriktning och prioriteringar i kapitel 1.

Bolagen kommer i samband med sin rapportering av verksamhetsplaner för 2024 att beräkna sina intäkter och kostnader utifrån regionfullmäktiges beslut och andra förutsättningar som avtal och överenskommelser. Det innebär att fördelningen av intäkter och kostnader förändras vilket påverkar det slutliga tabellverket (tabellerna i kapitel 3, 5 och 6). Detta slutliga tabellverk fastställs av regionstyrelsen i samband med ärendet Avstämning av Budget 2024 för Region Stockholm.

6.1 Generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag

Mål och ekonomiska krav

Mål och ekonomiska krav för verksamheten fastställs årligen av regionfullmäktige med utgångspunkt i Region Stockholms policy för integrerad ledning och styrning, ILS (RS 2020-0740). Bolagets styrelse och ledning ansvarar för att de fastställda målen uppnås effektivt inom ramen för de ekonomiska kraven. Styrelse och ledning ansvarar också för att genomföra övriga uppdrag från regionfullmäktige till verksamheten. För att bidra till effektivitet också på koncernnivå krävs en gemensam styrning och samordning av resurser som kan samnyttjas. Bolaget ska bidra till detta.

Uppföljning och rapportering

Bolagets styrelse och ledning ansvarar för att verksamheten genomförs enligt verksamhetsplan och följs upp och analyseras avseende ekonomi, kvalitets-, och produktivitetsutveckling samt de övriga mål och uppdrag som ges av regionfullmäktige.

Uppföljning och analys av verksamheten enligt ovan ska omfatta såväl verkligt utfall som prognoser. Vid avvikelser mot mål ska orsaker analyseras och åtgärder för att korrigera avvikelserna vidtas och följas upp. Rapportering ska ske till ägaren enligt de krav som ägaren specificerar. Bolaget är skyldigt att löpande förse regionstyrelsen med information i den utsträckning som det är nödvändigt för regionstyrelsens uppsikt.

Efterlevnad av lagar och styrande dokument

Styrelse och ledning ansvarar för

- att verksamheten följer tillämpliga lagar och regler

- att verksamheten följer de styrande dokument som regionfullmäktige och regionstyrelsen har fastställt
- att kompletterande interna riktlinjer och föreskrifter upprättas för bolaget där så är tillämpligt samt att arbeta för att de efterlevs
- att efterlevnaden av styrande dokument följs upp och misstänkta eller konstaterade överträdelser rapporteras till regionstyrelsen
- att rapporteringsinstruktioner från regionledningskontoret följs
- att årligen i årsrapporten, utöver vad aktiebolagslagen stadgar, redovisa hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av det i bolagsordningen angivna syftet och ramarna för densamma. Årsrapporten ska vara så utformad att den kan läggas till grund för lekmannarevisorns granskning liksom för regionstyrelsens uppsikt och beslut enligt 6 kap. 1 och 9 §§ kommunallagen.

Principiellt viktiga beslut

Beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska hänskjutas till regionfullmäktige. Besluten bör därefter fattas av bolagsstämman. Exempel på beslut som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt är köp och försäljning av aktier, bildande av dotterbolag, förändring av aktiekapital, ingående av principiellt viktiga avtal samt principiellt viktiga investeringar och finansieringsfrågor.

Vid tveksamhet om huruvida en fråga är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ansvarar styrelse och ledning för att rådgöra med regionstyrelsen och dess förvaltning regionledningskontoret. Till bolagens styrelser ska regiondirektören eller av regiondirektören utsedd representant adjungeras.

Samverkan

Region Stockholms bolag har, tillsammans med nämnderna, ett gemensamt ansvar för att utföra Region Stockholms verksamhet i enlighet med lagkrav och regionfullmäktiges mål. För att effektivt utföra de uppgifter som Region Stockholm har gentemot länets invånare, eller i förekommande fall gentemot en gemensam beställare i hälso- och sjukvårdsnämnden, krävs att alla bolag samverkar på ett ändamålsenligt sätt och ser till nyttan för Region Stockholm som helhet. Varje bolag ska utveckla verksamheten i samverkan med övriga nämnder och bolag inom Region Stockholm liksom med kunder och leverantörer. Avtalen som tecknas med beställaren ska bidra till att intern samverkan mellan bolagen, liksom mellan nämnderna och bolagen, kan utvecklas till gagn för länets invånare, medarbetarnas arbetsmiljö och ett kostnadseffektivt nyttjande av Region Stockholms resurser. Bolagens styrelser ska aktivt verka för att sådana avtal sluts.

Rätt till insyn

Regionstyrelsen respektive Landstingshuset i Stockholm AB äger rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget

och dess verksamhet. Fastighets- och servicenämnden äger samma rätt för Locum AB och Terreno AB. Likaså äger trafiknämnden samma rätt för AB Storstockholms Lokaltrafik, AB SL Finans, Waxholms Ångfartygs AB och SL Nya Tunnelbanan AB. Kulturnämnden äger samma rätt för Film Stockholm AB.

Region Stockholms styrprinciper inom hälso- och sjukvården

Region Stockholms hälso- och sjukvårdsorganisation, med en uppdelning på en beställarfunktion (hälso- och sjukvårdsnämnden, primärvårdsnämnden) och en ägarfunktion (regionstyrelsen respektive Landstingshuset i Stockholm AB), har ett formellt fastlagt regelsystem som klargör ansvar och roller avseende såväl förtroendevalda som tjänstemannanivån. Härigenom tydliggörs spelreglerna mellan hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdgivarna. Ägaren bestämmer det principiella uppdraget för sina bolag. Med utgångspunkt i regionfullmäktiges beslutade mål och indikatorer samt uppdrag kan hälso- och sjukvårdsnämnden sluta avtal med bolagen om vårdinnehåll, volymer och priser, utifrån befolkningens behov och inom de ekonomiska förutsättningar som hälso- och sjukvårdsnämnden har tilldelats.

I Region Stockholms ansvar som ägare ligger dels att svara för direktiv till de regionägda vårdgivarna och därigenom skapa ramar för deras uppgifter, dels att ha löpande insyn i och påverkan på hur vårdgivarna fullgör sina uppdrag enligt åtaganden i avtalen med hälso- och sjukvårdsnämnden. I ägaruppdraget finns därmed också ansvaret för att samordna de egna bolagens arbete/produktion när behov föreligger samt att vara pådrivande i arbetet med att uppnå en god kvalitet, produktivitet och effektivitet i de egenägda bolagen.

Arbetsgivarfrågor

Frågor som är av strategisk karaktär för Region Stockholm som arbetsgivare ska hanteras lika i Region Stockholms verksamheter. Region Stockholms helägda och indirekt helägda aktiebolag ska säkerställa att koncernperspektivet beaktas vid beslut i arbetsgivarfrågor. Helägda och indirekt helägda aktiebolag ska inhämta regionstyrelsens skriftliga godkännande innan tillägg till LOK samt övriga lokala kollektivavtal tecknas eller sägs upp.

6.2 Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB)

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Landstingshuset i Stockholm AB, LISAB, är helägt av Region Stockholm och moderbolag i en koncern som består av flera dotterbolag samt dotterdotterbolag. Bolaget ska äga och förvalta aktier i aktiebolag som Region Stockholm använder för sin verksamhet.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv under avsnitt 6.1.

Dotterbolagens och dotterdotterbolagens styrelser och ledningar har det strategiska och operativa ansvaret för att nå regionfullmäktiges mål inom respektive ansvarsområde. Bolaget ansvarar för uppföljning av att dotterbolagens och dotterdotterbolagens bolagsordningar samt ägarens generella och specifika ägardirektiv efterlevs. Bolaget ska också som ägare bidra till strategisk samordning och utveckling av dotterbolagens verksamhet.

Bolaget ska, inom ramen för regionfullmäktiges riktlinjer, fatta för dotterbolagen och helägda dotterdotterbolag bindande kompletterande beslut rörande koncernbidrag och aktieägartillskott.

Bolaget ska, inom ramen för regionfullmäktiges beslut, fatta beslut om kapitaltäckningsgarantier för dotterbolag och dotterdotterbolag.

Bolaget beslutar vid vilket senaste datum som bolagsstämmor i dotterbolagen ska hållas.

Resultatkrav

LISAB:s resultatkrav för 2024 är 0 kronor vilket är i nivå med 2023 och följer Region Stockholms modell för resultatkrav samt principen om inga fria nyttigheter. Resultatkravet för planåren 2025-2026 är oförändrat 0 kronor för respektive år.

Tabell 47. Resultatkrav för LISAB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	0	0	0	0

6.2.1 Södersjukhuset AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Södersjukhuset AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus och bedriver specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård samt högspecialiserad kärl- och handkirurgisk vård samt viss högspecialiserad gynekologisk kirurgi. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ansvarar för att

- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom Region Stockholm och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet till privata aktörer godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregianbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB.

Bolaget ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner. Genom samverkan ska bolaget säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt för att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Bolaget ska regelbundet delta i systemövergripande dialog med regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt övriga sjukhus om verksamhetens utveckling, inklusive investeringar, över tid.

Bolaget ska bedriva och medverka i klinisk forskning och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Sjukhuset ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med. Bolaget ska ta ansvar för sin andel av AT-, BT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrodda med utbildningsdirektivet.

Bolaget ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Resultatkrav

Södersjukhuset AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 26 miljoner kronor för 2024 uppnås. Bolagets resultatkrav är på samma nivå för år 2025 och 2026.

Tabell 48. Resultatkrav för Södersjukhuset AB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	21	26	26	26

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller bolaget ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Södersjukhuset AB 2024 är 346,3 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 2 940,3 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 929,3 miljoner kronor.

Tabell 49. Södersjukhuset AB:s investeringsutrymme

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Planerade investeringar >100 mnkr	20,0	74,0	3,0	0,0	97,0
Nyinvesteringar <100 mnkr	44,3	20,0	0,0	20,0	84,3
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	282,0	172,0	314,0	1 991,0	2 759,0
Totalt	346,3	266,0	317,0	2 011,0	2 940,3

Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik. Nyinvesteringar i utrustning för modernisering av vårdplatser i sjukhusets byggnad 17 och 18 är medräknade i investeringsutrymmet för 2024–2026.

Mål och indikatorer

Södersjukhuset AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.2 Danderyds Sjukhus AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Danderyds Sjukhus AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus och bedriver specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård samt högspecialiserad rehabiliteringsmedicin. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ansvarar för att

- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom Region Stockholm och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet till privata aktörer godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregianbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB.

Bolaget ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner. Genom samverkan ska bolaget säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt för att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Bolaget ska regelbundet delta i systemövergripande dialog med regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt övriga sjukhus om verksamhetens utveckling, inklusive investeringar, över tid.

Bolaget ska bedriva och medverka i klinisk forskning och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Sjukhuset ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med. Bolaget ska ta ansvar för sin andel av AT-, BT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

Bolaget ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Resultatkrav

Danderyds Sjukhus AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 23 miljoner kronor för 2024 uppnås. Bolagets resultatkrav är oförändrat 23 miljoner kronor för planåren 2025 och 2026.

Tabell 50. Resultatkrav för Danderyds Sjukhus AB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	24	23	23	23

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller bolaget ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Danderyds Sjukhus AB 2024 är 201 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 2 171 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 691 miljoner kronor.

Tabell 51. Investeringsutrymme för Danderyds Sjukhus AB

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Planerade investeringar >100 mnkr	80,0	200,0	0,0	0,0	280,0
Nyinvesteringar <100 mnkr	11,0	11,0	15,0	135,0	172,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	110,0	110,0	154,0	1 345,0	1 719,0
Totalt	201,0	321,0	169,0	1 480,0	2 171,0

Investeringarna består av ny- och ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik. Nyinvesteringar i utrustning till en ny vårdbyggnad är medräknade i investeringsutrymmet för perioden 2024–2025.

Mål och indikatorer

Danderyds Sjukhus AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.3 Södertälje Sjukhus AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Södertälje Sjukhus AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus och bedriver specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ansvarar för att

- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom Region Stockholm och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet till privata aktörer godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregianbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB.

Bolaget ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner. Genom samverkan ska bolaget säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt för att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Bolaget ska regelbundet delta i systemövergripande dialog med regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt övriga sjukhus om verksamhetens utveckling, inklusive investeringar, över tid.

Bolaget ska bedriva och medverka i klinisk forskning och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Sjukhuset ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med. Bolaget ska ta ansvar för sin andel av AT-, BT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

Bolaget ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Resultatkrav

Södertälje Sjukhus AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkrav på 6,0 miljoner kronor för 2024 uppnås. Bolagets resultatkrav är oförändrat 6,0 miljoner kronor för planåren 2025–2026.

Tabell 52. Resultatkrav för Södertälje Sjukhus AB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	5	6	6	6

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller bolaget ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Södertälje Sjukhus AB 2024 är 42 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 649 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 205 miljoner kronor.

Tabell 53. Investeringsutrymme för Södertälje Sjukhus AB

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	2,0	69,0	2,0	0,0	73,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	40,0	57,0	35,0	444,0	576,0
Totalt	42,0	126,0	37,0	444,0	649,0

Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik. Nyinvesteringar i utrustning till påbyggnad av sjukhusets byggnad 20 är medräknade i investeringsutrymmet för perioden 2024–2026.

Mål och indikatorer

Södertälje Sjukhus AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.4 S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

S:t Eriks Ögonsjukhus AB bedriver specialiserad och högspecialiserad akut och planerad ögonsjukvård. Verksamheten omfattar de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ansvarar för att

- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom Region Stockholm och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet till privata aktörer godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregionbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB.

Bolaget ska bedriva akut och planerad primärvård endast i begränsad omfattning och i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde som stöd för FOU-uppdraget enligt avtal.

Bolaget ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner. Genom samverkan ska bolaget säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt för att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Bolaget ska bedriva och medverka i klinisk forskning inom ögonsjukvård och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Bolaget ska i samråd med ägaren och Karolinska Institutet utvecklas till ett nationellt och internationellt konkurrenskraftigt centrum inom forskning och inom ögonsjukvården. Bolaget ska generera och sprida ny kunskap inom ögonsjukvård till övrig sjukvård inom Region Stockholm och landet enligt regionfullmäktiges fastställda mål.

Bolaget ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med. Samverkan ska ske med Karolinska Institutet och Karolinska Universitetssjukhuset. Bolaget ska ta ansvar för sin andel av AT-, BT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

Bolaget ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Resultatkrav

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkrav på 7,0 miljoner kronor för 2024 uppnås. Bolagets resultatkrav är oförändrat 7,0 miljoner kronor för planåren 2025–2026.

Tabell 54. Resultatkrav för S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Resultat	7	7	7	7

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller bolaget ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

Investeringsutrymmet för S:t Eriks Ögonsjukhus AB 2024 är 20 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 215 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 60 miljoner kronor.

Tabell 55. Investeringsutrymme för S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027–2033	Totalt 2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	20,0	20,0	20,0	155,0	215,0
Totalt	20,0	20,0	20,0	155,0	215,0

Investeringarna består av ny- och ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, it och inventarier.

Mål och indikatorer

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.5 Folktandvården Stockholms län AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Folktandvården Stockholms län AB, Folktandvården, bedriver tandvård inom Region Stockholm inom ramen för regionens ansvar enligt tandvårdslagen. Bolaget utför också uppdrag för primärvårdsnämnden som i huvudsak omfattar barntandvård.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska vara ett konkurrenskraftigt tandvårdsföretag. Bolaget ska erbjuda ett brett utbud av tjänster med hög service och god kvalitet utförd av kompetent personal till ett pris som är väl avvägt ur ett befolkningsperspektiv samt med hänsyn till Region Stockholms intressen.

Bolagets verksamhet ska kontinuerligt utvecklas och omfatta barntandvård, vuxentandvård, specialisttandvård, sjukhustandvård, tandvård som ett led i sjukdomsbehandling samt nödvändig tandvård.

Bolaget ska på tandvårdens område utföra kliniskt forskningsarbete, bedriva ST-utbildning samt bedriva utbildning och utföra kliniskt forskningsarbete i samarbete med Styrgruppen KI/SLL för Odontologisk forskning, SOF.

Bolaget ska samverka med hälso- och sjukvården i syfte att tidigt upptäcka risk för ohälsa.

Grunden för bolagets prissättning för vuxentandvård ska vara Tandvård- och läkemedelsförmånsverkets, TLV:s, referenspriser, därtill ska skälig hänsyn tas till bolagets konkurrenssituation, utvecklingen avseende behandlingsmetoder och material samt den generella pris- och löneutvecklingen. Vidare ska en låg ekonomisk tröskel för patienterna eftersträvas samt likartade höjningar inom allmäntandvårdens och specialisttandvårdens prislister. Bolaget ska varje år, utifrån dessa grunder, lämna en hemställan till regionstyrelsen med ett motiverat förslag till prisförändring för vuxentandvårdens avgifter inför nästkommande budgetbeslut.

Resultatkrav

Folktandvården ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkrav på -21 miljoner kronor för 2024 uppnås. Resultatkravet för året 2024 exkluderat de högre pensionskostnaderna uppgår till 110 miljoner kronor. För åren 2025–2026 uppgår resultatkravet till 115 miljoner kronor. Eftersom principen att inga fria nyttigheter ska förekomma gäller inom Region Stockholm ska bolaget

kräva ersättning för genomförda tjänster, exempelvis inom klinisk forskning och utbildning.

Tabell 56. Resultatkrav för Folktandvården Stockholms län AB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	-12	-21	115	115
<i>Resultat exklusive pensionseffekt</i>	<i>100</i>	<i>110</i>	<i>115</i>	<i>115</i>

Styrelsen för Folktandvården Stockholms län AB har hemställt till regionfullmäktige om att höja taxan för vuxentandvård med 4,1 procent samt att höja taxan för frisktandvård med 4,1 procent för hela avtalsperioden (tre år). För att ge bolaget goda ekonomiska förutsättningar bemyndigar regionfullmäktige styrelsen för Folktandvården Stockholms län AB att höja taxan för vuxentandvård och frisktandvård med 4,1 procent.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Folktandvården 2024 är 70 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är utrymmet 700 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 210 miljoner kronor. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning och inventarier.

Tabell 57. Investeringsutrymme för Folktandvården Stockholms län AB

	Budget	Plan	Plan	Plan	Totalt
Mnkr	2024	2025	2026	2027–2033	2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	70,0	70,0	70,0	490,0	700,0
Totalt	70,0	70,0	70,0	490,0	700,0

Mål och indikatorer

Folktandvården ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.6 Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (AISAB)

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, AISAB, utför ambulanssjukvård, interhospitala transporter och transport av avlidna åt Region Stockholm. Verksamheten omfattar de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska samverka med hälso- och sjukvårdsnämnden, Region Stockholms övriga prehospitala vård, närsjukvård, akutsjukvård, sjukvårdsrådgivning samt prioriterings- och dirigerings-tjänsten för att säkerställa snabbt omhändertagande, god vård och säker transport av sjuka och skadade till rätt vårdnivå.

Bolaget ska ansvara för ett kliniskt träningscentrum för den regionfinansierade ambulanssjukvården och samverkande aktörer.

Bolaget ska bedriva och medverka i forskning och utveckling och bidra till en evidensbaserad prehospital vård inom Region Stockholm.

Bolaget ska bedriva utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med.

Bolaget ansvarar för

- att överlåtelse av egendom och verksamhet till privata aktörer godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- att inhämta Landstingshuset i Stockholm AB:s godkännande av egenregianbud.

Resultatkrav

Ambulanssjukvården i Storstockholm AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 7,0 miljoner kronor för 2024 uppnås. Bolagets resultatkrav är oförändrat 7,0 miljoner kronor för planåren 2025–2026.

Tabell 58. Resultatkrav för AISAB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	6	7	7	7

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsätt-

ningarna för kostnadsutvecklingen. Under 2024 erhåller bolaget ersättning från hälso- och sjukvårdsnämnden för tillkommande tillfälliga pensionskostnader.

Investeringar

Investeringsutrymmet för AISAB 2024 är 29 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 305 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 88 miljoner kronor. Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i ambulansfordon samt i medicinteknisk utrustning och inventarier.

Tabell 59. AISAB:s investeringsutrymme

Mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027–2033	Totalt 2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	4,0	4,0	4,0	33,0	45,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	25,0	25,0	26,0	184,0	260,0
Totalt	29,0	29,0	30,0	217,0	305,0

Mål och indikatorer

AISAB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.7 Tobiasregistret AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Tobiasregistret AB förvaltar det svenska registret för blodstamceller; Tobiasregistret.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska driva och utveckla Tobiasregistret för att främja att registret på ett säkert sätt utökar antalet donatorer till nytta för vården. Bolaget ska prioritera information till godkända och presumtiva donatorer om registret och hur Tobiasregistret arbetar.

Resultatkrav

Tobiasregistret AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. För planåren 2025-2026 är resultatkravet oförändrat 0 kronor.

Tobiasregistret finansieras gemensamt av Sveriges regioner och utgör en nationell resurs, varför resultatenheten ska särredovisas.

Tabell 60. Resultatkrav för Tobiasregistret AB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	0	0	0	0

Mål och indikatorer

Tobiasregistret AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.8 MediCarrier AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

MediCarrier AB är Region Stockholms logistik- och transportbolag. Bolaget distribuerar sjukvårds- och förbrukningsartiklar samt utför transporttjänster åt verksamheter inom Region Stockholm. Bolaget ansvarar även för Region Stockholms beredskapslager avseende kritisk skyddsutrustning och kritiska förbrukningsartiklar till hälso- och sjukvården.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska på affärsmässiga grunder avropa, lagerhålla, förpacka samt distribuera sjukvårds- och förbrukningsartiklar till verksamheter inom Region Stockholm. Fastighets- och servicenämnden står för upphandling och bolagets avrop görs inom ramen för de upphandlade avtalen.

Bolaget ska ansvara för Region Stockholms nämnders och bolags beredskapslager avseende kritisk skyddsutrustning och kritiska förbrukningsartiklar för hälso- och sjukvården. Lagerhållningen ska omfatta minst tre månaders förbrukning och utgå från kundernas behov. Lagerhållningen ska ske så att risken för att behöva kassera materiel minimeras.

Bolaget ska tillhandahålla och utveckla transporttjänster för gods, primärt för hälso- och sjukvården. Det inkluderar transporttjänster med särskilda krav såsom akuttransporter, farligt och känsligt gods. Bolaget bör upphandla transporttjänsterna, nya fordon som upphandlas ska som standard vara nollutsläppsfordon.

Bolaget ska skapa mervärde för kunderna genom effektivt och kundanpassade logistik- och distributionstjänster samt genom kundanpassade leveranser.

Bolaget ska aktivt följa utvecklingen inom logistik och distribution i syfte att förbättra och effektivisera varuförsörjningen i Region Stockholm, både inom den egna verksamheten och i samverkan med berörda aktörer.

Bolaget ska samverka med regionstyrelsen i strategiska inköpsfrågor och med fastighets- och servicenämnden i upphandlingsfrågor och med hälso- och sjukvården för en robust, effektiv och hållbar varu- och tjänsteförsörjning, samt ökad cirkularitet och resurseffektivitet.

Bolaget ska utifrån sitt uppdrag ansvara för bolagets egen säkerhet och krisberedskap samt medverka i Region Stockholms arbete kring säkerhet och krisberedskap i syfte att säkerställa en robust och resilient varu- och

tjänsteförsörjning såväl då verksamheten är i normalläge som vid samhällsstörningar och extraordinära händelser.

Resultatkrav

MediCarrier AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som fastställt resultatkrav på 4,0 miljoner kronor för 2024 uppnås. Höjningen inkluderar en sänkning med anledning av tillfälligt högre pensionskostnader till följd av inflationen 2024. Resultatkravet exkluderat de högre pensionskostnaderna uppgår till 11,0 miljoner kronor. Resultatkravet beaktar att bolaget ska erhålla en konkurrensneutral prissättning. Resultatkravet för planåren 2025–2026 är 11,0 miljoner kronor.

Tabell 61. Resultatkrav för MediCarrier AB

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Resultat	4	4	11	11
<i>Resultat exklusive pensionseffekt</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>11</i>	<i>11</i>

Investeringar

Investeringsutrymmet för MediCarrier AB 2024 är 30 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 198 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 54 miljoner kronor. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning och inventarier samt nyinvesteringar i kritisk skyddsutrustning och kritiska förbrukningsartiklar för hälso- och sjukvården utifrån bolagets ansvar för Region Stockholms nämnders och bolags beredskapslager.

Tabell 62. Investeringsutrymme MediCarrier AB

Mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027–2033	Totalt 2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	27,0	9,0	9,0	123,0	168,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	3,0	3,0	3,0	21,0	30,0
Totalt	30,0	12,0	12,0	144,0	198,0

Mål och indikatorer

MediCarrier AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.9 Locum AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Locum AB förvaltar Region Stockholms fastigheter inom ramen för fastighets- och servicenämndens resultatenheter Landstingsfastigheter Stockholm och Nya Karolinska Solna Bygg. Bolaget bistår också nämnden i fastighetsstrategiska frågor.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska, mot ersättning som årligen fastställs i budget, förvalta Region Stockholms samtliga fastigheter med tillhörande tillgångar, med undantag för kollektivtrafikens fastigheter. Bolaget ska även förvalta fastigheter tillhörande stiftelsen Löwenströmska Lasarettet. Ersättningen baseras på förvaltningsbruttoarea. Med förvaltning avses dels teknisk förvaltning som omfattar drift och underhåll, dels ekonomisk förvaltning som omfattar administration av såväl Region Stockholms internhyressystem som övrig hyresadministration. Bolaget har rätt att fatta för förvaltningsuppdraget erforderliga beslut.

Bolaget ansvarar för fullgörandet av de uppgifter som enligt gällande lagar och regler åligger en fastighetsägare inom områdena arbetsmiljö, miljö, byggherreansvar och fastighetstillsyn samt el- och brandsäkerhet.

Region Stockholm har i särskild fullmaktshandling gett bolaget fullmakt att svara för vissa uppgifter som åligger en fastighetsägare.

Fastigheter som är verksamhetsmässigt nödvändiga för att Region Stockholm ska kunna fullgöra sina uppgifter, och där lokalförsörjning via den externa hyresmarknaden inte är en effektiv lösning, ska Region Stockholm ha en långtgående förfoganderätt över. Dessa fastigheter benämns strategiska fastigheter. De strategiska fastigheterna ska i första hand ägas av Region Stockholm men i undantagsfall kan långsiktiga hyresavtal användas. I båda fallen ska regionfullmäktige fatta besluten.

Regionfullmäktige beslutade år 2000 att hyressättning av lokaler som hyres av enheter inom Region Stockholm ska ske på marknadsanpassade villkor om inte regionfullmäktige beslutar annat. För akutsjukhuslokaler ska de marknadsanpassade hyrorna ligga på en försiktig nivå. I övriga fall gäller marknadsmässig hyressättning.

Bolaget svarar för investeringar i enlighet med Region Stockholms investeringsprocess. I tillämpliga delar gäller detta även fastigheter tillhöriga stiftelsen Löwenströmska Lasarettet samt vissa andra regionanknutna organ.

Bolaget ska för Region Stockholms räkning tillhandahålla ändamålsenliga lokaler i första hand till regionkoncernens verksamheter enligt de principer för uthyrning som regionfullmäktige beslutar. Bolaget ska bistå hyresgästerna med att utnyttja lokalerna på ett sammantaget kostnadseffektivt sätt.

Bolaget ska, i samråd med berörda enheter inom regionkoncernen, upprätta underhållsplaner, förvaltningsplaner och dylikt samt upprätta fastighetsutvecklingsplaner för strategiska fastigheter inom Landstingsfastigheter Stockholm.

Bolaget ansvarar efter uppdrag från fastighets- och servicenämnden för inhyrning av strategiska lokaler på den externa hyresmarknaden.

Bolaget har rätt att erbjuda interna och externa hyresgäster fastighetsanknutna tjänster (Facility Management). Prissättningen av sådana tjänster ska ske på marknadsmässiga villkor.

Bolaget ska, inom ramen för sitt uppdrag, aktivt arbeta för att skapa hållbara och hälsofrämjande miljöer i fastigheter som nyttjas av regionkoncernens verksamheter.

För att möjliggöra effektiv planering och effektivt genomförande ska bolaget samordna fastighetsinvesteringar med de investeringar som görs avseende medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik.

Bolaget har rätt att fatta inriktnings-, planerings- och genomförandebeslut upp till 100 miljoner kronor för fastighetsförvaltningens investeringar inom fastighets- och servicenämnden, förutsatt att investeringen finns upptagen i budget som specificerat investeringsobjekt eller ryms inom budget för fastighets- och hyresgästinitierade investeringar under 100 miljoner kronor.

Bolaget ska administrera den ekonomiska redovisningen, budget, uppföljning och den ekonomiska styrningen för fastighets- och servicenämndens förvaltningar Landstingsfastigheter Stockholm och Nya Karolinska Solna Bygg.

Bolaget ska utöver förvaltningsuppdraget utföra de uppdrag som bolaget tilldelas av sin ägare samt fastighets- och servicenämnden. Bolaget ska bistå ägaren i fastighetsstrategiska frågor bland annat i samband med investeringsplaneringen. Bolaget har rätt att på uppdrag av nämnder och bolag inom Region Stockholm bistå i deras inhyrning av lokaler på den externa hyresmarknaden.

Bolaget äger rätt att anlita extern utförare för fullgörande av uppgifter som åligger bolaget.

Bolaget har, enligt god redovisningssed, rätt att debitera fastighets- och servicenämnden för sådana kostnader som uppstår vid förädling och utveckling samt vid genomförande av investeringar och andra byggentreprenader i det förvaltade fastighetsbeståndet.

Bolaget ska genomföra jämförande studier (benchmarking) med andra ägare/förvaltare av ändamålsfastigheter.

Resultatkrav

Locum AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 4,0 miljoner kronor för 2024 uppnås. Resultatkravet för planåren 2025–2026 är 4,0 miljoner kronor.

Tabell 63. Resultatkrav för Locum AB

Mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkter	402	403	402	402
Kostnader	-414	-399	-398	-398
Resultat	-12	4	4	4
<i>Resultat exklusive pensionseffekt</i>	-12	4	4	4

Investeringar

Investeringsutrymmet för Locum AB 2024 är 4,5 miljoner kronor. För perioden 2024–2033 är investeringsutrymmet 45 miljoner kronor och för perioden 2024–2026 är utrymmet 13,5 miljoner kronor. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar i it och inventarier.

Tabell 64. Investeringsutrymme för Locum AB

Mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027–2033	Totalt 2024–2033
Nyinvesteringar <100 mnkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mnkr	4,5	4,5	4,5	31,5	45,0
Totalt	4,5	4,5	4,5	31,5	45,0

Mål och indikatorer

Locum AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Terreno AB***Bolagets syfte enligt bolagsordning***

Terreno AB bistår Locum AB i förvaltningen av de solcellanläggningar för elproduktion som finns i Region Stockholms fastigheter. Bolaget är för närvarande vilande.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv under avsnitt 6.1.

Aktiebolaget Terreno är ett helägt dotterbolag till Locum AB som ägs av Landstingshuset i Stockholm AB.

6.2.10 Film Stockholm AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Bolagets huvuduppdrag är att verka för att filmproduktioner och TV-serier genomförs i Stockholms län och att stärka och bidra till utvecklingen av och infrastrukturen inom filmen och den audiovisuella industrin i länet. Detta ska ske genom samproduktion, talangutveckling och investering av kapital och andra resurser i filmer som genomförs i Stockholms län eller av regionala produktionsbolag samt genom filmkommissionsverksamhet.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska arbeta för att maximera länets utfall av filmproduktion och TV-serier i form av spendering av kapital, nationell och internationell uppmärksamhet samt ökad tillväxt i länets audiovisuella industri.

Genom filmkommissionsverksamheten ska bolaget marknadsföra Stockholms län som inspelningsplats och främja lokala produktionsbolags möjligheter till internationellt handelsutbyte. Detta ska främst ske genom marknadsföringsinsatser, rådgivning och förmedling av regional kompetens samt förmedling av internationella kontakter.

Bolaget ska verka i nära samarbete med länets filmbransch men också samverka med nationella och internationella nätverk som syftar till att stärka bolagets möjligheter att genomföra huvuduppdraget och stärka sektorn.

Bolaget ska tillsammans med länets kommuner utveckla samverkansformerna i syfte att optimalt nyttja gemensamma resurser.

Initiativ till gemensamma satsningar och till gemensamt deltagande i evenemang, näringslivsarrangemang och projekt kan komma från både bolaget och ägaren.

Bolaget ska successivt stärka samverkan med näringslivet i syfte att öka näringslivets engagemang i verksamheten.

Bolaget ska verka för att främja filmkultur och filmpedagogisk verksamhet i samverkan med Region Stockholms kulturnämnd och i dialog med länets kommuner och branschaktörer.

Bolaget ska tillse att ett kostnadseffektivt resursutnyttjande uppnås genom samverkan med andra offentliga och privata entreprenörer. Planer för

denna samverkan ska upprättas och följas upp. Utfallet ska avrapporteras till ägaren.

Bolaget föreslås vara en av Region Stockholms egenprofilerade verksamheter med möjlighet att utveckla en egen varumärkesplattform. För att tydliggöra tillhörigheten till Region Stockholm ska bolaget tydligt markera att de är en del av Region Stockholm enligt gällande regelverk för egenprofilerad verksamhet.

Resultatkrav

Film Stockholm AB ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på 0 kronor för 2024 uppnås. Bolagets resultatkrav är 0 kronor för planåren 2025–2026. Bolaget erhåller bidrag från kulturnämnden och Stockholms stad. Bidraget ska regleras utifrån hur projekt och filmkommissionsverksamheten påverkar bolagets resultat.

Tabell 65. Resultatkrav för Film Stockholm AB

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Resultat	0	0	0	0

Mål och indikatorer

Film Stockholm AB ska styra mot de mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Bolaget ska följa upp indikatorerna och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.3 AB Storstockholms Lokaltrafik (SL)

Bolagets syfte enligt bolagsordning

AB Storstockholms Lokaltrafik, SL, är samlingsnamnet och varumärket för den upphandlade allmänna kollektivtrafiken på land i Stockholms län. Via SL förvaltar Region Stockholm genom trafiknämnden vissa avtal och tillgångar. SL har tre helägda dotterbolag: Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB), AB SL Finans och SL Nya Tunnelbanan AB.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Inom ramen för bolagets ändamål så som det uttrycks i bolagsordningen ansvarar styrelse och ledning för att

- trafiknämnden bereds möjlighet att godkänna strategiska och övergripande frågor hänförliga till AB SL:s verksamhet;
- överta och förvalta sådana avtal för kollektivtrafiken på land som trafiknämnden överlåter till AB SL. AB SL ska uppdra åt trafiknämnden att förvalta AB SL:s avtal och tillgångar.

Region Stockholm har den formella nyttjanderätten till kollektivtrafikanläggningar samt äganderätten till vissa trafikfastigheter. Ansvaret i förhållande till AB SL förtydligas nedan.

Region Stockholm upplåter, utan ersättning, till AB SL, med den rätt regionen har, dels till regionen upplåtna tunnelbane-, spårvägs- och övriga trafikanläggningar, dels de anläggningar regionen utfört, förvärvat eller innehar för den kollektiva trafiken dels den rätt till mark i övrigt som erfordras för AB SL:s verksamhet som regionen anskaffat.

Region Stockholms skyldigheter och rättigheter som regionen genom avtal åtagit sig eller förvärvat i förhållande till kommun eller annan markägare ska äga giltighet gentemot AB SL. Regionen behåller dock ansvaret för genom nämnda avtal gjorda inskränkningar i skyldigheter som enligt lag åvilar kommun eller annan.

Om, och i den omfattning, tredje parts tillstånd, samtycke eller annan åtgärd (gemensamt benämnt "tillstånd") behövs för att genomföra upplåtelse samt överföring av rättigheter och skyldigheter enligt ovan ska parterna så snart det är möjligt gemensamt söka erhålla sådana tillstånd. I det fall tillstånd inte erhålls, samt för tiden fram till sådant(a) tillstånd erhållits ska AB SL, i den omfattning som de underliggande rättigheterna och skyldigheterna tillåter, agera på uppdrag av regionen avseende samtliga regionens åtaganden.

Region Stockholms ansvar för rättigheter och skyldigheter avseende mark anskaffad genom expropriation bestäms med hänsyn till expropriationsdomen.

AB SL ska under förutsättning av trafiknämndens och i förekommande fall regionfullmäktiges godkännande

- genomföra inköp och försäljning av mark samt förändringar av trafikanläggningar.
- aktivt verka för förvaltning och utveckling av kollektivtrafikanläggningarna för att tillförsäkra hög trafiksäkerhet, trygghet, tillgänglighet och service för alla resenärer.
- aktivt arbeta för att regionens rättigheter tillvaratas vid drift och utbyggnad av kollektivtrafik samt störningsfri trafik i samband med olika former av ut- och ombyggnadsarbeten.
- vid utbyggnad av tunnelbana och andra fasta anläggningar ombesörja anskaffande av mark i enlighet med trafiknämndens instruktioner.
- projektera och bygga tunnelbana och andra fasta trafikanläggningar.
- förvalta och bekosta planläggning, projektering, och utförande av samt anskaffa mark för drifanläggningar såsom verkstäder, vagnhallar, och förråd även som AB SL:s verksamhet i övrigt erforderliga byggnader och lokaler med till dessa anläggningar hörande inredning och utrustning.

AB SL ska i enlighet med fullmäktiges beslut den 9 december 2008, LS 0712–1398, företräda regionen i frågor som gäller förvaltarskap och ägandefrågor avseende kollektivtrafikanläggningar och fastigheter. Fullmakt i enlighet med nämnda beslut av fullmäktiges ska finnas.

AB SL ska äga rätt att träffa avtal om taxor och leverans av elektrisk energi för driften.

AB SL svarar för skada på anläggning som upplåtits till eller bekostats av AB SL.

AB SL svarar för skada i form av skakningar, buller och dylikt från trafiken på tunnelbanan. AB SL ska i övrigt svara för skada på person eller egendom till följd av den av AB SL bedrivna verksamheten.

Regionen ska verka för att AB SL tillförsäkras ensamrätt att upplåta utrymme dels för reklam och för försäljningskiosker, butiker, montrar, skyltskåp och servicemaskiner inom tunnelbaneanläggningen, dels för reklam på fasta anläggningar för buss- och spårvägstrafik jämte därtill hörande vänthallar med mera.

Intäkter av upplåtelserna enligt föregående stycke tillfaller AB SL. AB SL ska vidmakthålla en särskild resultatenheter, inom vilken all upparbetning och redovisning av investeringsbudget inklusive

medfinansiering avseende utbyggnad av tunnelbanan inom förvaltning för utbyggd tunnelbana ska ske åtskilt från AB Storstockholms Lokaltrafiks övriga verksamhet.

AB SL ska ge ett heltäckande uppdrag till trafiknämnden, att ansvara för all upphandling och all annan verksamhet hänförlig till utbyggnaden av tunnelbanan, varvid avtal som upphandlats av trafiknämnden avseende tunnelbaneutbyggnad inom förvaltning för utbyggd tunnelbana omedelbart efter dess ingående ska överlätas från trafiknämnden till AB Storstockholms Lokaltrafik.

AB SL ska uppdra åt trafiknämnden att genom förvaltning för utbyggd tunnelbana svara för all förvaltning av AB Storstockholms Lokaltrafiks avtal och tillgångar samt att i alla avseenden företräda AB Storstockholms Lokaltrafik gentemot tredje part, vad avser sådana avtal och tillgångar som är hänförliga till tunnelbaneutbyggnad inom förvaltning för utbyggd tunnelbana.

Resultatkrav

AB SL ska bedriva sin verksamhet i enlighet med ägardirektiv, uppdrag och avtal samtidigt som resultatkravet på -299 miljoner kronor uppnås. Under planåren 2025–2026 höjs resultatkravet ytterligare till 749 miljoner kronor vilket stärker bolagets soliditet.

Resultatkravet ska fördelas över AB SL:s dotterbolag, där bland annat Waxholms Ångfartygs AB:s resultatkrav är 0 kronor 2024 och därefter höjs till 11,0 miljoner kronor 2025 samt 2026. Bolagets resultatkrav ska ge konkurrensneutrala förutsättningar för den verksamhet som bedrivs.

Tabell 66. Resultatkrav för AB SL

	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2023	2024	2025	2026
Intäkter	24 241	24 091	24 371	25 211
- varav biljettintäkter	9 258	9 528	9 738	9 966
Summa kostnader	-25 443	-24 390	-23 622	-24 462
Resultat	-1 202	-299	749	749

Biljettintäkterna, det vill säga biljettpriser samt volymen resenärer, budgeteras sammantaget öka med 4,5 procent 2024. Ökningen är nödvändig för att säkerställa finansieringen av bolagets verksamhet.

6.3.1 Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB)

Bolagets syfte enligt bolagsordning

Waxholms Ångfartygs AB, WÅAB, sköter kollektivtrafiken på vatten i Stockholms skärgård. WÅAB är dotterbolag till AB SL och via bolaget förvaltar Region Stockholm genom trafiknämnden vissa avtal och tillgångar. WÅAB är ett renodlat tjänstebolag och äger ett tjugotal av de fartyg som går i reguljär linjetrafik medan all trafik drivs av privata entreprenörer som upphandlas i konkurrens.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska kontinuerligt genomföra de åtgärder som beslutats av trafiknämnden vad avser utveckling av passagerar- och godstrafiken i skärgården för fast- och fritidsboende samt andra besökare.

Bolaget ska även kontinuerligt genomföra de åtgärder som beslutats av trafiknämnden vad avser utveckling av arbetsresor och resor för besökare i hamntrafiken.

Bolaget ska verka aktivt för att utveckla eget och entreprenörers tonnage vad beträffar tillgänglighet, kvalitet, miljö, säkerhet och komfort. Ett gott underhåll ska syfta till hög drifttillgänglighet samt bibehållna värden och standard.

Det särskilda ansvar Region Stockholm tagit för det kulturhistoriska tonnaget (Storskär, Norrskär och Västan) ska förvaltas väl.

Bolaget ska aktivt verka för att vidareutveckla de affärsmässiga relationerna med anlitade entreprenörer för person- och godstransporter. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt uppföljning av ingångna avtal med entreprenörer.

Bolaget ska ta fram lämpliga incitamentssystem för anlitade entreprenörer.

Bolaget ska bedriva en aktiv dialog med faktiska och potentiella resenärer för att få dessa att besöka skärgården och resa med WÅAB och som ett led i detta regelbundet bland annat genomföra olika typer av resenärs-, kund- och marknadsanalyser i syfte att öka effektivitet och säkerhet inom kollektivtrafiksystemet.

Bolaget ska i enlighet med trafiknämndens beslut samverka med externa intressenter såsom skärgårdskommunerna, Trafikverket, SJ, Rikstrafiken, Länsstyrelsen i Stockholms län samt Skärgårdsstiftelsen.

Bolaget ska i sin verksamhet eftersträva hög kostnadseffektivitet samt bedriva sin verksamhet med beaktande av samhällsekonomiska bedömningar.

Bolaget ska överta och förvalta sådana avtal för kollektivtrafiken på vatten som trafiknämnden överlåter till bolaget. Bolaget ska uppdra åt trafiknämnden att förvalta bolagets avtal och tillgångar.

6.3.2 AB SL Finans

Bolagets syfte enligt bolagsordning

AB SL Finans är ett helägt dotterbolag till AB Storstockholms Lokaltrafik (AB SL). Bolaget tillhandahåller mot ersättning fordon, vagnar, maskiner samt andra inventarier och anläggningar till lokaltrafikutövare och förvaltas genom trafiknämndens trafikförvaltning.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

6.3.3 SL Nya Tunnelbanan AB

Bolagets syfte enligt bolagsordning

SL Nya Tunnelbanan AB utför utbyggnaden av tunnelbanan och övriga åtgärder inom ramen för 2013 års Stockholmsförhandling, utbyggnaden av station Södra Hagalund samt 2017 års Sverigeförhandling Ramavtal 6 – Storstad Stockholm. Via bolaget förvaltar Region Stockholm upphandlade avtal rörande utbyggnaden.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska ge ett heltäckande uppdrag till trafiknämnden att ansvara för all upphandling och all annan verksamhet hänförlig till utbyggnaden av tunnelbanan enligt bolagsordningen, varvid upphandlade avtal avseende tunnelbaneutbyggnaden inom förvaltning för utbyggd tunnelbana omedelbart efter ingåendet ska överlåtas till bolaget.

Bolaget ska överta sådana avtal rörande tunnelbaneutbyggnaden som trafiknämnden upphandlar åt och överlåter till bolaget.

Bolaget ska tillhandahålla byggtjänster avseende tunnelbaneutbyggnaden åt AB Storstockholms Lokaltrafik.

Bolaget ska uppdra åt trafiknämnden att genom förvaltning för utbyggd tunnelbana svara för all förvaltning av bolagets avtal och tillgångar samt att i alla avseenden företräda bolaget gentemot tredje part.

7. Kommunalförbund och verksamhetsstiftelser

Region Stockholm har stora åtaganden och engagemang i kommunalförbund och stiftelser som bedriver verksamhet för länets invånare. Syftet med kommunalförbund är samverkan och formen innebär att medlemmarna överlämnar huvudmannaskap för uppgifter till förbundet i fråga och enas om en förbundsordning som reglerar ändamål, styrning och insyn. Syftet med stiftelser är varaktig förvaltning av självständiga förmögenheter för att tillgodose bestämda ändamål. Det finns olika typer av stiftelser och en verksamhetsstiftelse tillgodoser sitt syfte genom att bedriva näringsverksamhet eller ideell verksamhet. Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelserna regleras via avtal och överenskommelser.

Kommunalförbund och stiftelser ska, liksom Region Stockholms egen verksamhet, bedrivas effektivt under uppsikt av regionstyrelsen.

7.1 Kommunalförbund

Region Stockholm är medlem i tre kommunalförbund enligt tabellen nedan.

Tabell 67. Kommunalförbund i vilka Region Stockholm ingår

(Region Stockholms ägarandel anges i procent)

Kommunalförbund	Beslutande organ
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, KSON (50 %)	Förbundsdirektion
Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, KSA (23 %)	Förbundsdirektion
Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling, KAS (14 %)	Förbundsfullmäktige

Kommunalförbundens medlemsbidrag hanteras av hälso- och sjukvårdsnämnden.

7.1.1 Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje

Övergripande uppgifter

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, KSON, planerar och beställer hälso- och sjukvård samt omsorg för invånarna i Norrtälje kommun. KSON äger TioHundra AB som bland annat bedriver vården vid Norrtälje sjukhus, ett antal husläkarmottagningar och verksamheter som bedriver omsorg. KSON styrs framför allt av sin förbundsordning som har beslutats av regionfullmäktige och kommunfullmäktige i Norrtälje. Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för medlemsbidraget till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje.

Ekonomiska förutsättningar

Region Stockholms medlemsbidrag till KSON är 2,1 miljarder kronor 2024 vilket innebär en ökning med 238 miljoner kronor eller 12,8 procent jämfört med 2023. Under 2023 erhöll även kommunalförbundet 71,7

miljoner kronor avseende ersättning för bland annat miljö, kvalitet och strategiska fastighetsinvesteringar (HSN 2023-0297). Under 2023 gjordes ett tillskott till akutsjukhusen på 2 miljarder kronor (RS 2022-0638) där kommunalförbundets andel var 54 miljoner kronor. Under 2024 ska kommunalförbundet erhålla medel för att ta den faktiska läkemedelskostnaden och inte enligt schablon som tidigare har använts. För 2023 beräknas den faktiska läkemedelskostnaden vara 31,8 miljoner kronor högre än vad som faktiskt har debiterats. För 2024 kommer medlemsbidraget innehålla dessa tre justeringar. Uppräkning sker med 4 procent på dessa tre justeringar vilket är samma procentsats som det ursprungliga medlemsbidraget räknas upp med. Kommunalförbundet ska erhålla motsvarande uppräkning av medlemsbidraget som hälso- och sjukvårdsnämnden erhåller i ökning av anslaget. Därutöver ska hälso- och sjukvårdsnämnden kompensera kommunalförbundet för Tiohundra AB:s andel av de ökade pensionskostnaderna.

Tabell 68. Medlemsbidrag till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje

Mnkr	Utfall 2022	Budget 2023	Budget 2024	Ändring B24/23	Plan 2025	Plan 2026
Medlemsbidrag	1 780	1 862	2 100	12,8%	2 184	2 272

Tabell 69. Specifiering av medlemsbidrag

Medlemsbidragets fördelning	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetsbidrag	1 862	1 936	2 014	2 094
Strategiska fastighetsinvesteringar, mm.	72	75	78	81
Korr. för faktiskt utfall läkemedel	32	33	34	36
Extra satsning akutsjukhus, KSON:s andel	54	56	58	61
Totalt	2 019	2 100	2 184	2 272

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje ersätts för ökade kostnader för vård utanför Norrtälje kommun som konsekvens av tillskottet på 1 044 miljoner kronor till akutsjukhusen.

7.1.2 Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling, KAS

Ändamålet med KAS är att uppföra och driva en nationell anläggning för strålbehandling med protoner, Skandionkliniken, samt att tillvarata möjligheterna till forskning och utveckling av verksamheten. Medlemmar är de sju regioner som har universitetssjukhus: Region Skåne, Region Stockholm, Region Uppsala, Region Västerbotten, Region Örebro län, Region Östergötland samt Västra Götalandsregionen. Region Stockholm betalade för 2023 en abonnemangsavgift på 36 miljoner kronor till kommunalförbundet.

7.1.3 Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, KSA
 Samtliga regioner i Sverige är medlemmar i KSA, vars ändamål är att investera i ambulansflyg och driva ambulansflygverksamhet över hela landet. Region Stockholm betalade för 2023 ett medlemsbidrag på 11 miljoner kronor.

7.2 Stiftelser

Region Stockholm har ett engagemang och åtagande i nio verksamhetsstiftelser, se tabellen nedan. Stiftelser inräknas inte i koncernens resultat- och balansräkning på annat sätt än att eventuella medlemsbidrag redovisas som en kostnad i resultaträkningen. Regionstyrelsen ansvarar för att ha uppsikt över verksamhetsstiftelser för vilka Region Stockholm är stiftare, medstiftare eller huvudfinansiär. Nämnderna ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot de stiftelser som ligger under respektive nämnds ansvarsområde i enlighet med Region Stockholms reglementen för regionstyrelsen och övriga nämnder (RS 2022-0762). Ansvariga nämnder ska säkerställa avtal och överenskommelser med stiftelserna samt följa upp att Region Stockholms ekonomiska bidrag till stiftelserna används resurseffektivt och ändamålsenligt i förhållande till regionfullmäktiges mål.

Tabell 70. Verksamhetsstiftelser i vilka Region Stockholm har ett engagemang

Den andel styrelseposter som Region Stockholm besitter i respektive stiftelse anges inom parentes.

Stiftelser i vilka Region Stockholm är ensam stiftare	Stiftelser där Region Stockholm är stiftare tillsammans med andra
<ul style="list-style-type: none"> Stiftelsen Cancercentrum Karolinska (100 %)¹ Stiftelsen Centrum för Molekylär Medicin (100 %)² Stiftelsen Clara (0 %)² 	<ul style="list-style-type: none"> Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum (50 %) Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län (53 %) Stiftelsen Flemingsberg Science (13 %)
Stiftelser där Region Stockholm är bidragsgivare ³	Stiftelse där Region Stockholm är huvudfinansiär
<ul style="list-style-type: none"> Stockholm Science City Foundation (11 %) Stiftelsen Elektronikcentrum i Kista, Sting (14 %) 	<ul style="list-style-type: none"> Stockholms Konserthusstiftelse (67 %)

1 Region Stockholm utser ordförande samt samtliga ledamöter och suppleanter.

2 Från 2018 utser Region Stockholm inga ledamöter eller revisorer i stiftelsen Clara.

3 För dessa stiftelser har Region Stockholm inte något uppsiktsansvar.

Stiftelsen Cancercentrum Karolinska syftar till att främja experimentell cancerforskning och arbetar för utvecklingen av individualiserad cancerbehandling i samarbete med Karolinska Universitetssjukhuset och Karolinska Institutet. Regionstyrelsen ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen.

Stiftelsen Centrum för Molekylär Medicin arbetar främst med forskning om kroniska inflammationssjukdomar. Regionstyrelsen ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen.

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum är ett tvärvetenskapligt centrum för forskning och utveckling om äldre personers hälsa, vård och omsorg.

Hälsa- och sjukvårdsnämnden ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen.

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län förvaltar fastigheter och verkar för att bevara Stockholms skärgård och utvecklingen av friluftslivet i skärgården. Region Stockholm är huvudfinansiär till stiftelsen som ger årliga bidrag för verksamhet och fastighetsunderhåll. Avtal om beviljade bidrag finns tecknat för perioden 2020–2023 och förhandlingar om ett nytt avtal för perioden 2024–2027 pågår. Klimat- och regionutvecklingsnämnden ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen.

Stiftelsen Flemingsberg Science syftar bland annat till att stärka samverkan mellan aktörerna i Flemingsberg. Klimat- och regionutvecklingsnämnden ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen.

Stockholms Konserthusstiftelse ska driva en aktiv musikverksamhet genom att ge konserter och upprätthålla den Kungliga Filharmoniska Orkestern i Stockholm. Region Stockholm är huvudfinansiär till stiftelsen som ger årliga bidrag för verksamhet och fastighetsunderhåll. Kulturnämnden ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen. Avtal om beviljade bidrag finns tecknat för perioden 2023–2026.

Stockholm Science City Foundation har i uppdrag att attrahera företag och akademi till Hagastaden och Stockholm samt att stärka samverkan mellan universiteten och hälso- och sjukvården. Regionstyrelsen ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen.

Stiftelsen Elektronikcentrum i Kista ska i samverkan med offentlig sektor, näringsliv och akademi främja utbildning och teknisk utveckling inom data- och elektronikområdet. Verksamheten bedrivs operativt i två dotterbolag, Kista Science City AB och Stockholm Innovation and Growth AB, kallat Sting. Regionstyrelsen ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelsen.

Bilaga: Mål och indikatorer 2024

Regionfullmäktige har fattat beslut om en långsiktig vision för hur Region Stockholm och dess samtliga verksamheter ska utvecklas. I visionen beskrivs Region Stockholms långsiktiga mål i ett samlat budskap:

Region Stockholm – för en jämlik, öppen, hållbar och konkurrenskraftig Stockholmsregion där invånarna ges likvärdiga livschanser och hög livskvalitet

Visionen konkretiseras i ett antal mål:

- Regionfullmäktiges inriktningsmål, som anges med versaler i måltabellen nedan, anger inriktningen för Region Stockholm under mandatperioden och gäller för berörda verksamheter.
 - Hälsa- och sjukvården är behovsstyrd, jämlik och förebygger ohälsa
 - Kollektivtrafiken är tillgänglig och attraktiv
 - Den hållbara regionala utvecklingen ligger i framkant
 - Verksamheten är långsiktigt hållbar och kostnadseffektiv
 - Kompetensförsörjningen är långsiktig
- Regionfullmäktiges mål konkretiserar i sin tur inriktningsmålen för de olika verksamheter som bedrivs i Region Stockholm.

För vart och ett av målen definieras en eller flera indikatorer som används för att bedöma hur nämnder och bolag uppfyller regionfullmäktiges mål. För majoriteten av indikatorerna anges ett målvärde för åren 2023–2026. Där utfall finns tillgängligt för 2021 och 2022 anges också det.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN ÄR BEHOVSSTYRD, JÄMLIK OCH FÖREBYGGER OHÄLSA							
	Utfall		Mål				Nämnder och bolag
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Tillgänglig hälso- och sjukvård på rätt nivå utifrån patientens behov							HSN, PVN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Andel väntande till behandling inom 90 dagar hos specialist	61%	66%	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 85%	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Andel väntande till första besök inom 30 dagar hos specialist	65%	58%	≥ 70 %	≥ 70 %	≥ 70 %	≥ 75%	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Indikator att utveckla: Andel av befolkning som är listad på husläkare enligt Socialstyrelsens riktvärde							PVN
Andel patienter som får medicinsk bedömning inom tre dagar på husläkarmottagning	93%	93%	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 91 %	≥ 92 %	PVN, SLSO
Vården är säker, effektiv och har god kvalitet							HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Förekomsten av vårdrelaterade infektioner	-		≤ 4,4 %	≤ 4,2 %	≤ 4,0 %	≤ 4,0 %	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Antal utskrivningsklara dagar till kommunen per vårdtillfälle	0,5	0,5	≤ 1,3	≤ 1,3	≤ 1,3	≤ 1,3	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB
Beläggningsgrad akutsjukhus				Nollmätning			HSN, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Suicidriskbedömning av nya patienter inom psykiatrisk öppenvård	80%	82%	82%	82%	85%	85%	HSN, SLSO

KOLLEKTIVTRAFIKEN ÄR TILLGÄNGLIG OCH ATTRAKTIV							
	Utfall		Mål				Nämnder och bolag
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Kollektivtrafiken är attraktiv och hållbar i hela länet							TN
Nöjda resenärer – allmän kollektivtrafik	84%	84%	≥ 79 %	≥ 79 %	≥ 80 %	≥ 80 %	TN
Nöjda resenärer – särskilda persontransporter	88%	88%	≥ 86 %	≥ 86 %	≥ 86 %	≥ 86 %	TN
Trygga resenärer – allmän kollektivtrafik på land och med pendelbåtar	72%	73%	≥ 76%	≥ 77 %	≥ 78 %	≥ 79 %	TN
Trygga resenärer – särskilda persontransporter	77%	71%	≥ 76 %	≥ 76 %	≥ 76 %	≥ 76 %	TN
Kostnad per personkilometer, SL-trafiken	5,66kr	4,54kr	≤ 4,13kr	≤ 4,00kr	≤ 3,90kr	≤ 4,10kr	TN
Andel länsinvånare som upplever att de kan använda kollektivtrafiken för de flesta resor de gör				≥ 71%	≥ 71%	≥ 72%	TN
Infrastrukturen är robust och möter framtidens behov							TN
Fullt tillgänglig linje eller bytespunkt (exkl. båttrafik)	80%		≥ 83 %	≥ 84 %	≥ 85 %	≥ 88 %	TN
Indikator att utveckla: Punktlighet, andel avgångar i pendeltåg, tunnelbana och buss som avgår i utsatt tid							TN
Transporteffektiviteten ökar och klimatpåverkan minskar i det samlade transportsystemet							TN
Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna				≥ 50 %	≥ 50 %	≥ 50 %	TN

DEN HÅLLBARA REGIONALA UTVECKLINGEN LIGGER I FRAMKANT							
	Utfall		Mål				Nämnder och bolag
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Stockholm är en attraktiv tillväxtregion för utveckling och forskning							RS
Forskningsaktivitet inom partnerskap SU & KTH	-	66%	≥ 65 %	≥ 70 %			RS
Andel ärenden om datautlämning med stöd från Centrum för hälsodata där integritetssäkrade hälsodata lämnats ut inom 90 dagar från inkommen fullständig förfrågan		29%	≥ 70 %	≥ 65 %	≥ 65 %	≥ 65 %	RS
Kulturlivet är tillgängligt och mångsidigt							KUN
Andel kommuner som anser att Region Stockholms främjande verksamheter bidrar till kulturutbudet för länets invånare	70%	96%	≥ 75 %	≥ 75 %	≥ 75 %		KUN
Andel studieförbund och folkhögskolor som anser att Region Stockholm bidrar till folkbildningen	-		≥ 75 %	≥ 75 %	≥ 75 %		KUN
Regionen jobbar aktivt med att leda genomförandet av den regionala utvecklingsplanen							KRN
Indikator att utveckla: Ex. andel indikatorer i årlig RUFs-uppföljning som bedöms som gröna/uppfyllda							KRN

VERKSAMHETEN ÄR LÅNGSIKTIGT HÅLLBAR OCH KOSTNADEFFEKTIV							
	Utfall		Mål				Nämnder och bolag
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Region Stockholm har en ekonomi i balans							RS, HSN, PVN, TN, KRN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, Locum, Film Stockholm AB
Soliditet (inkl. ansvarsförbindelser)			-	Minska ¹	Öka	Öka	(Mäts på koncernnivå)
Administrativa kostnader ska minska	-	3,874 mdkr ²	Enligt Budget	4,243 mdkr			RS, HSN, PVN, TN, KRN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, Locum, Film Stockholm AB
Region Stockholm är ekologiskt hållbar och klimatneutral till år 2035							RS, HSN, PVN, TN, KRN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, Locum AB, Film Stockholm AB
Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser jämfört med 2019	-	-	-21%	-21% ³	-26%	-32%	(Mäts på koncernnivå)
Region Stockholms konsumtionsbaserade klimatpåverkan	-	-	Nollmätning	11%	22%	32%	RS, HSN, PVN, SLSO, Karolinska, TN, FSN, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, Locum AB
Andel genomförda upphandlingar med relevanta hållbarhetskrav	-	-	-	95%	100%	100%	HSN, PVN, TN, FSN, KUN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, Locum AB
Andel nämnder och bolag som har genomfört åtgärder för att öka livslängd och materialåtervinning av produkt- och materialflöden	-	-		≥ 70%	≥ 85%	≥ 95%	TN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, Locum AB, MediCarrier AB

¹ Minska med anledning av synnerliga skäl.

² Exkl. MediCarrier AB, trafiknämnden/förvaltning för utbyggd tunnelbana och NKS bygg.

³ Utfall 2023 förväntas bli lägre än målvärde 2023, varför målvärde 2024 är oförändrat jämfört med 2023.

Region Stockholm har en socialt hållbar utveckling							RS, HSN, TN, KUN, PAN, Karolinska, SLSO, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, Locum AB, AISAB, PVN, KRN
Systematiskt arbete med social hållbarhet	-	-	-	≥ 65%	≥ 75%	≥ 85%	RS, HSN, TN, KUN, PAN, Karolinska, SLSO, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, Locum AB, AISAB, PVN, KRN

KOMPETENSFÖRSÖRJNINGEN ÄR LÅNGSIKTIG							
	Utfall		Mål				Nämnder och bolag
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Region Stockholm är en attraktiv och inlyssnande arbetsgivare							SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB
Kvarstannandegrad				87%			(Mäts på koncernnivå)
Andel av personalkostnader i hälso- och sjukvård som utgörs av egen personal i förhållande till inhyrd bemanning				99%			SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB
Region Stockholm är en hållbar arbetsgivare							RS, HSN, PVN, TN, KRN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, Locum, Film Stockholm AB
Andel sjukfrånvaro	6,8%	7,2%	< 6,1 %	< 6,0 %	< 5,8 %	< 5,6 %	RS, HSN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, Locum
Totalindex HME	74	75		≥ 76			RS, HSN, PVN, TN, KRN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, Locum, Film Stockholm AB
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	10%	9%	≤ 8 %	≤ 8 %	≤ 8 %		TN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB

Bilaga: Taxor och avgifter

1. Förändrade avgifter

Nedan redogörs för förändringar av avgifter i denna budget jämfört med föregående års budget.

1.1 Undantag från patientavgift för vårdkontakt gällande samordnad individuell plan (SIP- Möte)

Beslut: Regelverket för patientavgifter revideras för att omfatta undantag för debitering av patientavgift för besök som avser samordnad individuell planering av vården, så kallat SIP- möte, oavsett om mötet sker på mottagning, i hemmet eller på annan plats.

Motivering: Enligt Hälso- och sjukvårdslagen, 16 kap. 4§ HSL och Socialtjänstlagen, 2 kap. 7§ SoL samt Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från sjukhus lag ska vårdgivare kalla och erbjuda patienter en samordnad individuell planering av vården, ett så kallat SIP- möte. Ansvar för sammankallande till ett SIP-möte när patienten är utskriven från slutenvård ligger hos regionens vårdgivare. I andra situationer när SIP-möte behövs kan sammankallande även vara professioner utanför vården, exempelvis handläggare från stadsdelsförvaltning eller kommun.

Debitering av patientavgift följer vårdgivarens rapportering av vårdkontakter. Rapportering av vårdkontakter ligger till grund för utbetalning av ersättning, uppföljning och utveckling. Rapportering av vårdkontakt görs endast inom vårdens verksamheter, vilket innebär att debitering av patientavgift gällande SIP- möten kan endast ske i de fall sammankallande yrkeskompetens är personal inom vården. Hantering kring SIP möten tillämpas därför ojämlikt och debitering av patientavgift beror på om sammankallande till möte är yrkeskompetens inom vården eller annan yrkeskompetens utanför vården.

De yrkeskompetenser inom vården som främst hanterar SIP- möten är husläkarverksamhet och psykiatri. Även andra vårdgivare tillexempel primärvårds rehab kan delta. Huvudmännen kommun och region är skyldiga att enligt lag att genomföra SIP- möten. Majoriteten av vårdkontakter idag som omfattar SIP- möten är redan avgiftsbefriade på grund av patientens ålder (barn och ungdom under 18 år och personer över 85 år), att patienten befinner sig inom hemsjukvård eller har nått upp till maxbeloppet för frikort. Upprättande av en samordnad individuell planering av vården initieras sällan av patienten själv men kan upprättas om patienten själv eller en närstående önskar detta.

1.2 Kostnadsfri vaccination mot kikhosta för gravida

Beslut: Region Stockholm antar Folkhälsomyndighetens rekommendation att kostnadsfritt erbjuda gravida vaccination mot kikhosta under den senare delen av graviditeten (efter graviditetsvecka 16).

Motivering: Sedan den 15 augusti 2022 rekommenderar Folkhälsomyndigheten att alla gravida vaccineras mot kikhosta under den senare delen av graviditeten (efter graviditetsvecka 16). Region Stockholm är den enda region i Sverige som ännu inte erbjuder vaccinationen kostnadsfritt för den gravida.

Kikhosta är en bakteriell luftvägsinfektion som kan orsaka svår sjukdom med hosta och andningspåverkan hos de yngsta barnen, men kan även ge långdragen hosta hos vuxna. Vaccination mot sjukdomen ges inom det svenska Barnvaccinations-programmet. Skyddet efter vaccination varar några år och man kan få kikhosta även som vaccinerad. Spädbarn som ännu är ovaccinerade är särskilt sårbara vid smittspridning av kikhosta i Sverige. Under en större smittspridning i landet under 2014–2015 avled tre barn i sjukdomen. Vaccination av gravida medför ett passivt skydd mot kikhosta hos det nyfödda barnet de första månaderna i livet, fram tills det att barnet fått sina första doser av vaccinationen inom Barnvaccinationsprogrammet. Uppföljande studier av vaccineringen visar både god skyddseffekt hos barnet de första månaderna i livet och även en god säkerhetsprofil även hos gravida. Att erbjuda vaccineringen kostnadsfritt är positivt ur jämställdhets- och jämlikhetssynpunkt och ökar möjligheten till tillgänglighet och ökad jämlikhet i vaccinationstäckning.

1.3 Kostnadsfrihet för grundvaccination mot mässling, röda hund, difteri, stelkramp, polio och kikhosta till vuxna personer som enligt lag ska erbjudas hälsoundersökning och som anses ha otillräckligt grundskydd mot sjukdomarna

Beslut: Region Stockholm erbjuder kostnadsfri grundvaccination även för vuxna personer som enligt lag ska erbjudas hälsoundersökning (bla. asylsökande, personer utan tillstånd, kvotflyktingar, personer som söker skydd enligt massflyktsdirektivet) och som vid medicinsk bedömning bedöms sakna grundskydd mot mässling, röda hund, difteri, stelkramp, polio och kikhosta.

Motivering: År 2022 utfärdade SKR rekommendation om kostnadsfrihet för vaccination mot mässling, röda hund, difteri, stelkramp, polio och kikhosta för alla oavsett ålder som vid medicinsk bedömning anses ha otillräckligt skydd mot sjukdomarna. Grundvaccination mot dessa sjukdomar erbjuds

idag kostnadsfritt i Region Stockholm till alla barn och personer under 18 år samt vuxna som söker skydd enligt massflyktsdirektivet från Ukraina. Vaccinationstäckningen avseende grundvaccinationsskyddet mot vissa sjukdomar kan hos vissa migranter vara lägre än i den svenska befolkningen. Det föreslås därför att samtliga grupper som enligt lag erbjuds hälsoundersökningar (bla. asylsökande, personer utan tillstånd, kvotflyktingar, personer som söker skydd enligt massflyktsdirektivet) även erbjuds kostnadsfri grundvaccination mot mässling, röda hund, påssjuka, difteri, stelkramp, polio och kikhosta om de bedöms sakna adekvat grundskydd. Föreslaget beslut är väl förenligt med SKR:s rekommendation, men inkluderar inte alla som avses i den.

1.4 Möjlighet till upprättande av avbetalningsplan inom slutenvård

Beslut: Regelverket för patientavgifter förtydligas för att omfatta möjlighet till upprättande av avbetalningsplan, vid patientens begäran, avseende slutenvårdsavgifter. I de fall betalningarna inte hanteras i enlighet med upprättad avbetalningsplan ska sedvanliga faktureringsrutiner- och inkassorutiner tillämpas i enlighet med regelverket för patientavgifter.

Motivering: I regelverket för patientavgifter regleras patientens möjlighet till att begära upprättande av avbetalningsplan om dennes patientavgifter inom öppenvård överstiger 300 kr per månad. Någon liknande regel gällande avbetalning av slutenvårdsavgifter finns inte. I samband med den ekonomiska situation Sverige befinner sig i kopplad till nationell inflation och lågkonjunktur ger möjlighet till avbetalningsplan inom slutenvård patienter bättre förutsättningar att hantera ekonomin gentemot regionens vårdgivare. Regeln gällande avbetalningsplaner bör i regelverket förtydligas och tillämpas lika inom öppenvård och slutenvård.

Enligt regelverket för patientavgifter ska en patient inte behöva betala mer än 300 kronor per månad i patientavgifter för öppen vård. Om denna summa överskrids ska vårdgivaren upprätta en avbetalningsplan om patienten begär det. Det är inte tillåtet att ta ut faktureringsavgift eller andra extraavgifter av patienten för att täcka eventuella administrativa merkostnader. Avbetalningsplanen upprättas av vårdgivaren i samråd med patienten.

Vårdgivare med ersättning enligt LOL och LOF

Vårdgivare som får ersättning enligt lagen om läkarvårdsersättning (LOL) och lagen om ersättning för fysioterapi (LOF) omfattas inte av skyldigheten att upprätta en avbetalningsplan på patientens begäran.

Slutenvårdsavgift tillfaller vårdgivaren i sin helhet. Avdrag görs inte från vårdfakturan för debiterade eller inbetalda avgifter. Regionens akutsjukhus totalersättning beräknas utifrån en uppskattning av de slutenvårdsavgifter sjukhuset uppskattar att få in. Faktiskt utfall av inkomna slutenvårdsavgifter följs inte upp av hälso- och sjukvårdsförvaltningen och ersättning korrigeras inte om totala avgiftsintäkter överstiger eller understiger akutsjukhusens uppskattade avgiftsintäktsberäkningar. Flera av akutsjukhusen och Stockholms länssjukvårdsområde erbjuder upprättande av avbetalningsplan gällande slutenvårdsavgifter för patienter med betalningssvårigheter. Förslaget formaliserar åtgärder som redan idag tillämpas och bedöms inte medföra några ytterligare administrativa konsekvenser.

1.5 Undantag från slutenvårdsavgift för patienter som vårdas (frivilligt) för smittsam tuberkulos i slutenvård, där slutenvården sker primärt för isolering

Beslut: Inför avgiftsbefrielse för patienter som vårdas (frivilligt) för smittsam tuberkulos i slutenvård, där slutenvården sker primärt för isolering. Avgiftsbefrielsen omfattar även patienter som tvångsisolerats enligt smittskyddslagen oavsett diagnos.

Motivering: Patienter som inte är i medicinskt behov av slutenvård vårdas ändå i slutenvård för att skydda omgivningen från smittspridning. I enstaka fall vårdas patienter mot sin vilja. Vid smittsam lungtuberkulos isoleras patienten i slutenvård till dess att patienten inte längre bedöms vara smittsam. I normalfallet är det 14 dagar, men i vissa fall av resistent tuberkulos rör det sig om flera månader. Motsvarande behandling hade i många fall kunnat ges polikliniskt, åtminstone delar av tiden, om de inte hade behövt vara isolerade.

Patienter som vårdas (frivilligt) för smittsam tuberkulos i slutenvård, där slutenvården sker primärt för isolering gör detta för att skydda allmänhet. Det är därför rimligt att slutenvården sker avgiftsfritt gentemot patient.

1.6 Ökade intäkter från patientavgifter

Beslut: Patientavgiften för besök på närakut höjs från 250 kronor till 375 kronor.

Motivering: I dag är avgiften för besök på närakut den samma som besök på vårdcentral, 250 kr. Kostnaden för besök på akutsjukhusens akutmottagningar är 400 kr per besök. Avgiften för besök på närakuten bör

vara lägre än den på akutsjukhusen för att fortsätta att stimulera besök på närakuten.

1.7 Prislistan för vuxentandvård höjs

Beslut: Folktandvårdens prislista för vuxentandvård höjs med 4,1 procent från och med den 15 januari 2024 och priserna för frisktandvård höjs med 4,1 procent i de frisktandvårdsavtal som tecknas från och med den 1 januari 2024. Folktandvården Stockholms län AB bemyndigas att genomföra förändringarna.

Motivering: Folktandvården Stockholms län AB har hemställt om att höja prislistan för vuxentandvård med 4,1 procent från och med den 15 januari 2024. För frisktandvårdsavtal som tecknas under 2024 höjs priset med 4,1 procent i förhållande till 2024 och priset bibehålls under avtalens giltighetstid (36 månader). Bolaget föreslår nivån mot bakgrund av förändringar i Tandvård- och läkemedelsförmånsverkets (TLV:s) referenspriser, förändring avseende behandlingsmetoder och material, generell pris- och löneutveckling samt bolagets konkurrenssituation.

1.8 Förändringar avgifter inom kollektivtrafiken

AB Storstockholms Lokaltrafik, SL

	2023	2024
30-dagarsbiljett, vuxna	970 kr	1 020 kr
Enkelbiljett, vuxna	39 kr	42 kr

Waxholms Ångfartygs AB

	2023	2024
30-dagarsbiljett, vuxna	970 kr	1 020 kr
Ö-kort (avgift per kort och år), vuxna	600 kr	630 kr

2. Taxor och avgifter inom hälso- och sjukvården

Nedan redovisas en sammanställning av taxor och avgifter för hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. För fullständigt regelverk se Avgiftshandboken, Sjukresehandboken och Hjälpmedelsguiden i Vårdgivarguiden (vardgivarguiden.se). I Vårdgivarguiden återfinns även gällande regler och avgifter för intyg, vaccinationer och hälsoundersökningar som följer av tidigare fullmäktigebeslut.

2.1 Öppenvård

Enhetstaxa

	Avgift
Personer 18–84 år	
Vårdkontakt på primärvårds- och specialistvårdsmottagning*	275 kr
*Inklusive förskrivning av inkontinenshjälpmedel, videomöte och KBT-behandling via internet	
Besök på närakut	375 kr
Besök på akutsjukhusens akutmottagningar	400 kr
Barn och unga 0–17 år	
Vårdkontakt på primärvårds- och specialistvårdsmottagning samt närakut	0 kr
Besök på akutsjukhusens akutmottagningar	120 kr
Personer 85 år eller äldre	
Vårdkontakter inom öppenvård som ingår i högkostnadsskyddet för öppen hälso- och sjukvård	0 kr

Avgiftsbefriade vårdkontakter

Undantag från debitering av patientavgift som beslutas av regionfullmäktige:

	Avgift
Abort (Gäller besök som enbart avser utelämnande av läkemedel som startar en medicinsk abort samt återbesök efter genomförd abort.)	
Akutläkarbil	0 kr
Ambulanssjukvård	0 kr
Barn under 18 år (Gäller ej besök på akutsjukhusens akutmottagningar.)	0 kr
Barnhälsovård	0 kr
Bukaortascreening (riktad hälsokontroll)	0 kr
Direkthänvisning (Vuxna fr.o.m. 18 år: Avgiftsbefrielse gäller vid besök på närakut eller akutsjukhusens akutmottagning efter direkthänvisning från annan vårdgivare. Barn och unga 0–17 år: Avgiftsbefrielse gäller vid besök på närakut eller akutsjukhusens akutmottagning efter direkthänvisning från annan närakut eller akutmottagning.)	0 kr
Efterlevandesamtal vid dödsfall (Gäller de två första samtalen efter dödsfall av anhörig/närstående.)	0 kr
Forskningspatient/forskningsperson (Gäller vårdkontakter som utförs i samband med forskningsprojekt.)	0 kr
Habilitering/Habiliteringsmottagning (Gäller patient med livslång funktionsnedsättning.)	0 kr
Hemlösa (Gäller vårdkontakter hos vårdgivare som bedriver vård för personer i hemlöshet.)	0 kr
Hemrehabilitering (Gäller oavsett vilken yrkeskategori som patienten träffar.)	0 kr
Hemsjukvård (Gäller hembesök av vårdgivare med uppdrag inom basal hemsjukvård eller ASIH.)	0 kr
Hepatit C-smittade i vården med beslut från Landstingens gemensamma försäkringsbolag (LÖF)	0 kr
HIV-smittade i vården	0 kr
Hälsoundersökning enligt lag (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.	0 kr
Jourläkarbesök (s.k. jourläkarbil)	0 kr
Mottagning för våldtagna	0 kr
Mödrhälsovård	0 kr
Psykiatrisk tvångsvård (Gäller person som vårdas enligt lag om psykiatrisk tvångsvård och lag om rättspsykiatrisk vård.)	0 kr

Rättspsykiatri i Huddinge (Gäller vårdkontakter vid Rättspsykiatriska öppenvårdsmottagningen Huddinge.)	0 kr
Samordnad individuell planering (SIP-möte) (Vårdkontakt gällande samordnad individuell planering, oavsett om mötet sker på mottagning, i hemmet eller på annan plats.)	0 kr
Skriftliga vårdkontakter (Gäller alla former av skriftliga vårdkontakter med undantag för KBT-behandling via internet.)	0 kr
Smittskyddsvård – anmälningspliktiga sjukdomar (Gäller efter beslut av smittskyddsläkare vid undersökning, vård och behandling alternativt profylax av personer som uppkommer i smittspårning av anmälningspliktiga sjukdomar som inte klassas som allmänfarliga.)	0 kr
Sprutbytesmottagning	0 kr
Strålskadade i vården (Gäller person som orsakats bestående kroppsskada genom hypofraktionering i samband med behandling av bröstcancer under perioden 1960–1989.)	0 kr
Särskilt boende (Gäller patient som beviljats särskilt boende vid hembesök av läkare eller distriktssköterska.)	0 kr
Telefonkontakt	0 kr
Ungdomsmottagning	0 kr
Viss psykiatri (Gäller patient med psykosjukdom eller annan svår psykiatrisk sjukdom med bristande sjukdomsinsikt efter beslut av namngiven specialistläkare.)	0 kr
Vårdkontakt med företrädare för patient då särskilda skäl för avgiftsbefrielse föreligger	0 kr
Återbesök på närukter och akutsjukhusens akutmottagningar inom 24 timmar	0 kr

Undantag som följer av nationell lagstiftning:

	Avgift
Abortrådgivning	0 kr
Anhållna, häktade, intagna på kriminalvårdsanstalt vid vårdkontakter inom öppen vård	0 kr
Avstämningmöte med Försäkringskassan	0 kr
Gynekologisk screening (riktad hälsokontroll)	0 kr
Mammografiscreening (riktad hälsokontroll)	0 kr
Personer 85 år eller äldre	0 kr
Preventivmedelsrådgivning	0 kr
Rehabiliteringskoordinator (Gäller koordineringsinsatser som utförs av rehabiliteringskoordinator enligt lag (2019:1297) om koordineringsinsatser för sjukskrivna patienter)	0 kr
Rådgivning och stöd till personer som omfattas av LSS	0 kr
Smittskyddsvård – allmänfarliga sjukdomar (Gäller undersökning, vård och behandling av allmänfarlig sjukdom som behandlande läkare bedömer minska risken för smittspridning))	0 kr
Totalförsvarspliktig	0 kr
Vårdgarantin (Gäller vid förnyad bedömning enligt vårdgarantin)	0 kr

Kostnadsfri smittskyddsvård till personer från andra länder som inte omfattas av smittskyddslagen

Personer som tillfälligt vistas i Sverige och som inte omfattas av kostnadsfrihet enligt smittskyddslagen (2004:168) 7 kap. 1 § (läkemedel) och 2 § (undersökning, vård och behandling) har rätt till

- kostnadsfria läkemedel samt kostnadsfri undersökning inklusive provtagning, vård och behandling som ges enligt 7:1 samt 7:2 smittskyddslagen gällande STI-sjukdomarna klamydia, gonorré, syfilis och tuberkulos

- kostnadsfri undersökning inklusive provtagning av hiv samt hepatit B och C.

Vård och behandling av hiv, hepatit B och C ska inte ges kostnadsfritt generellt efter positivt test. Behandlande läkare tar medicinsk ställning till kostnadsfri vård och behandling i det enskilda fallet.

Högekostnadsskydd för öppen vård

Högekostnadsskyddet för besök i öppen hälso- och sjukvård uppgår till det, vid var tid gällande, maxbelopp som framgår av 17 kap, 6§, hälso- och sjukvårdslagen.

2.2 Slutenvård

Avgiften för slutenvård för personer över 18 år följer den vid var tid högsta avgift som följer av 17 kap, 2§, hälso- och sjukvårdslagen.

	Avgift
Personer över 18 år	130 kr
Barn och ungdom under 18 år	0 kr
Hemlösa (Gäller sluten vård hos vårdgivare som bedriver vård för personer i hemlöshet)	0 kr
Person som smittats med HIV i vården genom faktorkoncentrat eller blodtransfusion	0 kr
Person som vårdas enligt lag om psykiatrisk tvångsvård och lag om rättspsykiatrisk vård	0 kr
Person på permission från sluten vården	0 kr
Personer som vårdas (frivilligt) för smittsam tuberkulos i slutenvård, där slutenvården sker primärt för isolering	0 kr
Person som tvångsisolerats enligt smittskyddslagen (Gäller oavsett diagnos)	0 kr

Uteblivandeavgift

Uteblivandeavgift tas ut när en patient uteblir från en planerad vårdkontakt i öppen vård eller en planerad operation i sluten vård utan att lämna återbud inom givna tidsgränser.

	Avgift
Planerade besök i öppen vård (tidsgräns för återbud 24 timmar)*	400 kr
*Uteblivandeavgift tas ut om patienten uteblir från planerad avgiftsbelagd distanskontakt.	
Planerade operationer i sluten vård (tidsgräns för återbud 72 timmar)	400 kr

Avgift tas ut även om vårdkontakten eller vårdtillfället hade varit kostnadsfritt för patienten, till exempel för barn och ungdomar under 18 år.

Undantag från uteblivandeavgift

Uteblivandeavgift får inte tas ut om det föreligger giltigt skäl till att patienten uteblir eller avbokar för sent. Därutöver får uteblivandeavgift inte tas ut i följande verksamheter eller situationer:

- Öppenvårdsmottagning för hemlösa
- Sprutbytesmottagning
- Vårdkontakt avseende abortrådgivning

- Vårdkontakt avseende preventivmedelsrådgivning
 - Vårdkontakt avseende vård och behandling av konstaterad hiv, hepatit B och hepatit C samt vård och behandling av misstänkt eller konstaterad tuberkulos
 - Personer yngre än 23 år för vårdkontakt avseende
 - preventivmedelsrådgivning,
 - undersökning, vård och behandling av STI-sjukdomar
 - Besök hos rehabiliteringskoordinator
 - Bokade undersökningar som sker inom ramen för Region Stockholms riktade screeningverksamhet (livmoderhalscancer, bröstcancer och bukaortaaneurysm)
 - Hembesök
 - Telefonkontakt
 - Vårdkontakt som bokats in mindre än 24/72 timmar innan vårdkontakten/operationen skulle ha ägt rum
 - Vårdkontakt som planerats in någon gång mellan två klockslag
 - Om patienten blir försenad eller uteblir på grund av försenad eller icke genomförd sjuk- eller färdtjänstresa med taxi som bokats via Region Stockholms beställningscentral
 - Om patienten inte har givits möjlighet att avboka ett planerat besök inom den givna tidsgränsen, till exempel på grund av att mottagningen har hållit stängt
 - Om operationen ställs in av medicinska skäl (patientens hälsotillstånd).
-

2.3 Hjälpmedel

Avgift för hjälpmedel, även kallad egenavgift, tas ut för hjälpmedel och korttidsförskrivning samt vid egenvård/egenvårdsprodukter.

Avgifter vid korttidsförskrivning

Korttidsförskrivning tillämpas när behovet av hjälpmedel är temporärt, maximalt sex månader. Personer med varaktiga funktionsnedsättningar, men med tillfälligt behov av ett specifikt hjälpmedel, betalar ingen avgift.

	Avgift
Enkla bashjälpmedel	100 kr/hjälpmedel/3 mån
Arbetsstol gasreglerad luftomat	375 kr/mån
Arbetsstol ellyftomat	750 kr/mån
Badkarslyft batteridriven	750 kr/mån
Duschstol på hjul, standard	250 kr/mån
Duschstol på hjul, tiltbar	375 kr/mån
Duschvagn	1000 kr/mån
Gåbord manuellt	250 kr/mån
Gåbord hydrauliskt	375 kr/mån
Gåbord elektriskt	500 kr/mån
Mobil golvlyft	750 kr/mån
Rullstol standard, transportrullstol	375 kr/mån
Komfortrullstol	750 kr/mån
Ståstöd, typ spacemaker	500 kr/mån
Sängryggstöd, elektriskt	375 kr/mån
Sänglyft, elektriskt	375 kr/mån
Komplett el-reglerad säng med sänglyft	875 kr/mån

Egenavgifter för hjälpmedel

	Avgift
Ortopediska skor, vuxna	1 000 kr/par
Ortopediska skor, barn under 18 år	500 kr/par
Kontaktlinser och glasögon för afaki (Avgiftsbefrielse för barn under 8 år)	1000 kr/12-månadersperiod

Personer från 18 år betalar följande egenavgift*

Hörapparater	600kr/förskrivningstillfälle
Hyresavgifter för TENS-hjälpmedel.	100 kr/månad i max 6 mån
Hyresavgift för CPAP/Bilevelutrustning	100 kr/månad
Kontaktlinser som förskrivs vid specialistklinik.	1000 kr/12-månadersperiod
Elrullstol	500 kr/år
Hyresavgift för arm- och bentränare	100 kr/månad
Prefabricerade skoinlägg. (Avgiftsbefrielse för behandlande inlägg)	150 kr/skoinlägg, 300 kr/par
Specialanpassade skoinlägg. (Avgiftsbefrielse för behandlande inlägg)	300 kr/skoinlägg, 600 kr/par

*Barn under 18 år är avgiftsbefriade.

Egenavgifter för egenvårdsprodukter

Egenvård som utförs av brukare eller anhörig efter instruktion av sjukvårdspersonal vid förskrivning av förbrukningshjälpmedel.

	Period	Avgift
Förband och sjukvårdsartiklar	3 mån	200 kr
Kompressionsbandage; Medicinska kompressionsstrumpor	6 mån	300 kr
Specialbandage; Lymfödem, brännskada, ärrbildning	3 mån	300 kr
Näringsprodukter		
Tillägg	1 mån	300 kr
Förskrivna näringsprodukt/er är ett tillägg till det normala dagliga kaloriintaget av föda		
Halvnäring	1 mån	850 kr
Förskrivna näringsprodukt/er ersätter halva det normala dagliga kaloriintaget av föda		
Helnäring	1 mån	1 700 kr
Förskrivna näringsprodukt/er ersätter hela det normala dagliga kaloriintaget av föda		
Näringsprodukter. Barn 0–15 år	1 mån	120 kr för tre uttag
Glutenfria produkter. Barn 0–15 år	1 mån	120 kr för tre uttag
Modersmjölkersättning vid komjölksallergi.	1 mån	120 kr för tre uttag

Sjukresor

Färdsätt	Egenavgift
Taxi, rullstolstaxi (max. avgift)	140 kr
Egen bil	50 kr
Tåg/flyg	140 kr
Egen båt	50 kr
Anslutningsresa	50 kr

Högekostnadsskydd för sjukresor

Högekostnadsskyddet för sjukresor innebär att en patient inte ska betala mer än 1 400 kronor i egenavgifter för sjukresor under en tolv månadersperiod.

2.4 Övriga avgifter

Administrativa avgifter

Påminnelse- och kravavgift tas ut i enlighet med förordning (1981:1057) om ersättning för inkassokostnader med mera.

Avgift för journalkopior tas ut enligt samma principer som när någon begär en kopia av en offentlig handling i Region Stockholm.

Avgift för subventionerade preventivmedel

För ungdomar under 21 år är p-piller som omfattas av läkemedelsförmånerna samt hormonspirall, p-stav, p-spruta, p-plåster och p-ring kostnadsfria. För ungdomar från 21 år till dagen innan de fyller 26 år är egenavgiften för preventivmedel som omfattas av förmånen 100 kronor för tolv månaders förskrivning och 30 kronor för tre månaders förskrivning. För spirall och p-stav är egenavgiften 100 kr för tre eller fem år. Invånare som har fyllt 26 år betalar hela kostnaden. Akutpreventivmedel

ges kostnadsfritt på länets barnmorske- och ungdomsmottagningar för alla under 26 år. Förtydligande avseende preventivmedelssubventionen återfinns i Vårdgivarguiden, vardgivarguiden.se.

Egenavgift för omskärelse av pojkar på icke-medicinska grunder

Omskärelse av pojkar på icke-medicinska grunder regleras i lag (2001:499) om omskärelse av pojkar och omfattas inte av bestämmelse om patientavgifter eller högkostnadsskydd. Region Stockholm subventionerar dock omskärelse på icke-medicinska grunder och för varje ingrepp betalar familjen 1 500 kronor i egenavgift.

3. Taxor i kollektivtrafiken

3.1 AB Storstockholms Lokaltrafik, SL

	Vuxna	Pensionär, ungdom, student
30-dagarsbiljett	1 020 kr	650 kr
Enkelbiljett	42 kr	26 kr
Avgift SL Kort	20 kr	20 kr

3.2 Waxholms Ångfartygs AB

	Vuxna	Pensionär, ungdom, student
30-dagarsbiljett	1 020 kr	650 kr
Ö-kort (avgift per kort och år)	630 kr	600 kr

3.3 Färdtjänst

	Vuxna	Pensionär, ungdom, student
Färdtjänstresor med taxi och rullstolstaxi:		
Pris per resa (en resa = 30 km)	86 kr	86 kr
Minimavgift - bil på gatan	62 kr	62 kr
Högekostnadsskydd per månad	970 kr	650 kr
Medresenärsavgift	40 kr	40 kr

4. Administrativa avgifter

4.1 Avgifter för kopia av allmän handling

Avgiftsreglerna ska tillämpas av Region Stockholms samtliga verksamheter. För bolag och de ekonomiska föreningar och stiftelser där Region Stockholm utövar ett rättsligt bestämmande inflytande ska styrelsen fatta beslut om avgiftsreglerna.

4.2 Avgifter för kopia på papper

Avgifterna gäller även utskrifter av digitala handlingar och mikrofilmade handlingar samt kopior som översänds via fax. En sökande ska betala avgift även om beställningen delas upp på två eller fler tillfällen. Dubbelsidig kopiering räknas som två sidor.

	Avgift
Sida 1–9	0 kr
Sida 10	50 kr
För varje sida från den 11:e kopian	2 kr per sida
Kopia av egen eller eget barns patientjournal	Maxavgift på 300 kr
Vidimering av papperskopia	0 kr

4.3 Avgifter för digital kopia

Verksamheten kan välja om kopian ska lämnas ut på papper eller digitalt. En digital handling behöver inte lämnas ut i annan form än utskrift. När det är lämpligt och praktiskt ska verksamheten lämna ut digitala handlingar i digital form.

	Avgift
Digitalisering av pappershandling	Samma avgift som kopia på papper
Digital kopia via e-post	0 kr
Digital kopia på databärare (t.ex. USB)	Avgift motsvarande myndighetens kostnad för databärare

4.4 Avgifter för kopia när extern part anlitas för kopiering

Verksamheten kan välja om handlingar i större format eller med krav på viss kvalitet enbart ska lämnas ut på plats eller om extern part ska anlitas för kopiering.

	Avgift
Kopia av kartor, ritningar i större format och bilder	Avgift motsvarande extern parts priser

4.5 Avgift för rekommenderad post och postförskott

När verksamheten skickar kopior av patientjournaler och andra allmänna handlingar som omfattas av sekretess ska avgift för rekommenderad post och i förekommande fall postförskott tas ut.

	Avgift
Rekommenderad post och postförskott	Avgift motsvarande myndighetens kostnad för rekommenderad post och postförskott

4.6 Avgiftsfria kopior

Enligt lag har myndigheter utanför Region Stockholm och i vissa fall privatpersoner rätt att begära ut kopior utan avgift. Myndigheter och privatpersoner ska i de fallen hänvisa till aktuell lagstiftning.

Kopia av allmän handling lämnas även ut utan avgift

- mellan myndigheter inom Region Stockholm inklusive aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser, där regionen utövar ett rättsligt bestämmande inflytande
- till övriga vårdgivare i Sverige i direkt anslutning till pågående vård av en patient
- till Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag, Löf.

Verksamheten har möjlighet att besluta om undantag från avgiftsreglerna om det finns särskilda skäl i enskilda utlämningsärenden.